

ЗАКОН ЗА МЕЖДУНАРОДНАТА ЗАКРИЛА

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I. Предмет и обхват

Предмет

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани с международната закрила на територията на Република България, като част от общата европейска система за убежище.

(2) При условията и по реда на този закон се провежда държавната политика в областта на международната закрила като част от общата европейска система за убежище.

(3) За целите по ал. 1 този закон:

1. предвижда мерки за прилагането на стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила;
2. въвежда стандартите за приемането на територията на Република България на кандидати за международна закрила;
3. установява правила за насочване на граждани на трети държави или лицата без гражданство към процедурите за международна закрила след проведен скрининг;
4. предвижда мерки за прилагането и използването на системата Евродак за сравняване на биометрични данни;
5. регламентира процедурата за предоставяне на международна закрила;
6. урежда процеса за вземане на решения за участието на държавата в процедурите за солидарност на Европейския съюз и националните мерки за управление на убежището и миграцията;
7. предвижда механизъм за справяне със ситуации на криза и форсмажорни обстоятелства в областта на убежището.

(4) Провеждането на скрининг на граждани на трети държави или лицата без гражданство и процедурата на границата с цел връщане се осъществяват съгласно отделен закон.

Чл. 2. Този закон въвежда и:

1. условията и реда за събиране на семейства на територията на Република България;
2. национална процедура за убежище съгласно Конституцията на Република България;
3. условията и реда за ползване на правата и упражняване на задълженията, произтичащи от временната закрила, с която се ползват граждани на трети държави или лица без гражданство по силата на решение на Съвета, и които се намират на територията на Република България.

Обхват по отношение на международната закрила

Чл. 3. (1) Този закон се прилага по отношение на всички граждани на трети държави или лица без гражданство, които подават молби за международна закрила на територията на Република

България, включително на външната граница, в териториалното море или в транзитните зони, на държавите членки, при условие че тези граждани на трети държави или лица без гражданство имат разрешение да останат в качеството на кандидати за международна закрила.

(2) Този закон се прилага и за всички граждани на трети държави или лица без гражданство, които подават заявления да се съберат на територията на Република България с членовете на семействата им при условие, че тези граждани на трети държави или лица без гражданство се ползват с международна закрила в Република България.

(3) Международната закрила по този закон се предоставя по решение на органа, определен в чл. 8, ал. 1, т. 2, който регистрира, приема и разглежда молби за международна закрила по реда на глава седма.

Обхват по отношение на временната закрила

Чл. 4. (1) Този закон се отнася и за гражданите на трети държави или лицата без гражданство, които се намират на територията на Република България по силата на решение на Съвета, с което се установява съществуването на масово навлизане на разселени лица, за които се прилага временна закрила.

(2) Временната закрила на територията на Република България се предоставя от Министерския съвет при условията и за сроковете, определени в акта по ал. 1.

Обхват по отношение на други процедури

Чл. 5. (1) Този закон се прилага и за граждани на трети държави или лица без гражданство, които подават молби за убежище.

(2) Вземането на решения по молби за убежище представлява отделна национална процедура, към която се прилагат условията и реда, определени в глава девета, раздел III.

(3) Убежището се предоставя от президента на републиката в съответствие с чл. 27, ал. 2 от Конституцията и по реда на глава девета от този закон.

Неприложимост

Чл. 6. Този закон не се прилага за молби за дипломатическо или териториално убежище, заявени в представителства на държавите членки.

Глава втора.

ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА УБЕЖИЩЕТО

Раздел I.

Общи разпоредби

Орган за провеждане на държавната политика по този закон

Чл. 7. (1) Държавната политика в областта на международната закрила като част от общата европейска система за убежище се провежда от председателя на Агенцията за международна закрила, наричана по нататък „агенцията“ при условията и по реда на този закон.

(2) Председателят на агенцията е орган на изпълнителната власт и има компетентност определена с този закон.

(3) Председателят на агенцията се определя с решение на Министерския съвет и се назначава от министър-председателя за срок 5 години и може да бъде назначаван за още един мандат.

(4) При осъществяване на своите правомощия председателят се подпомага от двама заместник-председатели, които се назначават от министър-председателя по предложение на председателя на агенцията.

Правомощия на председателя на Агенцията за международна закрила

Чл. 8. (1) Председателят на агенцията:

1. ръководи и представлява Агенцията за международна закрила;
2. регистрира, приема, разглежда и взема решения по молби за международна закрила;
3. определя държавни служители от агенцията, които да водят административните производства съгласно този закон, включително които да упражняват функциите на решаващи органи в процедурите на границата в съответствие с глава III, раздел IV от Регламент (ЕС) 2024/1348;
4. в съответствие с чл. 4, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2024/1348 определя държавни служители от структурата по ал.7 за решаващи органи в процедурата за определяне на компетентната държава членка в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351;
5. взема решения за отнемане на международна закрила;
6. взема решения за събиране на семейства по заявления от граждани на трети държави или лица без гражданство, които се ползват с международна закрила в Република България;
7. издава актовете за задържане на кандидати за международна закрила при условията на този закон и се произнася относно алтернативните на задържането мерки в случаите предвидени в този закон;
8. взема решението за връщане в случаите, посочени в чл. 37 от Регламент (ЕС) 2024/1348 или се произнася относно изпълнението на решението за извеждане, когато то е било постановено по реда на Закона за чужденците в Република България преди подаването на молбата за международна закрила;
9. предлага на Министерския съвет да утвърди образците на документите по чл. 29 от Регламент (ЕС) 2024/1348;
10. упражнява правомощия, посочени в този закон в ситуации на криза и форсмажор;
11. предлага на Министерския съвет да взема решения при условията на този закон;
12. изразява становища в хода на процедурата за убежище, предоставяно от президента на републиката, когато му бъдат поискани;
13. участва в съвещателни форуми за българско гражданство, когато това е необходимо;
14. упражнява правомощия съгласно този закон, произтичащи от решенията на Съвета относно временната закрила;
15. упражнява правомощията, определени съгласно този закон относно прилагане на стандартите за приемане на граждани на трети държави или лица без гражданство;
16. провежда контрол, чрез специализирана административна структура от агенцията, относно качеството на процедурата за международна закрила, състоянието на материалната база и ресурсите в центровете за настаняване, където се провежда и процедурата за международна закрила;
17. може да възлага извършването на оценка на възрастта на кандидати за международна закрила в случаите, посочени в този закон;
18. осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт и с президента на републиката съгласно този закон;
19. провежда международното сътрудничество по въпроси от общата политика на Европейския съюз в областта на убежището;
20. предоставя информация относно международната закрила, като част от общата политика на Европейския съюз в областта на убежището при условията на закона;
21. внася ежегодно в Министерския съвет доклад за дейността на агенцията;

22. предлага за приемане от Министерския съвет правилника за прилагане на този закон и предлага изменения в него, когато това е необходимо с отчитане на международния опит, изводите и препоръките на международните организации и решенията на Съда на Европейския съюз;
 23. разработва бюджета на агенцията и го предлага за приемане при условията и по реда на Закона за публичните финанси, управлява го в съответствие със закона, администрира приходите посочени в този закон и отчита изпълнението му;
 24. прилага интегрирана система за управление дейността на агенцията, като определя стратегически цели, приоритети, програми и задачи, обхванати в свързани помежду си процеси и контролира изпълнението им;
 25. предлага на Министерския съвет за одобрение проекти на споразумения за сътрудничество с чужди държави в областта на международната закрила като част от общата европейска система в областта на убежището;
 26. издава индивидуални административни актове съгласно този закон;
 27. сътрудничи с Върховния комисар на ООН за бежанците при изпълнение на функциите си, улеснява наблюдението по прилагане на разпоредбите на Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. и предоставя информация и статистически данни при поискване;
 28. организира подбора и дейността на преводачи в процедурите по този закон;
 29. съобщава на Комисията данните, посочени в чл. 4, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348, при условията, установени в регламента;
 30. осигурява представителството на агенцията в заседанията на Съвета по европейските въпроси и в процеса по вземане на решения в области от своята компетентност;
 31. упражнява и други правомощия, възложени му със закон или произтичащи от международната закрила, като част от общата европейска система за убежище.
- (2) Председателят на агенцията е представителят на Република България във Форума на високо равнище на Европейския съюз за солидарност и упражнява правомощията, предвидени в този закон относно мерките, които представляват приноса на държавата.
 - (3) Председателят на агенцията е представлява Република България в Комитета на високо равнище по презаселването и упражнява правомощията, посочени в този закон, свързани с презаселването и хуманитарния прием.
 - (4) Председателят на агенцията изпълнява функциите на национално звено за контакт с Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището в съответствие с чл. 3 от Регламент (ЕС) 2021/2303 и представлява държавата в управителния ѝ съвет.
 - (5) Председателят на агенцията управлява средствата за убежище по фондовете на Европейския съюз, предназначени за международната закрила, като част от общата европейска система в областта на убежището в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348 и по-специално съображение 11 от този регламент;
 - (6) Председателят на агенцията в съответствие с чл. 34 от Директива (ЕС) 2024/1346 предлага на Министерския съвет за одобрение националните доклади на Република България за изпълнение на директивата и необходимата информация за прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1348 в съответствие с чл. 77, параграф 2 от него.
 - (7) Председателят на агенцията осигурява системата за управление на дейността, посочена в ал. 1, т. 24 и провежда контрола по ал. 1, т. 16, подпомаган от специализирана административна структура, която дава задължителни предписания към водещите производства по този закон органи, с цел осигуряване качеството на процедурата, включително законосъобразността на актовете и хармонизиране на практиките по прилагане на закона между отделните териториални звена на агенцията. С Устройствения правилник на агенцията се възлагат и други функции, предназначени да осигурят изпълнението на правомощията на председателя.

(8) С председателя на агенцията задължително се съгласува националната позиция относно политиката на Съвета по правосъдие и вътрешни работи в областта на убежището, както и информацията, предоставяна на Комисията по чл. 48 и чл. 50 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Териториални звена към председателя на агенцията и в съответствие с чл. 54 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 9. (1) Към председателя на агенцията функционират регистрационно-приемателни центрове – териториални звена към структурата по чл.8, ал.7, чиито ръководители издават индивидуални административни актове в съответствие с този закон.

(2) Центровете по ал. 1 са предназначени за провеждане на процедурата на границата и общата процедура по молбите за международна закрила и служат и за комплексно настаняване на кандидати.

(3) В центровете по ал. 1 се обособяват помещения от затворен тип, в които се настаняват кандидати при условията и по реда, посочени в този закон.

(4) Центровете по ал. 1 се обособяват, функционират и закриват при условията и по реда на чл. 35.

Изисквания свързани с председателя и заместник-председателите

Чл. 10. (1) За председател и заместник-председатели на агенцията се определят български граждани:

1. с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър";
2. с постоянен адрес на територията на страната;
3. с трудов или служебен стаж не по-малко от 10 години, от които 5 години на ръководна длъжност за председателя, съответно не по-малко от 5 години трудов стаж от които 3 години на ръководна длъжност - за заместник-председателите;
4. които не са осъждани на лишаване от свобода за престъпления от общ характер, независимо от реабилитацията, както и не са освобождавани от наказателна отговорност за умислени престъпления от общ характер;
5. не са лишени от правото да заемат определена държавна длъжност;
6. не членуват в политически партии или коалиции или организации с политически цели;
7. не са еднолични търговци, съдружници, управители, прокуристи или членове на надзорни съвети, управителни съвети или съвети на директорите или в контролни органи на търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват стопанска дейност;
8. не са наети по трудово или служебно правоотношение.

(2) Размерите на възнагражденията на председателя и на заместник-председателите се определят, както следва:

1. на председателя - 95 на сто от три средномесечни заплати на годишна база от предходната година на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в обществения сектор съобразно данни на Националния статистически институт;
2. на заместник-председателите - 90 на сто от три средномесечни заплати на годишна база от предходната година на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в обществения сектор съобразно данни на Националния статистически институт.

Предсрочно освобождаване на председателя

Чл. 11. (1) Председателят може да бъде освободен преди изтичане на мандата:

1. по негово искане;
2. при извършване на грубо нарушение на този закон;
3. при извършване на груби и/или системни нарушения на служебните задължения;

4. при отпадане на някое от условията за заемане на длъжността;
5. при невъзможност да изпълнява задълженията си за срок, по-дълъг от 6 месеца;
6. при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията.

(2) В случай на освобождаване по ал. 1, както и при смърт или поставяне под запрещение на председателя на агенцията Министерският съвет определя нов председател при условията и по реда на този закон до края на мандата.

Интервюиращи органи

Чл. 12. (1) Длъжностните лица, определени при условията и по реда на чл. 8, ал.1, т. 3, наричани по-нататък „интервюиращите органи“ водят административните производства по този закон, съответно вземат решения в процедурите на границата в съответствие с Глава III, раздел IV от Регламент (ЕС) 2024/1348 и този закон, когато това им е било определено.

(2) Интервюиращите органи:

1. провеждат личните интервюта с кандидатите по този закон;
2. имат право да изискват необходимите данни, сведения и информация от кандидатите по този закон с цел установяване на обстоятелствата по молбите им за закрила;
3. произнасят се с индивидуални административни актове в случаите, предвидени с този закон;
4. изразяват становища в хода на административните производства в съответствие с този закон и предлагат решения по молбите на кандидатите, в случаите, когато не се произнасят с индивидуален административен акт;
5. в случаите, посочени в този закон вземат решението за връщане в съответствие с чл. 37 от Регламент (ЕС) 2024/1348 или се произнасят относно изпълнението на решението за извеждане, когато то е било постановено по реда на Закона за чужденците в Република България преди подаването на молбата за международна закрила;
6. изпълняват и други функции в съответствие с този закон.

Решаващи орган в производството за определяне на компетентната държава

Чл. 13. (1) Решаващите органи, определени при условията и по реда на чл. 8, ал.1, т. 4, водят производството за определяне на компетентната държава членка в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351.

(2) Решаващите органи:

1. вземат решения относно прехвърлянията в съответствие с регламента, като се произнасят с индивидуални административни актове, в случаите, предвидени в този закон;
2. взаимодействат с държавите членки по повод искания за поемане на отговорност и обратно приемане на кандидат, съответно на лице, на което е предоставена международна закрила;
3. маркират данните на лица, въведени в системата Евродак по глава шеста, на които е предоставена международна закрила в Република България, включително датата, на която е била предоставена тази закрила;
4. премахват маркировката или отблокират данни на лица, въведени в системата по глава шеста, които вече не се ползват от правата, произтичащи от международната закрила, предоставена им в Република България;
5. актуализират данните, регистрирани от Република България в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1358;
6. подпомагат председателя на агенцията във вземането на решения относно предоставянето на солидарния принос на държавата, предвиден в част IV от Регламент (ЕС) 2024/1351;
7. изпълняват и други функции в съответствие с този закон.

Раздел II.

Агенция за международна закрила

Мисия на агенцията

Чл. 14. (1) В своята дейност председателят по чл. 8 се подпомага от администрация, организирана в Агенция за международна закрила.

(2) Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София. Председателят на агенцията е първостепенен разпоредител с бюджет.

(3) Структурата, дейността и организацията на работа на агенцията и нейната численост се определят в устройствен правилник, приет от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.

(4) Служителите от администрацията са длъжни да не разгласяват информация - служебна, производствена или търговска тайна, която им е станала известна при или по повод изпълнение на служебните им задължения.

(5) Дейността на агенцията е насочена към международната закрила на гражданите на третите държави или лицата без гражданство, така че да бъдат постигнати целите на общата европейска система за убежище, като всички кандидати се третират по еднакъв начин и в съответствие със закона.

(6) Дейността на агенцията се основава на следните принципи:

1. спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна;

2. зачитане на личното достойнство и неприкосновеност на кандидата, включително специалните му потребности за приемане;

3. публичност и отчетност;

4. политически неутралитет;

5. обективност и безпристрастност при вземане на решения по молбите за международна закрила с отчитане на индивидуалните за всеки кандидат обстоятелства;

6. защита на информацията и източниците за нейното придобиване в случаите, посочени в закона;

7. защита на служителите при и по повод изпълнението на служебните им задължения;

8. взаимодействие с администрациите, подпомагащи другите органи на власт по този закон, както и с гражданите и юридическите лица.

(7) Дейността на Агенцията за международна закрила се наблюдава от Омбудсмана и от Върховния комисар на ООН за бежанците, съответно упълномощени от него организации. По отношение на системата за приемане по този закон се прилага механизмът за наблюдение в глава 5 от Регламент (ЕС) 2021/2303.

(8) За целите на наблюдението по ал. 7 председателят на агенцията улеснява посещенията на място, достъпа до досиетата в процедурата за международна закрила, електронните системи за управление на дейността и до всяка друга информация по този закон.

(9) Служителите от агенцията удостоверяват служебното си положение със служебна карта. Държавните органи, организациите, юридическите лица и гражданите, както и органите на местното самоуправление и местната администрация са длъжни да оказват съдействие на служителите на агенцията, при и по повод осъществяване на определените им със закон функции.

(10) Служителите от агенцията при изпълнение на служебните си задължения са физически неприкосновени и се ползват с особена закрила на закона.

Обработване на лични данни

Чл. 15. (1) За изпълнение на дейността си агенцията обработва лични данни.

(2) Агенцията може да обработва и лични данни, получени от други органи, за целите, за които са предоставени, както и за защита на гражданите на трети държави или лицата без гражданство – субекти на този закон, включително с цел защита на националната сигурност и общественения ред. Тези данни могат да бъдат предоставяни на други органи и лица по реда на закона.

(3) Обработването на лични данни, разкриващо расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения, членство в професионални съюзи, обработването на генетични данни, биометрични данни с цел уникално идентифициране на физическото лице, данни, свързани със здравословното състояние или сексуалния живот и сексуалната ориентация на лицето, е разрешено при условията на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2016/679 или на чл. 51 от Закона за защита на личните данни.

(4) Личните данни по ал. 2 се събират само във връзка с други данни на гражданите на трети държави или лицата без гражданство – субекти на този закон.

(5) Сигурността на личните данни, обработвани електронно за целите на този закон се гарантира в съответствие със Закона за електронното управление. Комисията за защита на личните данни осъществява правомощията на надзорен орган в съответствие със Закона за защита на личните данни за целите на този закон.

Обучения на служителите в съответствие с чл. 33 от Директива 2024/1346 и чл. 4, параграфи 7 и 8 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 16. (1) Служителите на агенцията и служителите в администрациите на другите органи на власт по този закон, които прилагат по-специално стандартите за приемане, подлежат на обучение по отношение идентифициране на нуждите на кандидатите, включително ненавършилите пълнолетие, и обучения, съгласно учебните планове, предвидени в чл. 8 от Регламент (ЕС) 2021/2303.

(2) Органите на изпълнителната власт, за целта по ал. 1, планират необходимите обучения, съгласно Европейската учебна програма в областта на убежището, свързана с условията за приемане, както и инструмента за идентифициране на кандидати със специални потребности за приемане, разработен от Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището.

(3) В плановете за обучение на служителите се включват и необходимите курсове за първоначално специализирано обучение относно системата за убежище, курсове за поддържане и повишаване на квалификацията, които са на разположение за нуждите на държавната администрация, включително езикова подготовка и езиково усъвършенстване, както и всякакви форми за обучения, поддържани от Европейския съюз или партньорски организации в чужбина.

(4) Компетентните органи по този закон включват необходимите средства за обученията по ал. 1-3 в съответните бюджети, като предвиждат и средства за съответните устни и писмени преводи за целите на обучението.

Финансиране на агенцията в съответствие с чл. 4, параграфи 7 и 8 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 17. (1) Председателят на агенцията, като орган, на когото по силата на този закон е възложено да провежда държавната политика в областта на международната закрила като част от общата европейска система за убежище следва да притежава финансови и човешки ресурси, достатъчни за упражняване на правомощията си съгласно закона.

(2) Органът по ал. 1 планира необходимите за дейността ресурси ежегодно при условията и по реда на Закона за публичните финанси, като при възникване на допълнителна необходимост от разходване на средства, свързани с дейността, се извършват необходимите промени по

бюджета на агенцията със Закона за държавния бюджет за съответната година и Закона за публичните финанси.

(3) За постановяване на индивидуалните административни актове по този закон не се събират такси, освен когато е посочено друго.

(4) Бюджетът на агенцията се формира от държавна субсидия, безвъзмездни целеви средства от програми и фондове на Европейския съюз, предоставяни за подкрепа на държавата по провеждане и прилагане на политиката в областта на международната закрила, като част от общата европейска система за убежище, други фондове или програми, които са част от международното сътрудничество или взаимодействието между две или повече партньорски институции, както и от други източници разрешени със закон.

(5) Безвъзмездните целеви средства, както и свързаните с тях средства се управляват съобразно изискванията на финансиращата страна.

(6) По бюджета на агенцията се администратират следните приходи:

1. юрисконсултски възнаграждения;

2. ресурси от финансовия принос на държави при прилагане на механизмите за солидарност в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351 и Регламент (ЕС) 2024/1350;

3. ресурси от други източници и дейности, разрешени със закон.

(7) За предоставянето на статистически данни и информация по този закон на други държавни органи, Върховния комисар на ООН за бежанците или на международни организации, действащи от името на Върховния комисар на ООН за бежанците, както и на структурите на Европейския съюз не се събират такси.

(8) С правилника за прилагане на закона се определят правила относно разходването на средства по бюджета на агенцията включително за квалификацията на служителите, специализираните им обучения, финансирането на експертизи за целите на административните производства по този закон, за извършването на писмени и устни преводи при съобразяване на чл. 33 от Директива (ЕС) 2024/1346. С правилника се определят и правила относно планирането на средства за съдебни разноски включително при съобразяване на разпоредбата по чл. 42, ал. 1, б. "й" от Регламент (ЕС) 2024/1348 съобразено с наличните годишни средни данни на Евростат за целия Съюз.

(9) По бюджета на агенцията се планират и ресурси за участието на държавата в механизмите за солидарност в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351 и Регламент (ЕС) 2024/1350.

Раздел III.

Електронни системи за управление на дейността. Регистри.

Административни преписки.

Регистри

Чл. 18. (1) В агенцията се водят следните регистри за административните производства по този закон:

1. регистър на кандидатите, подали молби по този закон;

2. регистри за проведените от Република България производства за определяне на компетентната държава членка и взетите решения включително извършените прехвърляния.

(2) Данните от производствата по ал. 1 се въвеждат в автоматизирана информационна система.

(3) Данните в информационната система по ал. 2 се съхраняват и администратират в съответствие с чл. 72 от Регламент (ЕС) 2024/1348. За неуредените с регламента случаи се прилага Закона за електронното управление, доколкото не противоречи на Регламент (ЕС) 2016/679.

(4) Регистрите по ал. 1 са за служебно ползване и нямат публичен характер. Достъп до тях може да бъде предоставян на други органи на власт по ред, предвиден в правилника за прилагане на този закон.

(5) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в регистрите по ал. 1, и редът за тяхното вписване и промяна, се определят с правилника за прилагане на този закон.

Електронни системи за управление на дейността

Чл. 19. (1) За целите на административните производства по този закон се използват и широкомащабни информационни системи и специално разработени мрежи на ЕС за обмен на информация между държавите членки, включително ДъблинНет, администрирани от Агенцията на Европейския съюз за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие (eu-LISA), създадена с Регламент (ЕС) 2018/1726 на Европейския парламент и на Съвета. Мрежите се използват в съответствие с условията за тяхното администриране.

(2) За целите на административните производства по този закон се използват и национални информационни системи, администрирани съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за българските лични документи при условията на достъп, предоставен от администратора на съответната система.

(3) Електронните системи за управление на дейността по ал. 1 са за служебно ползване.

Административни преписки

Чл. 20. (1) В агенцията се създават, водят и приключват административни преписки – досиета.

(2) Досиетата могат да бъдат водени и във вид на електронни административни преписки.

(3) Досиетата се образуват по молбата за международна закрила на всеки кандидат, регистриран в центровете по този закон.

(4) Досиетата съдържат всички обстоятелства по молбата за международна закрила, включително всякакви данни и доказателства от личната история на кандидата, на които се основават решенията на компетентните административни или съдебни органи по този закон.

(5) Досиетата се приключват с получаването на международна закрила, с влизането в сила на съдебен акт, по силата на който е било потвърдено административно решение, с което е отхвърлена молбата, или с приключване на административното производство.

(6) Освен когато от регламент на Европейския съюз произтича друго, приключилите досиета се съхраняват в агенцията за срока, посочен в чл. 46, ал. 1 от Закона за националния архивен фонд. След изтичане на този срок те се предават на Държавна агенция „Архиви“ при условията и по реда на Закона за националния архивен фонд, освен когато е взето мотивирано решение за тяхното унищожаване. Тези правила се прилагат и за съхранението на аудиозаписите от проведените интервюта като част от досието на кандидата в съответствие с чл. 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(7) Когато досиетата са електронни, информацията в тях се архивира по начин, че да бъде осигурена нейната защита в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информацията и при условията на Закона за електронното управление.

(8) Досиета, включително във вид на електронни административни преписки, могат да образувани, водени и приключвани и за целите на производствата по Глава девета.

(9) С правилника за прилагане на закона се урежда редът за заверка на приключили досиета, както и тяхното съхранение в структурите на агенцията, включително ползването на съхраняваните в агенцията досиета.

Глава трета.

ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ ЗА МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

Предмет

Чл. 21. (1) Тази глава определя мерки за прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1347.

(2) Стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица, които отговарят на условията за международна закрила се прилагат в съответствие с регламента по ал. 1 и при условията и по реда на този закон.

(3) За целите на тази глава понятията „разрешения за пребиваване“, „лица, на които е предоставена международна закрила“, „бежанец“, „статут на субсидиарна закрила“, са понятия по чл. 3, съответно точки 12, 4, 5 и 2 от Регламент (ЕС) 2024/1347. Всички останали понятия определени в чл. 3 на същия регламент са част от директно приложимите норми от този регламент.

Разрешения за пребиваване по чл. 20, 24 и 25 от Регламент (ЕС) 2024/1347 и програми за интеграция

Чл. 22. (1) Правото на лицата, на които е предоставена международна закрила да пребивават на територията на Република България, се удостоверява с документи за самоличност, издавани по реда на Закона за българските лични документи и при условията на Регламент (ЕС) 2024/1347.

(2) Документите за самоличност по ал. 1 удостоверяват правата по глава VII на Регламент (ЕС) 2024/1347.

(3) На лицата по ал. 1 се издават следните документи за самоличност:

1. лична карта на бежанец – с първоначален срок на валидност от 5 години от предоставянето на международната закрила;
2. лична карта на лице с предоставен статут на субсидиарна закрила – с първоначален срок на валидност от 3 години от предоставянето на международната закрила;
3. удостоверение за пътуване на бежанец – с първоначален срок на валидност от 5 години от предоставянето на международната закрила;
4. удостоверение за пътуване на лице с предоставен статут на субсидиарна закрила при условието, посочено в чл.25, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1347 – с първоначален срок на валидност от 3 години от предоставянето на международната закрила;

(4) В случаите, посочени в чл.20, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1347, на лице, на което е предоставена международна закрила, се издава временен документ, който да гарантира правата, посочени в същата разпоредба. Този временен документ се издава по реда на ал. 1.

(5) Министрите на образованието и науката, на труда и социалната политика, на културата, на младежта и спорта, могат да приемат съгласуван с председателя на агенцията подзаконов нормативен акт за прилагане на тази разпоредба за целите на интеграцията по този закон. Подзаконовият нормативен акт съдържа и съответните мерки за насърчване доброволното участие на получилите международна закрила в програмите за интегриране, както и съответните алтернативни механизми.

(6) В програмите за интеграция на получилите международна закрила могат да се включват и общини, които поддържат и прилагат съответните програми. Такива общини изразяват намерението си до председателя на агенцията с цел да бъдат информирани относно получилите международна закрила. В агенцията се водят и съответните регистри относно тези общини

Национална процедура за предоставяне на информацията, посочена в чл.22 от Регламент (ЕС) 2024/1347

Чл. 23. Информацията, посочена в приложение 1 от регламента, се включва под формата на формуляр в правилника за прилагане на закона с отразяване на съответните национални елементи, които указват начина, органа и седалището на компетентния орган по издаване на

разрешението за пребиваване и другите необходими национални реквизити по чл. 22 от този закон.

Глава четвърта. СТАНДАРТИ ЗА ПРИЕМАНЕ

Раздел I. Общи разпоредби

Предмет

Чл. 24. (1) Със стандартите за приемане по този закон се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2024/1346.

(2) За целите на тази глава понятията са определени в чл. 2 от Директива (ЕС) 2024/1346.

Информация съгласно чл. 5, параграф 1, чл. 9, параграф 5, чл. 11, параграф 4, чл. 12, параграф 5, чл. 21, параграф 2, чл. 27, параграф 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 25. (1) По време на регистрацията или във възможно най-кратък срок и не по-късно от три дни от подаването на молбата на кандидатите се предоставя информация относно условията на приемане, определени в този закон, включително информация за системата за приемане, така че да е възможно кандидатите да ползват правата и задълженията си по този закон. За целта се използва образец, разработен от Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Кандидатите се информират и за фактическата възможност да пребивават на конкретно място и от тях да бъде изискано да се свързват с компетентните органи в посочено време, възможностите за обжалване на решения, с които се предоставят, отнемат или ограничават техни права. Кандидатите се информират и за последиците от неизпълнението на задълженията по този закон, основанията за задържане, приложимите правила в центъра за задържане, условията за приемане в друга държава членка.

(3) Непридружените ненавършили пълнолетие се информират и за назначените им представители и за това как могат да подадат жалба срещу такива представители по поверителен и безопасен начин.

(4) За целите на настоящата разпоредба понятието „кандидат“ е понятието по чл. 2, т. 2, а понятието „молба“ е понятието по чл. 2, т. 1 от Директива (ЕС) 2024/1346.

(5) Образците по ал. 1, които се предоставят на кандидатите са неразделна част от правилника за прилагане на закона. Неразделна част от правилника е и образеца на информацията, която им се предоставя относно организации или групи лица, които осигуряват специфична правна помощ и представителство, координати на организации или групи лица, които предоставят безплатна правна помощ и представителство, както и на организации, за които се предполага, че биха могли да помогнат на кандидатите или да ги информират относно условията за приемане и относно медицинските грижи.

Гаранции относно информацията съгласно чл. 5, параграф 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 26. (1) Информацията по чл.25 се предоставя писмено, в кратка, прозрачна, разбираема и лесно достъпна форма, на ясен и опростен език, какъвто е използван в брошурите разработени от агенцията посочена в чл.25, ал.1 и на език, който кандидатът разбира или за който има достатъчно основания да се очаква, че разбира. Тази информация може да се предоставя и устно или, когато това е целесъобразно, във визуална форма, например чрез използване на

видео или пиктограми, и се адаптира към нуждите на кандидата, освен когато е ясно, че такова предоставяне вече не е необходимо.

(2) Кандидатите предоставят по искане на компетентните органи по този закон настоящия си адрес, телефонен номер, на който могат да бъдат търсени, а също и адрес на електронна поща, ако разполагат с такъв. кандидатите са длъжни да уведомяват съответните компетентни органи за всяка промяна на адреса, телефонния номер или електронната поща в най-кратък срок.

(3) На непридружен ненавършил пълнолетие информацията по този закон се предоставя по подходящ за възрастта му начин и по начин, който гарантира, че непридруженият ненавършил пълнолетие я разбира, като се използват информационни материали, специално адаптирани към ненавършилите пълнолетие, когато е целесъобразно. Тази информация се предоставя в присъствието на представителя на ненавършилия пълнолетие, определен по условията и реда на този закон или на друго лице, което в съответствие с този закон е подходящо да действа временно като представител, докато бъде назначен такъв.

(4) За целите на ал. 3 по време на регистрацията на непридружен ненавършил пълнолетие задължително присъства социален работник от центъра по чл. 35 или 36, който взема решение кога е целесъобразно, с оглед възрастта, развитието и емоционалното състояние на детето, да му бъдат предоставени специално адаптирани информационни материали. В този случай социалният работник може да изпълнява функциите на временен представител.

(5) В изключителни случаи по преценка на длъжностно лице от центъра по чл. 35 или 36, информацията по чл.25 може да се предостави на кандидата, чрез устен превод или, когато е уместно, във визуална форма, като видеоматериали или пиктограми, когато:

1. информацията, не може да бъде представена в сроковете посочени в чл. 9, ал. 1, тъй като езикът, който кандидатът разбира или с основание може да се очаква да разбира, е рядък език и при условие, че

2. впоследствие кандидатът потвърждава, че разбира предоставената информация.

(5) Редът и условията за осигуряване на писмен превод на информацията, за целите на този раздел се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Документация по чл. 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 27. (1) В центровете по чл. 35 или 36 на кандидата се предоставя удостоверителния документ, в случаите посочени в член 29, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и при условията, предвидени в него.

(2) Длъжностните лица, които извършват регистрацията или органите, които се произнасят по молбата за международна закрила не могат да изискват от кандидатите, единствено поради това че са кандидати за международна закрила или единствено въз основа на тяхното гражданство, да предоставят ненужни или несъразмерно количество документи, нито налага други административни изисквания на кандидатите, преди да им бъдат предоставени правата, с които разполагат съгласно тази глава.

(3) Органите по ал. 2 могат да поискат по реда на ал. 5 документ за пътуване, който да предоставят на кандидатите, когато сериозни хуманитарни причини или други наложителни причини правят необходимо тяхното присъствие в друга държава. Валидността на документа за пътуване е ограничена до целта и периода от време, необходим за причината, поради която е издаден.

(4) Сериозни хуманитарни или наложителни причини по смисъла на ал. 3 могат да бъдат считани причини като нуждата на кандидата да пътува до друга държава за необходимо лечение, което не е налично на територията на държавата членка, в която кандидатът е длъжен да се намира, или за да посети роднини в специфични случаи, като например за посещения на тежко болни близки роднини или за присъствие на погребение на близки роднини. Други

наложителни причини могат да бъдат ситуации като присъствие на сватба на близки роднини или пътуване като част от учебна програма или с приемно семейство.

(5) Документът, посочен в ал. 3 се издава от Министерството на външните работи по искане на органа, който оценява молбата за международна закрила и има валидност съгласно искането. Министерството на външните работи предварително съгласува с държавата по местоназначение правото на кандидата на престой на нейна територия.

(6) Оценката относно правото на престой на територията на Република България в случаите на предходните алинеи, по искане на други държави, се извършва от Министерството на външните работи по установения ред за взаимодействие.

(7) Процедурата за взаимодействие между органите по този член се урежда в правилника за прилагане на закона.

(8) "Ненужни документи" в ал. 2 са данни, сведения, доказателства, информация и всякакво съдържание, което не е относимо към молбата за международна закрила или към административното производство по този закон.

(9) "Несъразмерно количество документи" в ал. 2 е необосновано голям обем сведения, доказателства, информация и съдържание, който може да създаде риск от забавяне на достъпа до съответната процедура и разглеждането на молбата, което е вероятно да повлияе негативно върху ефективността на процеса или върху гаранциите за ефективен достъп до защита.

Организация на системата за приемане по чл. 7, параграфи 1–3 и 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 28. (1) Кандидатите нямат право да бъдат настанявани на избрано от тях място. Системата за приемане в Република България е организирана така, че да бъде осигурено на кандидатите да се движат свободно на територията на страната.

(2) Свободното движение по ал.1 се ограничава в случаите, в които съществува риск кандидатът да се укрие. Рискът кандидатът да се укрие съществува, ако веднъж вече се е укрил и е пътувал до друга държава без разрешение. Оценката на риска се извършва на основата на понятието „укриване“, така както то е определено в чл.2, параграф 12 от Директива 2024/1346, и при отчитане на индикаторите, посочени в механизма по ал. 7 и 8.

(3) Свободното движение се ограничава и когато е изключително важно кандидатът да бъде бързо прехвърлен в държавата членка, в която е длъжен да се намира, и с цел до извършването на това прехвърляне, рискът кандидатът да се укрие да бъде минимизиран и да бъде възможно неговото местонахождение да се следи внимателно. Свободното движение се ограничава и на кандидати, които са прехвърлени в Република България в съответствие с чл. 17, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1351, след като са се укрили в друга държава членка.

(4) Свободното движение може също да бъде ограничено, за да бъде управлявана системата за убежище, така че да се обезпечи задължението на кандидатите да остават на разположение за целите на производството. За тази цел кандидатите се разпределят по географски принцип - района, в който са разположени центровете в съответствие с чл. 35 и 36. На кандидатите се определят конкретни места, в които те да пребивават при условията, изброени в чл.40.

(5) При разпределянето или преразпределянето на кандидатите в обект за настаняване се вземат предвид подходящи мерки включително такива, че да се запази целостта на семейството, когато това е възможно, и специалните потребности за приемане на кандидатите. Мерките, свързани със запазване на целостта на семейството се прилагат със съгласието на кандидата.

(6) Критериите, посочени в алинея 5, се прилагат от компетентните органи по този закон при условията на скрининг и оценяване на молбите за международна закрила.

(7) За целите на алинея от 2 до 5 се въвежда механизъм, произтичащ от този закон, за проверка на действителното присъствие на кандидатите в обектите за настаняване или в определените им райони.

(8) С механизма, посочен в ал.7 се гарантира, че всички разпоредби, свързани със задълженията за задържане, пребиваване и докладване, както и ограничаването и отнемането на права или обезщетения по този закон се прилагат на основата на принципа на пропорционалност, с цел да се гарантира по всяко време ефективен достъп до условията на приемане в съответствие с този закон, включително тези свързани със здравеопазването, образованието, целостта на семейството и достъпа до пазара на труда, като се отчита и възможния кумулативен ефект от мерките.

Организация на системата за приемане по чл. 7, параграф 4 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 29. (1) Материалните условия за приемане, предоставяни по този закон са обвързани с действителното пребиваване на кандидатите в обектите за настаняване, към които са разпределени в съответствие с чл. 28, ал. 4 във връзка с ал. 7. За тази цел материалните условия за приемане могат да бъдат ограничавани до размера на основните жизнени потребности, определени съгласно този закон, в случаите, когато кандидатите не пребивават в обектите за настаняване, с което не са изпълнили задължението си да остават на разположение на компетентните органи по този закон.

(2) Материалните условия за приемане се ограничават до размера, посочен в алинея 1 във всички случаи, когато съобразно индикаторите, посочени в чл. 28, ал. 2 е преценено, че кандидатът има склонност да се укрива, както и при наличие на някое от посочените в този закон основания за ограничаване или отнемане на материалните условия на приемане.

(3) За случаите, при които материалните условия могат да бъдат ограничавани и последиците от това ограничение, кандидатите се информират по реда на чл. 25.

Освобождаване от административни решения по чл. 7, параграф 7 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 30. (1) Оценките, извършвани за целите по чл. 28 не представляват индивидуален административен акт и не подлежат на обжалване, предвид изключеното право за кандидата сам да избере мястото, където да бъде настанен и предвид възможния кумулативен ефект от мерките, посочени в ал. 2.

(2) Кандидатите имат право на ефективен достъп и по всяко време до приложимите условия за приемане, така както са оценени по този закон, и по-специално по отношение на здравеопазването, образованието, целостта на семейството и достъпа до пазара на труда.

(3) В съответствие с правото на компетентните органи да прилагат критериите по чл. 28, ал. 5, кандидатите са длъжни да пребивават на местата, където са били настанени и да останат на разположение на компетентните органи за целите на производството.

(4) От несъобразяването с оценките за разпределение и преразпределение по чл. 28, ал. 5, така както са направени от компетентните органи по този закон, не произтичат непосредствени негативни последици за кандидатите, но действителното неприсъствие в обектите за настаняване или в определените им зони, може да лиши кандидатите да се възползват от приложимите за тях условия за приемане, така както са били предвидени от компетентните органи и в размера, в който са били предвидени.

Принцип на преразглеждане в съответствие с чл. 7, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 31. (1) Без да се засяга принципа, че кандидатът няма право да избира мястото, където да бъде настанен, така както това е посочено в чл. 37 всеки кандидат може да подава,

самостоятелно или чрез пълномощник, писмено предложение за преразглеждане на оценките или разпределението, направени съгласно чл. 30, ал. 4 и да поиска преразпределение в друг район по преценка на органа по чл. 34, ал. 1. Такова преразпределение може да бъде поискано от кандидата само веднъж.

(2) Органът, посочен в чл. 34, ал. 1 може независимо и извън случаите, посочени в ал. 1, периодически по собствена преценка да преразглежда направените оценки и разпределения по чл. 30, ал.4, и задължително първоначално, когато същите са били прилагани в продължение на поне два месеца от тяхното извършване.

Сигнали и оплаквания

Чл. 32. (1) Всеки кандидат има право да подава и сигнали и оплаквания относно условията за прием, включително за злоупотреби, лошо управление на имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на органите и длъжностните лица по този закон, с които се засягат техни права и интереси.

(2) Сигналите или оплакванията могат да бъдат писмени или устни, да бъдат подадени лично или чрез пълномощник, по телефон или електронна поща.

(3) Никой не може да бъде преследван, или унижаван, или лишаван от достойнство, или мълчаливо лишаван от права, само заради подаването на сигнал или оплакване по този закон.

Компетентен орган за разглеждане на искания за преразпределение, сигнали и оплаквания по чл. 31 и чл. 32

Чл. 33.(1) Исканията за преразпределение, сигналите и оплакванията, посочени в чл. 31и 32, се подават до органа по чл.34, ал. 1.

(2) Исканията за преразпределение, сигналите и оплакванията се разглеждат и решават в установени съгласно правилника за прилагане на закона срокове обективно и безпристрастно от структурното звено по чл. 8, ал. 7.

(3) Организацията на работата с исканията за преразпределение, сигналите и оплакванията се определя в устройствения правилник на агенцията.

(4) Подадените искания за преразпределение, сигнали и оплаквания се регистрират.

(5) Не се образува производство за разглеждане на анонимни искания за преразпределение, сигнали и оплаквания, както и такива, които се отнасят до действия или бездействия, извършени преди повече от две години.

(6) Сигнали, които съдържат очевидно неверни или заблуждаващи твърдения за факти, се връщат с указание към подателя за поправка на твърденията и за отговорността, която носи за набеждаване.

(7) Ако сигналът не отговаря на изискванията на закона, сигнализиращото лице се уведомява, с цел отстраняване на допуснатите нередовности. Ако същите не бъдат отстранени в 7-дневен срок от получаване на сигнала, сигналът ведно с приложенията към него се оставят без разглеждане.

(8) Искания за преразпределение, сигнали и оплаквания, които са подадени до орган, който няма компетентност по този закон, се препращат не по-късно от 7 дни от постъпването им на компетентния по този закон орган, освен когато има данни, че въпросът вече е отнесен и до него. За препращането се уведомява направеният искането или сигнала.

Разпределяне на кандидатите в географски район по чл. 8 от Директива (ЕС) 2024/1346 – компетентен орган

Чл. 34.(1) Правото да прилага критериите, по които се разпределят кандидатите съгласно чл. 28, ал. 5 има председателят на агенцията.

(2) Кандидатите се разпределят по географски район, така че те да могат да се движат свободно в него докато трае процедурата по разглеждане на подадената молба за международна закрила. Кандидатите се разпределят по географски райони с цел бързо, ефикасно и ефективно обработване на молбите им като се взимат предвид капацитетът на съответните географски райони и критериите по чл. 35 и 36.

(3) Компетентният орган по ал. 1 информира кандидатите относно тяхното разпределение в географски район, включително географските граници на съответния район.

(4) В съответствие с чл. 28, ал. 4 кандидатите се разпределят по географски принцип в районите, където са разположени центровете, посочени в чл. 35 и 36.

Критерии за разпределяне на кандидатите в географски район по чл. 8 от Директива (ЕС) 2024/1346 и чл. 54 от Регламент (ЕС) 2024/1348 – процедура на границата

Чл. 35. (1) За целите на процедурата на границата включително съгласно чл. 45 от Регламент 2024/1348 критериите по чл. 28, ал. 5 се прилагат в процеса по вземане на решения относно обособяването на центровете, предназначени за провеждане на процедура на границата, които представляват регистрационно-приемателни центрове по смисъла на чл. 9.

(2) Такива центрове се разполагат в географски райони с инфраструктура, подходяща да позволи на кандидатите ефективен достъп до правата им по този закон и до процедурните гаранции в рамките на процедурата за предоставяне на международна закрила, така че да не бъде засягана неприкосновената сфера на личния им живот.

(3) Инфраструктурата в районите, където се разполагат центровете по ал. 2 е такава, че да позволява достъп до болнична помощ, медицински грижи в заведения за извънболнична помощ, достъп до образованието, което е задължително съгласно чл. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и възможност за полагане на социални грижи и социално подпомагане, включително среда за работа с деца.

(4) В нормални условия при разпределението на кандидатите в центровете по ал. 2 се взимат предвид принципите за запазване целостта на семействата и най-добрия интерес на детето, специалните потребности в това число културните и религиозни особености на кандидатите, половата им идентичност, националност, възраст и относимите към тях съображения по чл. 42, параграф 1, буква „е“, съответно чл. 42, параграф 3, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348. В непредвидени ситуации при разпределението на кандидатите с приоритет се разглеждат обстоятелствата по чл. 42, параграф 1, буква „е“, съответно чл. 42, параграф 3, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(5) Центровете се обособяват, функционират и закриват по силата на акт на Министерския съвет, приет по предложение на органа по чл. 34 след становище на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и кмета на съответната община. С акта на Министерския съвет се определя и вида на съответния център, както и процедурата, за да която функционира.

Критерии за разпределяне на кандидатите в географски район по чл. 8 от Директива (ЕС) 2024/1346 – обща процедура

Чл. 36. (1) Инфраструктурата в районите, където се разполагат центровете, предназначени за прилагане на общата процедура съгласно чл. 34 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и критериите за разпределяне на кандидатите в тези центрове отговарят на условията посочени в чл. 35.

(2) Центровете по ал. 1 представляват регистрационно-приемателни центрове по смисъла на чл. 9, за които се прилага редът по чл. 35, ал. 5.

Освобождаване от административно решение по чл. 8, параграф 4 от Директива (ЕС) 2024/1346.

Чл. 37. (1) Разпределянето, извършено за целите по чл. 34, ал. 2 и 4 не представлява индивидуален административен акт и не подлежи на обжалване, предвид изключеното право за кандидата сам да избере мястото, където да бъде настанен и предвид възможния кумулативен ефект от мерките, посочени в чл. 28, ал. 5 и 8.

Напускане на географския район по чл. 8, параграф 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 38. (1) По искане на кандидата може да му се предостави разрешение да напусне временно географския район по надлежно обосновани спешни и сериозни семейни причини, или за необходимо медицинско лечение, което не се предоставя в рамките на този географски район. В случаите когато са налице съображенията по чл. 23 – разрешението за временното напускане се взема съвместно с органите на министерството на вътрешните работи по ред определен с правилника за прилагане на закона.

(2) Когато кандидат напусне географския район без разрешение, му се налагат ограниченията предвидени в този закон.

(3) От кандидата не се изисква да иска разрешение, за да се яви на насрочени срещи с органи и съдилища, ако неговото присъствие там е необходимо. Кандидатът уведомява предварително компетентния орган по чл. 34, ал. 1 за такива насрочени явявания. Предварително уведомяване не се изисква в случаите когато страна по тези насрочени явявания е компетентния орган по чл. 34, ал. 1 или негови представители.

(4) Разрешението по ал. 1 се предоставя от ръководителя на съответния център по чл. 35 и чл. 36. Това разрешение се съгласува с органите на министерството на вътрешните работи, когато се касае за напускане на географския район, в който е разположен центъра за целите на процедурата на границата. Процедурата за съгласуване и последиците от решението се уреждат с правилника за прилагане на закона.

(5) Актът, с който ръководителят на съответния център отхвърля искането на кандидата да напусне географския район подлежи на обжалване чрез органа, който го е издал, в 5-дневен срок от връчването му пред административния съд по местонахождението на центъра, в който кандидата е настанен. Решението на административния съд не подлежи на обжалване.

(6) Кандидатът има право на безплатна правна помощ и представителство при условията и по реда на тази глава.

Съдебен контрол съгласно член 8, параграф 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 39. Когато бъде установено, включително вследствие на искане от страна на кандидата за обжалване или преразглеждане в следствие от процедурата по обжалване по чл. 38, ал. 5 или в следствие от процедура съгласно чл. 41, ал. 7 и 8, че на даден кандидат не е предоставен ефективен достъп до неговите права съгласно този закон или до процедурните гаранции на процедурата за предоставяне на международна закрила в рамките на географския район, разпределението на въпросния кандидат в този географски район вече не се прилага, като кандидатът се преразпределя към подходящ географски район.

Ограничения на свободата на движение съгласно член 9 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 40. (1) В съответствие с чл. 28, ал. 4 на кандидатите могат да бъдат определяни конкретни места, в които те да пребивават.

(2) По съображения за обществен ред или за да се попречи по ефективен начин кандидатът да се укрие, ако има риск от укриване, на кандидата с индивидуално решение се разрешава да пребивава само на конкретното място, на което е бил настанен, и по-специално на:

1. кандидати, които са длъжни да се намират в друга държава членка в съответствие с член 17, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1351; или

2. кандидати, които са прехвърлени в Република България в съответствие с чл. 17, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1351, след като са се укрили в друга държава –членка.
- (3) Рискът от укриване се преценява в съответствие с чл. 28, ал. 2.
- (4) Когато на кандидата е разрешено да пребивава само на конкретно място, материалните условия за приемане, предоставяни по този закон и на конкретния кандидат са обвързани с действителното пребиваване в обектите за настаняване в съответствие с принципа, установен в чл. 29, ал.1.
- (5) Ограниченията на свободата на движение по този закон могат да бъдат налагани както за целите на процедурата на границата, така и за целите на общата процедура за предоставяне на международна закрила.

Ограничения на свободата на движение за целите на процедурата на границата по чл. 43 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и съгласно чл. 9 от Директива (ЕС) 2024/1346

- Чл. 41. (1) Кандидатите, по отношение на които се прилага процедурата на границата, са длъжни да пребивават в района, където е разположен центъра по чл. 35, или само в конкретния център, където са настанени, в съответствие с решението, посочено в чл. 40, ал. 2, с което това им е определено.
- (2) Решението по ал. 1 представлява индивидуален административен акт за настаняване, относим за всеки кандидат, но не включва индивидуална оценка - защо това ограничение е необходимо за конкретното лице, или защо този режим е най-подходящ.
 - (3) Решението включва името и статута на кандидата и причината, поради която се прилага тази мярка, както и всички специални нужди като прилагане на специални процедурни гаранции, уязвимост, специфични потребности както и конкретното помещение, в което кандидата се настанява.
 - (4) Решението се издава от ръководителя на центъра, в който кандидатът е разпределен съгласно чл. 37 в рамките на срока за регистрацията по този закон.
 - (5) Решението на ръководителя на центъра подлежи на обжалване чрез органа, който го е издал, в 5-дневен срок от връчването му пред административния съд по местонахождението на центъра, в който кандидата е настанен. Жалбата не спира изпълнението му. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.
 - (6) Кандидатът има право на безплатна правна помощ и представителство при условията и по реда на тази глава.
 - (7) Когато бъде установено, включително вследствие на искане от страна на кандидата за обжалване или преразглеждане в следствие от процедурата по обжалване по този член, че на даден кандидат не е предоставен ефективен достъп до неговите права съгласно този закон или до процедурните гаранции на процедурата за предоставяне на международна закрила в рамките на географския район или в конкретния център, разпределението на въпросния кандидат в този географски район или център вече не се прилага, като кандидатът се преразпределя към подходящ географски район или център.
 - (8) Независимо от правото на кандидата да обжалва решението на ръководителя по ал. 5, органът, посочен в чл. 34, ал. 1, в случаите, когато това решение не е било обжалвано по съдебен ред, може периодично по собствена преценка да преразглежда наложените по тези член ограничения, но във всички случаи поне на всеки два месеца, и задължително първоначално, когато същите са били прилагани в продължение на поне два месеца от тяхното извършване. За вземане на решение относно преразглеждането органът по чл. 34, ал. 1 изисква становище и от структурата по чл. 8, ал. 7.
 - (9) Решенията относно ограниченията свободата на движение за целите на общата процедура за международна закрила се вземат, когато това е приложимо при условията и по реда предвидени относно процедурата на границата по тази разпоредба.

Ограничения на свободата на движение по причини свързани с обществения ред съгласно чл. 9 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 42. (1) С цел да се ограничи рискът за нарушаване на общественият ред включително предотвратяване на конфликти между етнически групи, кандидатите могат да бъдат задължавани да пребивават на определено място, като се държат отделно от други групи, при постъпване на несъмнени данни, че може да бъде застрашен обществения ред в района където е разположен центъра за настаняване.

(2) Причините за налагане на ограничението по ал. 1 могат да бъдат свързани както с поведението на кандидата или да бъдат от по-общ характер, а могат и да се отнасят до индивидуалното положение, в което кандидатът се е оказал, като бунтове, ситуация на масово неподчинение, размирици, ситуации на масово пристигане на едно място, което възпрепятства регистрацията на кандидатите.

(3) Ограничението по ал. 1 се налага с разпореждане на ръководителя на центъра, съгласувано с кмета на съответния район и органите на министерството на вътрешните работи.

Необходимост и пропорционалност при вземане на решения за ограничаване свободата на движение

Чл. 43. (1) Решенията по чл. 40 – 42, с които се ограничава свободата на движение се вземат при прилагане на принципите за необходимост и пропорционалност.

(2) Необходимостта се основава на обективни доказателства. Необходимостта се предполага за всички кандидати, по отношение на които се прилага процедурата на границата в съответствие с чл. 43 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Актовете, с които се прилагат ограниченията в процедурата на границата не съдържат специално обосноваване за тези ограничения по отношение на това защо ограничаването на свободата на движение е необходимо в конкретния случай.

(3) Пропорционалността се основава на принципа, че естеството и обхватът на ограниченията на свободата на движение, наложени на всеки кандидат, не трябва да надхвърлят необходимото за постигане на съответната цел за конкретен кандидат, която може да се изразява в предотвратяване на укриването или минимализиране на заплахата за обществения ред. Принципът на пропорционалност се прилага, като се вземат предвид и индивидуалното положение на кандидата, специалните му потребности, условията на приемане, уязвимостта.

(4) Решенията по чл. 41, с които се налагат ограничения на свободата на движение в процедурата на границата, задължителни за прилагане, могат да бъдат обжалвани по отношение на тяхната пропорционалност на наложените ограничения или в частта относно естеството на мястото, където на кандидата е разпоредено да пребивава за целите на ограничението.

(5) Образците, бланките, формуляри на актовете с които се налагат ограниченията по този закон в които са посочени и възможните правни последици от неспазването на наложените ограничения, са уредени в правилника за прилагане на закона.

Последици от неспазване на наложените ограничения

Чл. 44. (1) В случаите, когато кандидатът не спазва наложените по този закон ограничения, спрямо него се прилагат следните последици:

1. на никое друго място няма да се предоставят материалните условия на приемане в съответствие с правилото посочено в чл. 40, ал. 4;
2. молбата му ще се счита за мълчаливо оттеглена в съответствие с този закон.
3. при необходимост може да бъде задържан.

(2) За последиците от неспазването на наложените ограничения кандидатът се информира по реда на чл. 25.

Задължение за свързване с компетентните органи съгласно чл. 9, параграф 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 45. (1) От кандидатите може да се изисква да се свързват чрез подписка с длъжностни лица от администрацията на центъра по чл. 35 и 36, където са наложени ограниченията по чл. 41, в посочен ден и час или на определени интервали от време, без да се засягат непропорционално техните права по този закон.

(2) Подписката се състои в поемане на задължение от кандидата, че няма да напуска района, в който му е разрешено да пребивава с решението по чл. 41.

(3) Подписката се установява спрямо конкретен кандидат с акт на ръководителя на центъра, където кандидатът е настанен. Актът се връчва заедно с решението по чл.41, с което е наложено съответното ограничение и подлежи на обжалване по реда на чл.41, ал.5.

(4) В акта, с който се определя задължението за свързване, се посочват: времето и мястото на издаването му; органът, който го издава, причината, която налага подписката, трите имена на кандидата, правното основание.

(5) Подписка може да бъде въведена и в случаите когато, на кандидат се разрешава да пребивава на избран от него адрес с цел ефективно да му бъде попречено да се укрие. Преценката относно времето, мястото и периода и условията при които, кандидатът е длъжен да се свързва с компетентните органи се извършва от ръководителя на съответния център който разрешава пребиваването на избрания адрес. Изпълнението на това задължение се извършва за собствена сметка на кандидата.

(6) Задължението за свързване с компетентните органи чрез подписка може да бъде преразгледано по инициатива на кандидата или служебно по реда на чл. 31 без да се спира изпълнението на това задължение до момента на преразглеждането.

(7) Когато задължението за свързване с компетентните органи чрез подписка бъде преразгледано по реда на този закон, то може да се замени с друга подходяща мярка за ефективно възпрепятстване укриването на кандидатите, предвидена с този закон.

(8) За задължението за свързване с компетентните органи кандидатите се информират по реда на чл. 25.

(9) Редът и начинът за произнасяне относно преразглеждане на акта по този член се уреждат с правилника за прилагане на закона.

Разрешение за временно пребиваване извън определеното място съгласно чл. 9, параграф 3 от Директива (ЕС) 2024/1348

Чл. 46. Разрешенията за временно пребиваване извън конкретното място, определено в съответствие с чл. 40 се предоставят по реда на чл. 19. Отказите да бъде предоставено разрешение по чл. 40 подлежат на обжалване по реда на чл. 38, ал. 5.

Правила за задържане в съответствие с чл. 10, параграф 1 и 2 от Директива (ЕС) 2024/1348

Чл. 47. (1) Задържането по този закон се прилага само при наличието на някое от основанията посочени в него и няма наказателен характер.

(2) За целите на този закон „задържане“ означава всяка мярка на изолиране на кандидат в определено място, където кандидатът е лишен от свободата си на придвижване.

(3) Не може да бъде задържано лице единствено поради това, че то е кандидат за международна закрила или въз основа на неговото гражданство.

(4) Задържане може да бъде разпоредено като крайна мярка, само когато е необходимо и пропорционално, въз основа на индивидуална оценка на всеки отделен случай, само за едно от предвидените в този закон изчерпателни основания и само ако не може да бъде приложена ефективно по-лека алтернативна мярка предвидена в този закон.

(5) Задържането се прилага с индивидуални административни актове, постановени по реда на този закон. Задържане може да се прилага и по силата на съдебно решение.

(6) Актовете за задържане се основават на оценка на необходимостта и пропорционалността на мярката с оглед прилагането на основанията за задържане посочени в този закон. Тежестта на доказване наличието на основание за задържане и риска за укриване е върху органите, които издават актовете за задържане по този закон.

(7) Принципът на необходимост е основен принцип при преценката на възможността за задържане на кандидат. Задържането може да се приложи само след като се докаже, че то е необходимо с оглед целта. Задържането може да се счита за необходимо, когато съществува доказан риск от укриване или опасения, свързани с националната сигурност.

(8) Проверката за пропорционалност изисква да се оптимизира риска от укриване като се прецени вредата, причинена от задържането, спрямо желаните ефекти. Когато решават дали да приложат мярката за задържане, органите по този закон гарантират, че рискът лицето да се укрие е оптимизиран, така че да не се надхвърля строго необходимото в съответствие с принципа на минимална намеса. Проверката за пропорционалност се прилага както спрямо първоначалния акт за задържане, така и спрямо всеки следващ. Ако оценката на проверката за пропорционалност „вредата спрямо полза“ с оглед постигане на желаните ефекти е отрицателна, задържане не може да бъде разпоредено.

(9) Принципът на пропорционалност се прилага като се отчитат условията относно индивидуалното положение на кандидата, посочени в чл. 42, ал. 3, включително като се вземат предвид всякакви видими признаци, изявления или поведение, които сочат че кандидатът се нуждае от специални условия за приемане.

(10) Задържаните кандидати се настаняват в специализирани центрове за задържане от затворен тип, при условията и по реда, посочени в чл. 56.

Оценка на нуждите и поведението на кандидата в съответствие с чл. 10, параграф 3 от Директива (ЕС) 2024/1348

Чл. 48. (1) За целите на чл. 47, ал. 9, когато към момента на задържане оценката относно специалните условия за приемане или специалните нужди и поведение на кандидата все още не е приключила, тази оценка се довършва без неоправдано забавяне и резултатите от нея се вземат предвид, когато се решава дали задържането трябва да продължи или дали условията на задържане трябва да бъдат коригирани. Изискванията за извършване на индивидуална преценка относно специалните потребности за приемане са уредени в чл. 84 от този закон.

Конкурентност на актове

Чл. 49. (1) За прилагане на чл. 47, ал. 4 задържане може да бъде разпоредено от председателя на агенцията само след като разгледа и изключи възможността за ефективно прилагане на алтернативните на задържането мерки, посочени в този закон.

(2) За вземане на решение за задържане органът по ал. 1 извършва следното в посочената последователност:

1. преценява дали индивидуалното поведение на кандидата или ситуацията попада в обхвата на едно от основанията, установени в член 50, ал. 1;

2. извършва, при наличие на основание по т. 1, индивидуална оценка на случая, за да определи дали задържането е необходимо и дали отговаря на изискването за пропорционалност;

3. разглежда възможността за прилагане на всяка от по-леките алтернативни на задържането мерки, предвидени в този закон;
4. издава акт за задържане, когато не могат да бъдат приложени ефективно мерките по т. 3.
- (3) Актът за задържане задължително включва и фактическите и правни основания, както и мотиви относно това защо не могат да бъдат приложени ефективно по-леки алтернативни на задържането мерки.
- (4) При извършване на индивидуалната оценка по ал. 2, т. 2 председателят на агенцията взема предвид предишната история на спазване на изискванията от страна на кандидата, предишно неоснователно неспазване на наложени други разпореждания от органите или на наложени преди това алтернативни на задържането мерки, като преценява дали такова поведение може да бъде фактор, насочващ решението към задържане. Председателят на агенцията може също така да реши, че задържането не е необходимо, ако лицето има предишна положителна история на изпълнение на задълженията си.
- (5) Актът за задържане на ненавършилия пълнолетие, включва и оценка на висшия му интерес. Оценката се извършва въз основа на становище от органите по чл. 15 от Закона за закрила на детето. Тези органи имат достъп до всяко решение относно задържането.
- (6) За вземане на решение относно необходимостта и пропорционалността на задържането на ненавършил пълнолетие, компетентният орган взема предвид мнението му, в съответствие с неговата възраст и зрялост, когато ненавършилият пълнолетие и неговият представител решат да упражнят правото на мнение.
- (7) За вземане на решение относно необходимостта и пропорционалността на задържането компетентният орган взема предвид и оценката на риска от укриване по чл. 28, ал. 2, степента на сътрудничество от кандидата, намерението му да не оказва съдействие, както и липсата на действително сътрудничество. Тези факти се отчитат в контекста на всички индивидуални обстоятелства.

Основания за задържане в съответствие с чл. 10, параграф 4 от Директива (ЕС) 2024/1348

Чл. 50. (1) Кандидат може да бъде задържан единствено на едно от следните основания в даден момент:

1. за установяване или проверка на неговата самоличност или националност;
 2. за установяване на елементите, на които се основава молбата за международна закрила, което не би могло да бъде извършено, ако няма задържане, особено когато съществува риск от укриване;
 3. за гарантиране на изпълнението на правните задължения, наложени на кандидата посредством индивидуално решение съгласно чл. 41, ал. 2 и 9, когато кандидатът не е изпълнил тези задължения и продължава да съществува риск от укриване;
 4. за да се вземе решение в хода на гранична процедура в съответствие с член 43 от Регламент (ЕС) 2024/1348 относно правото на кандидата да влезе на територията;
 5. когато подлежи на процедура за връщане съгласно глава пета от Закона за чужденците в Република България, за да се подготви връщането или да се извърши извеждането, и органите са убедени, че кандидатът вече е имал възможност за достъп до процедурата за предоставяне на международна закрила или има разумни основания да се счита, че той отправя молбата за международна закрила единствено с цел да забави или да затрудни изпълнението на решението за връщане;
 6. когато това се налага с цел защита на националната сигурност или на обществения ред;
 7. в съответствие с член 44 от Регламент (ЕС) 2024/1351.
- (2) Посочените основания могат да бъдат прилагани отделно или последователно едно след друго с или без прекъсване. Те не могат да бъдат обединявани в един акт за задържане.

(3) Основанията по ал. 1 се прилагат от председателя на агенцията.

(4) Основанието посочено в ал. 1, т. 1 се прилага, когато има основателни съмнения, че по време на процедурата за скрининг, провеждана съгласно Регламент (ЕС) 2024/1356 кандидатът умишлено се е опитал да заблуди органите за скрининг относно своята самоличност или когато има основания да се счита, че кандидатът умишлено е унищожил или изгубил документи за самоличност, за да предотврати проверката на самоличността или гражданството му, когато е представил противоречива информация пред различните органи по този закон и когато съществува риск кандидатът да се укрие.

(5) Основанието посочено в ал. 1, т. 6 се прилага само когато поведението на кандидата представлява действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха, която засяга основен интерес на обществото или вътрешната, или външната сигурност на страната.

(6) В случаите, когато задържането се извършва по съображения свързани с националната сигурност, актът на председателя на агенцията се основава на мотивирано становище от специализираните органи по национална сигурност. Въз основа на това становище, председателят на агенцията преценява дали поведението на кандидата представлява заплахата посочена в ал. 5, като извършва самостоятелна преценка на фактите и обстоятелствата по това становище, за да определи съдържанието на акта си, както и да го мотивира в пълна степен. За извършване на оценката по тази алинея Държавна агенция „Национална сигурност“ е длъжна да предостави мотивите относно заплахата на органа по ал. 3 при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(7) Специализираните органи по национална сигурност са длъжни незабавно да информират председателя на агенцията за всяка промяна в съображенията за национална сигурност, включително промяна в мотивите и в случаите, когато основанието по ал. 5 е отпаднало. Неизпълнението на това задължение може да доведе до неоснователно освобождаване на кандидати, задържани по реда на чл. 54, в случаите когато съдът провеждащ контрол по законосъобразността на акта, по силата на който е ограничена свободата на движение на конкретен кандидат не се е произнесъл с решение в срока посочен в чл.54.

(8) Придружен ненавършил пълнолетие, чийто родители или настойник или попечител са задържани може да бъде настанен при условията и по реда на Закона за закрила на детето или в център по чл. 35, съответно чл. 36, до освобождението на задържаните родители или настойник или попечител.

(9) Редът и условията за взаимодействие между органите за целите на ал. 5 и ал. 6 се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Правила за прилагане на алтернативни на задържането мерки в съответствие с чл. 10, параграф 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 51. (1) Алтернативните на задържането мерки по този закон са:

1. ограничаване на свободата на движение чрез задължаване на кандидата да остане на мястото, където му е определено;
2. подписка чрез задължаване на кандидата да се свързва редовно с компетентните орган;
3. задържане на документи за самоличност, пътуване или други удостоверяващи гражданския статус, чрез задължаване на кандидата да ги предаде на компетентния орган за целите на производството за международна закрила в съответствие с чл. 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Разпоредбата на чл. 9, параграф 2 от регламента представлява основанието, изисквано от чл. 3, ал. 5 от Закона за българските лични документи.

(2) Мерките по ал. 1 и ал. 4 т. 1 и 3 се налагат съгласно решение на ръководителя на съответния център, така както е посочено в чл. 41, чл. 22, ал. 4 за целите на процедурата на границата и общата процедура за международна закрила, и могат да бъдат преразглеждани при условията и по реда предвидени в чл. 41, ал. 5, съответно чл. 41, ал. 8.

(3) Когато това е необходимо и при прилагане на принципа за пропорционалност, мерките, посочени в ал. 1 могат да бъдат налагани на кандидата кумулативно.

(4) Алтернативните на задържането мерки по отношение на непридружен ненавършил пълнолетие имат за цел да му осигурят закрила с оглед най-добрия интерес. Следните мерки могат да бъдат прилагани поотделно или в комбинация:

1. задължение на непридружен ненавършил пълнолетие да остане в Сигурна зона, обособена на територията на централните по чл. 35 и чл. 36;

2. настаняване в семейство на роднини или близки, приемно семейство, социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа при условията и по реда на Закона за закрила на детето – като правило, когато се прилага обща процедура;

3. извършване на електронен мониторинг.

(5) За необходимостта от прилагането на алтернативна на задържането мярка в случаите по ал. 4 по време на обща процедура се уведомяват съответните органи за закрила на детето по местонахождението му.

(6) При налагане на алтернативни на задържането мерки на ненавършили пълнолетие кандидати за международна закрила се прави оценка на нуждите при условията на чл. 48.

(7) Ненавършилите пълнолетие следва да не бъдат отделяни от родителите си или от тези, които се грижат за тях, и принципът за запазване на целостта на семейството следва като цяло да води до използването на подходящи алтернативи на задържането, когато се касае за семейства с ненавършили пълнолетие, с определяне на места за настаняване, които са подходящи за тях.

Делегация към акт на Министерския съвет

Чл. 52. (1) Административната област на конкретните места, в които на кандидатите е разрешено да се движат в съответствие с чл. 40, съответно географския район по чл. 41, се определя с акт на Министерския съвет по предложение на органа по чл. 34, ал. 1.

(2) Определеното, съгласно акта на Министерски съвет, се взема предвид в решенията на компетентните органи по чл. 51, ал. 2, с които се въвеждат ограничения в свободата на движение.

Гаранции за задържаните кандидати в съответствие с чл. 11 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 53. (1) Кандидатът се задържа единствено за възможно най-кратък срок и задържането продължава само докато са приложими основанията, предвидени в чл. 50, ал. 1.

(2) Административните процедури, които се отнасят до основанията за задържане, предвидени в чл. 50, ал. 1, се провеждат добросъвестно. Забавянията при административните процедури, които не могат да бъдат вменени в отговорност на кандидата, не оправдават продължаване на задържането.

(3) Задържането на кандидатите се постановява в писмена форма като в акта се посочва установеното в чл. 49, ал. 3 съдържание както и процедурите, предвидени за оспорване на акта за задържане и възможността да поискат безплатна правна помощ и безплатно представителство.

(4) Задържаните кандидати се уведомяват незабавно, чрез връчване на акта за задържане, на език, който разбират или за който има достатъчно основания да се очаква, че разбират.

Бърз съдебен контрол по законосъобразност на задържането в съответствие с чл. 11, параграф 3 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 54. (1) Актът за задържане подлежи на обжалване чрез органа, който го е издал, в 5-дневен срок от връчването му пред административния съд по местонахождението на териториалното

звено, където е настанен кандидатът. Жалбата не спира изпълнението му. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

(2) Административният съд се произнася във възможно най-кратък срок, като отчита обстоятелствата по всеки отделен случай и не по-късно от 15 дни, или в извънредни случаи — не по-късно от 21 дни от образуване на делото.

(3) За осигуряване на бърз съдебен контрол на законосъобразността на задържането, органът издал обжалвания акт в тридневен срок от получаване на жалбата комплектува административната преписка и я изпраща в съда.

(4) Съдът незабавно, но не по-късно от три дни след получаване на жалбата заедно с административната преписка постановява определение, с което:

1. позовавайки се на съответното правно основание и фактическа обстановка, се произнася относно редовността и допустимостта на жалбата и насрочва производството за разглеждане в съдебно заседание;

2. дава указания относно разпределението на доказателствената тежест между страните;

3. указва на страните възможността им да представят писмени изявления по обстоятелствата, посочени в жалбата;

4. в съответствие с ал.2, посочва датата, на която ще се произнесе с решение.

(5) По преценка на съда жалбата се разглежда в закрито съдебно заседание.

(6) Извън случаите по ал. 5 страните се призовават най-късно с определението по ал. 4. В тези случаи с определението по ал. 4 съдът се произнася и относно призоваването на преводачи за целите на съдебното заседание.

(7) Когато отмени обжалвания акт, съдът се произнася по същество като:

1. незабавно освободи задържания и самостоятелно определи режима, при който лицето да се придвижва на територията на страната или ;

2. измени мярката от задържане в друга по-лека мярка съгласно този закон като укаже периода, за който тя ще се прилага;

3. измени законовото основание за задържане.

(8) В случаите, когато жалбата не е подадена до компетентния съд, посочен в ал. 1, жалбата се препраща по компетентност незабавно.

(9) За осигуряване на бърз съдебен контрол като основно правило се прилага по-краткият срок за произнасяне, посочен в ал. 2. Извънредни случаи по смисъла на ал. 1, които налагат прилагането на 21-дневния срок за произнасяне, могат да бъдат обосновани на основата на статистическите данни относно степента на натовареност на съда в съответствие с чл. 9, ал. 4 от Закона за съдебната власт, или натрупаните дела. Извънредни могат да бъдат и ситуации, които изискват осигуряване на преводачи за устни или писмени преводи от и на редки езици в случаите по ал. 6, както и ситуации, в които жалбата не е била подадена по реда на ал. 1, както и всички други ситуации по преценка на компетентния съд;

(10) Когато съдебният контрол, не е приключил в срока по ал. 4, т. 4, съответният кандидат се освобождава незабавно.

(11) Кандидатът има право на безплатна правна помощ и представителство при условията и по реда на тази глава.

Служебен контрол по законосъобразност на задържането в съответствие с чл. 11, параграфи 3 и 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 55. (1) Органът, посочен в чл. 50, ал. 3, може по собствена преценка или по искане на кандидата да преразгледа акта за задържане като разполага с правните възможности, посочени в чл. 54, ал. 7.

(2) Такова преразглеждане не се провежда ако по конкретния акт за задържане вече е образувано съдебно производство по реда на чл. 54.

(3) Когато преразглеждането е по собствена преценка на органа, решението в рамките на този контрол се взема във възможно най-кратък срок, като се отчита индивидуалното положение на кандидата и не по-късно от 15 дни, или в извънредни случаи — не по-късно от 21 дни след началото на задържането. Такова преразглеждане се провежда и в случаите по чл. 54, ал. 10, както и когато задържането е с удължен срок или когато възникнат съответните обстоятелства, или когато се получи нова информация, която може да засяга законосъобразността на задържането.

(4) Когато преразглеждането е по искане на кандидата, решението в рамките на този контрол се взема при условията на ал. 3 като срокът започва да тече от регистрирането на искането на кандидата.

(5) Кандидатът има право на безплатна правна помощ и представителство при условията и по реда на тази глава.

(6) Извънредни случаи по ал. 2 могат да бъдат ситуации, в които държавата като цяло е изправена пред несъразмерно голям брой кандидати за международна закрила, което налага въвеждане в действие на Националния план за непредвидени ситуации по глава десета или наличие на прекомерно голям брой съдебни или административни процедури, или забавяния свързани с липсата на подходящи преводачи за устни или писмени преводи от и на редки езици както и други ситуации, изискващи използването на непредвиден административен капацитет.

(7) Дефинираните съгласно ал. 6 извънредни ситуации не изключват провеждане на съответните административни процедури, свързани с основанията за задържане с дължимата грижа и предприемането на конкретни измерими стъпки в рамките на същите процедури с цел да бъде лесно установимо, че времето необходимо за проверка на законосъобразността на задържането е възможно най-кратко спрямо характеристиките на съответната ситуация.

Условия на задържане – специализирани центрове за задържане по чл. 12, параграфи 1 и 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 56. (1) Задържането на кандидатите се извършва в специализирани центрове за задържане от затворен тип, обособени по силата на акт на Министерския съвет за целите на процедурата на границата, съответно общата процедура за международна закрила. За обособяване на тези помещения Министерският съвет взема предвид условията, посочени в чл. 35, ал. 4, така че да бъде възможно действителното отделяне на задържаните кандидати от останалите в процедура за международна закрила и така че задържаните кандидати да разполагат с достъп до открити пространства.

(2) Министерският съвет взема предвид и възможността доколкото е възможно, задържаните кандидати да бъдат настанявани отделно от други граждани на трети държави, които не са подали молба за международна закрила.

(3) Когато не е възможно кандидатите да бъдат задържани отделно от други граждани на трети държави, спрямо тях се прилагат условията по този закон.

(4) В случай че действителното отделяне по ал. 1 е невъзможно в рамките на съответно обособения по чл. 35 и 36 център, Министерският съвет предприемат мерки за предоставяне на имот-публична или частна държавна собственост.

(5) Когато обособяването на центровете по ал. 1 е невъзможно и по реда на ал. 4, Министерският съвет може да вземе решение задържаните кандидати да се настаняват в местата за лишаване от свобода, предвидени съгласно Закона за изпълнение на наказанията. В този случай задържаните кандидати се отделят от останалите изтърпяващи наказания и спрямо тях се прилагат условията по този закон.

(6) В изключителни случаи могат да бъдат търсени възможности за предоставяне на имот - общинска собственост.

Условия на задържане – права по чл. 12, параграфи 3-5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 57. (1) Лица, които представляват Върховния комисар на ООН за бежанците, имат възможността да общуват със задържаните кандидати и да ги посещават при зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот. Тази възможност се отнася и за всяка организация, която е упълномощена да действа от името на Върховния комисар на ООН за бежанците на територията на Република България. Упълномощаването се установява с пълномощно.

(2) Членовете на семейството, правните съветници и лицата, които представляват съответните неправителствени организации, имат възможност да общуват със задържаните кандидати и да ги посещават при зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот. Представителството се установява с пълномощно.

(3) Ограничения на достъпа до централите за задържане могат да се налагат при условията по чл. 119 от Закона за изпълнение на наказанията, само когато те са обективно необходими за сигурността, обществения ред или административното управление на центъра за задържане, при условие че достъпът не е значително ограничен или направен невъзможен.

(4) На задържаните кандидати редовно се предоставя информация, в която се разясняват правилата, които се прилагат в центъра за задържане, и се посочват правата и задълженията им на език, който те разбират или за който има достатъчно основания да се очаква, че разбират.

Задържане на кандидати със специални потребности за приемане в съответствие с чл. 13, параграф 1 и 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 58. (1) Когато задържането на кандидати със специални потребности за приемане би изложило на сериозен риск тяхното физическо и психично здраве, тези кандидати не се задържат.

(2) Когато бъдат задържани кандидати със специални потребности за приемане се осигуряват редовно наблюдение и се предоставя своевременно и подходяща за тях помощ, като се вземат предвид тяхното особено положение, физическото и психическото им здравословно състояние.

(3) Кандидатите със специални потребности се настаняват в безопасни места като се отчита неприкосновеността на личния им живот или специфичните им нужди.

(4) Специалните потребности за приемане се идентифицират въз основа на предварителната проверка на уязвимостта, извършена по време на скрининга или по време на процедурата за оценка на молбата за международна закрила в съответствие с Глава шеста – когато тези потребности станат очевидни на по-късен от скрининга етап.

Задържане на ненавършилите пълнолетие в съответствие с чл. 13, параграфи 2 и 3 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 59. (1) По правило ненавършилите пълнолетие не се задържат. Те се настаняват в подходящи за тях жилища. По правило се използват подходящи алтернативи на задържането за семейства с ненавършили пълнолетие в съответствие с принципа за целостта на семейството.

(2) Задържаните от мъжки и женски пол се настаняват отделно, освен когато са членове на едно семейство и всички са дали съгласието си да бъдат настанени заедно. Изключения могат да се прилагат за използването на общи пространства, предназначени за развлекателни или социални дейности, включително за предоставянето на храна.

(3) Задържането на непълнолетни лица е с възможно най-кратък срок, като за целта се обособяват съоръжения, пригодни за живеене на непридружени ненавършили пълнолетие в центровете по чл. 35, съответно чл. 36, с възможност непълнолетните да се настаняват там отделно от останалите възрастни.

Изключения от правилото по чл. 59, ал. 1

Чл. 60. (1) При изключителни обстоятелства, като крайна мярка и за възможно най-кратък срок, след като се установи, че други, по-леки принудителни алтернативни мерки не могат да бъдат ефективно приложени, и след като бъде преценено, че задържането е в техен висш интерес, ненавършилите пълнолетие могат да бъдат задържани, когато:

1. в случай на придружени ненавършили пълнолетие, когато са задържани родителят или настойника или попечителя, установен като такъв по чл. 156, ал. 3 от Семейния кодекс;
2. в случай на непридружени ненавършили пълнолетие, когато задържането е с цел да осигури закрила на ненавършилия пълнолетие.

(2) На задържаните ненавършили пълнолетие се осигурява достъп до образование в съответствие с чл. 66, освен ако предоставянето на образование има ограничена стойност за тях поради твърде краткия срок на задържането им.

(3) На задържаните ненавършили пълнолетие се осигурява възможност да се занимават с дейности за свободното време, включително с игри и с развлекателни занимания, подходящи за възрастта им.

Съоръжения за настаняване на задържани ненавършили пълнолетие в съответствие с параграф 2, ал. 4 и параграф 3 от чл. 13 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 61. (1) С оглед висшия интерес на детето, ненавършилите пълнолетие никога не могат да бъдат задържани в място за лишаване от свобода или в друго помещение, използвано за целите на правоприлагането, дори и в случаите, когато такива места са били обособени за целите на задържането с акта по чл. 56, ал. 5.

(2) В съответствие с чл. 59, ал. 1, ненавършилите пълнолетие се настаняват при условията, посочени в чл. 4 от Закона за закрила на детето.

(3) Когато ненавършилите пълнолетие бъдат настанени в специални места, обособени в някой от центровете за провеждане на производството за международна закрила, тези места следва да отговарят на условията за настаняване в социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа, съгласно чл. 26 от Закона за закрила на детето;

(4) Персоналът, който е в контакт с кандидатите със специални потребности получава подходящо обучение в съответствие с този закон и е обвързан с поверителност при работа с чувствителна лична информация в съответствие със Закона за защита на личните данни.

(5) Когато бъдат задържани непридружени ненавършили пълнолетие, те се настаняват в съоръжения, пригодни за живеене на непридружени ненавършили пълнолетие, като тези съоръжения могат да бъдат местата по ал. 2 и ал. 3. Защитата на правата на непридружените ненавършили пълнолетие и грижата за техните нужди се осъществяват при условията и по реда на чл. 137, ал. 5 от Семейния кодекс, съответно чл. 15, ал. 7 от Закона за закрила на детето.

(6) При задържането на непридружени ненавършили пълнолетие, същите се настаняват отделно от пълнолетни лица.

(7) Оценката на висшият интерес на ненавършилите пълнолетие се включва като част от съдържанието на акта за задържане по реда на чл. 49, ал. 5 и ал. 6.

Задържане на семейства в съответствие с чл. 13, параграф 4 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 62. (1) Задържаните семейства се настаняват самостоятелно, като по този начин им се осигурява достатъчно уединение.

(2) Задържаните семейства с ненавършили пълнолетие се настаняват в места за задържане, адаптирани към нуждите на ненавършилите пълнолетие.

Дерогации от чл. 42, ал. 5, чл. 43 и чл. 40, ал. 2 в съответствие с чл. 13, параграф 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 63. Министерът на вътрешните работи предлага на Министерския съвет да вземе решение за уведомяване на Комисията и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището в случаите, когато бъдат прилагани дерогациите по чл. 61, ал. 5, чл. 62 и чл. 59, ал. 2 при задържане на граничен пункт или в транзитна зона с изключение на случаите, посочени в чл. 43 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Медицински прегледи и грижи в съответствие с чл. 15 и чл. 22 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 64. (1) Кандидатите подлежат на медицински преглед най-рано и за пръв път по време на скрининга, така както е посочено в чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1356 по съображения, свързани с общественото здраве и всеки път, когато това е необходимо за изпълнение на предписания на инспекторите и органите, посочени в чл. 44 от Закона за здравето .

(2) Независимо от това къде са длъжни да се намират в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351, кандидатите, независимо от тяхната възраст или специални потребности, получават всички необходими медицински грижи, в съответствие с чл. 5 от Закона за здравето, включително предоставяни от общопрактикуващи лекари, а при необходимост — от лекари специалисти. Тези медицински грижи са с подходящо качество и включват най-малко спешни грижи, основно лечение на болестите, включително тежките психични разстройства, и медицински грижи, които са от значение за справяне със сериозно физическо състояние в сексуалната и репродуктивната област. Кандидатите ползват правата по чл. 82, ал. 2, т. 1 от Закона за здравето.

(3) Към центровете по чл. 35 и 36 функционират здравни кабинети, които:

1. провеждат първоначални изследвания при регистрация на кандидатите отпразвили молба за международна закрила;
2. извършват постоянно медицинско наблюдение;
3. оказват първа медицинска помощ;
4. провеждат контрол върху общото здравно състояние на кандидатите;
5. провеждат текущ контрол за спазване на хигиенните изисквания;
6. изготвят и поддържат медицинска документация за всеки кандидат;
7. могат да насочват към лекари специалисти, когато кандидатът не е избрал общопрактикуващ лекар или когато кандидатът има право да пребивава само на определено място по реда на този закон.

(4) В случаите по ал.1, т.7 на кандидат, който има право да пребивава само на определено място се осигурява достъп до лекар специалист при контролиран режим на движение.

(5) Когато това е необходимо по здравословни съображения, кандидатите със специални потребности за приемане получават необходимата медицинска или друга помощ, както и необходимата рехабилитация и помощни медицински изделия, включително подходящи грижи за психичното здраве, а ненавършилите пълнолетие се ползват от специалната здравна закрила, предвидена в глава четвърта от Закона за здравето.

(6) По отношение на кандидатите се прилагат принудителните мерки, предвидени в чл. 19, ал.2, чл. 215а, ал. 2, чл. 215б от Закона за здравето за защита на тяхното физическо или

психическо здраве, включително по съображения, свързани с общественото здраве. Когато тези мерки бъдат приложени на кандидатите могат да бъдат наложени и ограничения на материалните условия на приемане по този закон, за което кандидатите се информират с протокол.

Здравноосигурителни вноски и здравноосигурителни права

Чл. 65. (1) Кандидатите за международна закрила имат правата и задълженията на задължително осигурени лица, произтичащи от чл. 33 от Закона за здравното осигуряване.

(2) Кандидатите по ал. 5 се считат за задължително осигурени лица по смисъла на чл. 34, ал. 1 от Закона за здравното осигуряване, като датата на откриването на производство за предоставяне на статут по смисъла на чл. 34, ал. 1, т. 3 от Закона за здравното осигуряване е датата на отправяне на молбата за международна закрила по този закон.

(3) В съответствие с чл. 34, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване, кандидатите по ал. 5 се ползват с правата си на осигурени лица, като датата на откриването на производство за предоставяне на статут по смисъла на чл. 34, ал. 2, т. 2 от Закона за здравното осигуряване е датата на отправяне на молбата за международна закрила по този закон.

(4) Здравноосигурителните вноски на кандидатите, са за сметка на държавния бюджет, от датата на отправяне на молбата за международна закрила до момента, в който започнат работа, но не за повече от периодите, определени съгласно Закона за здравното осигуряване за случаите, които не зависят от периодите на заетост.

(5) Здравноосигурителните вноски на кандидатите, когато останат без работа, са за сметка на държавния бюджет за времето, за което получават обезщетение за безработица от Агенцията по заетостта за периодите, съгласно чл. 54в от Кодекса за социалното осигуряване.

Обучение на ненавършили пълнолетие по чл. 16 и 20, параграф 8 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 66. (1) Ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите и ненавършилите пълнолетие кандидати имат право на достъп до системата на предучилищното и училищното образование в съответствие с чл. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование, докато спрямо тези ненавършили пълнолетие или срещу техните родители не бъде реално изпълнена мярка за експулсиране. Във връзка със зачитането на правото на детето на образование, се вземат предвид специфичните нужди на ненавършилите пълнолетие.

(2) Лицата по ал. 1 могат да се обучават при условията и по реда за българските граждани и след навършване на 16-годишна възраст до завършване на средното си образование.

(3) Достъпът до образователната система на лицата по ал. 1 не може да бъде отлаган с повече от два месеца, считано от датата на подаване на молбата за международна закрила, като се вземат предвид училищните ваканции с цел тяхната интеграция и непрекъснатост на образователния процес.

(4) Образованието на лицата по ал. 1 се осъществява в институциите от системата на предучилищното и училищното образование, като при необходимост им се осигуряват подготвителни учебни часове, включително учебни часове по български език, както и допълнително езиково обучение по български език в съответствие с глава втора от Закона за предучилищното и училищното образование, за улесняване на достъпа им до общата образователна система и участието им в нея.

(5) Образователни услуги могат да бъдат предоставяни в центровете за настаняване по чл. 35 и 36 от лица съответно обучени със задължение да спазват правилата за поверителност по отношение на всяка информация, която те са получили в резултат на работата си.

(6) Достъпът до средно образование не може да се отнема единствено на основание, че лицето е достигнало възрастта на пълнолетието. В тези случаи може да се прилагат формите на

обучение, предвидени в чл. 42 от Закона за предучилищното и училищното образование, включително и чрез образователни услуги предоставени в централните за настаняване по чл. 35 и 36 при условията на ал. 4.

Езикови курсове и професионално обучение по чл. 17, параграф 8 и по чл. 18 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 67. (1) Независимо дали имат достъп до пазара на труда, на кандидатите се предоставя възможност за участие в курсове по български език и курсове за гражданско образование или курсове за професионално обучение, съобразно които съответната държава счита за подходящи, за да спомогнат за увеличаване на способността на кандидатите да действат самостоятелно, да си взаимодействат с компетентните органи или да намерят работа.

(2) Достъпът до формите за обучение по ал. 1 се предоставя при условията и реда на Закона за насърчаване на заетостта и по-специално чл. 17, 26, 27, 58а, по инициатива на председателя на агенцията или определени от него длъжностни лица от агенцията.

(3) Курсове по български език могат да бъдат провеждани и в централните по чл. 36 при условията и по ред, уредени в правилника за прилагане на закона.

(4) Националната агенция за професионално образование и обучение съдейства за езиковата подготовка и подготовката по гражданско образование на кандидатите за международна закрила, чрез осигуряване на подходящи за тях обучителни програми и центрове за професионално образование и обучение.

(5) Процедурата за прилагане на ал. 2 и ал. 4 и взаимодействието между компетентните органи се урежда с правилника за прилагане на закона.

(6) Кандидатите, които отговарят на условията по чл. 77, ал. 2 покриват, съответно възстановяват, разходите за курсовете по предходните алинеи до размер и по механизъм, произтичащ от Закона за насърчаване на заетостта, съгласно чл. 12а от Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта - в случаите, когато съответните форми на обучение са били предоставяни чрез Агенцията по заетостта. В правилника за прилагане на закона се урежда механизъм за покриване, съответно възстановяване на разходи за случаите, когато тези форми са били предоставяни чрез агенцията.

(7) Признаването на квалификациите на кандидатите се извършва при условията и по реда на Закона за признаване на професионалните квалификации.

(8) За целите на ал. 7, когато кандидатите не са в състояние да предоставят документи за своите квалификации Националната агенция за професионално образование и обучение предприема произтичащите от Закона за признаване на професионалните квалификации подходящи мерки за ефективно преодоляване на практическите трудности, срещани от кандидатите във връзка с доказването на автентичността на чуждестранните им дипломи, свидетелства или други удостоверения за формална квалификация, включително и когато кандидатите не могат да предоставят документни доказателства и не могат да покрият разходите по процедурите за признаване. Разходите за процедурите за признаване се поемат, съответно подлежат на възстановяване, по механизъм, произтичащ от Закона за признаване на професионалните квалификации.

Заетост – достъп до пазара на труда в съответствие с чл. 17 параграфи 1 и 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 68. (1) Кандидатите имат право на достъп до пазара на труда не по-късно от шест месеца от датата, на която е била регистрирана молбата за международна закрила, при условие, че не е било взето решение по молбата им и това забавяне не може да бъде вменено в отговорност на кандидата. Достъпът до пазара на труда се осигурява с регистрацията на кандидата в териториално поделение на Агенцията по заетостта.

(2) Кандидатите, които имат ефективен достъп до пазара на труда и имат право да пребивават единствено на конкретно място, могат да търсят работа в рамките на районите около определените с решението по чл. 40, ал. 2 места.

(3) Кандидатите се информират по реда на чл. 25 относно правото им на достъп до пазара на труда и правото им да бъдат регистрирани в Агенцията по заетостта, като търсещи работа лица по реда на този закон, както и относно правото им да участват в курсовете по чл. 67, ал. 1. Кандидатите се информират и за задълженията по чл. 18, ал. 7, чл. 20, ал. 1 и 2 от Закона за насърчаване на заетостта, както и за последиците по чл. 20, ал. т. 4 от Закона за насърчаване на заетостта при отказ на подходяща работа без наличие на основателни причини.

(4) Когато има вероятност, молбата за международна закрила да е основателна, включително когато тя се разглежда приоритетно в случаите на ускорена процедура в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348, кандидатите имат право на достъп до пазара на труда незабавно след регистрацията на молбата за международна закрила. В тези случаи на кандидатите се издават документи, удостоверяващи че спрямо тях не се прилагат някои от ограниченията по този закон. Образците на удостоверенията са неразделна част от правилника за прилагане на закона.

(5) В случаите на ускорена процедура за разглеждане основателността на молбата за международна закрила в съответствие с член 42, параграф 1, букви а)–е) от Регламент (ЕС) 2024/1348, кандидатите не следва да имат достъп до пазара на труда. Ако вече е предоставен достъп, той се отнема при условията и по реда на чл. 40, ал. 4 от Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност и ал. 5 и ал. 6 от тази разпоредба. Председателят на агенцията уведомява Агенцията по заетостта при възникване на основания за отнемане на вече предоставен достъп до пазара на труд.

(6) Когато това се изисква от трудовия договор на кандидата, органът, компетентен да разгледа молбата за международна закрила разрешава кандидатът да напусне територията на Република България, за да изпълнява специфични служебни задължения в друга държава членка. За тази цел се издава документ за пътуване, по реда на чл. 27, ал. 5.

(7) Агенцията по заетостта, на всеки три месеца, информира органа компетентен да вземе решение по молбата за международна закрила относно кандидатите, които са се регистрирали като търсещи работа лица, кандидатите които са започнали работа и кандидатите, които са имали възможност, но не са започнали работа и регистрацията им е прекратена на основание чл. 20, ал. 4, т. 4 от Закона за насърчаване на заетостта.

(8) При осигуряване на достъп до заетост Агенцията по заетостта, като отчита политиката на пазара на труда, включително във връзка с равнището на младежката безработица, проверява дали конкретно свободно работно място, което работодател възнамерява да запълни с кандидат, с право на достъп до пазара на труда, може да бъде заето от граждани на Република България или от други граждани на Съюза или от граждани на трети държави и лица без гражданство, пребиваващи законно в Република България. Ако Агенцията по заетостта установи, че това свободно работно място може да бъде заето от някое от тези лица, тя или работодателят могат да откажат наемането на работа на кандидата на това свободно работно място.

(9) Кандидатите, които бъдат уведомени за решение за прехвърлянето им в компетентната държава членка съгласно чл. 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1351, нямат право на условията на приемане, предвидени в членове 66—71 и чл. 79, но имат право на медицински грижи от момента, в който бъдат уведомени за това решение. Запазва се принципа за осигуряване на стандарт на живот в съответствие с правото на Съюза, включително Хартата, и международните задължения.

(10) Освен ако не е взето отделно решение, в решението за прехвърляне по ал. 9 се посочва, че съответните условия на приемане на кандидата са били отнети в съответствие с настоящия

член. Кандидатът се уведомява за своите права и задължения във връзка с посоченото решение.

Заетост – равно третиране в съответствие с чл. 17 параграф 3 и 4 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 69. (1) Кандидатите, на които е предоставен достъп до пазара на труда в съответствие с чл. 68, освен когато е посочено друго в този закон, се ползват с равно третиране като българските граждани, по отношение на:

1. условията за заетост, включително минималната възраст за наемане на работа, и условията на труд, включително заплащането и уволнението, работното време, отпуските и почивните дни, както и изискванията във връзка със здравето и безопасността на работното място;
2. свободата на сдружаване, на принадлежност и на членство в организация, която представлява работниците или служителите, или в организация, чиито членове упражняват определена професия, включително ползите, които предоставят тези организации, без да се засягат обществения ред и обществената сигурност;
3. образованието и професионалното обучение, включително курсове за обучение за усъвършенстване на уменията, практически професионален опит и услуги за професионално ориентиране;
4. признаването на дипломи, свидетелства и други удостоверения за формална квалификация в съответствие с приложимите процедури за признаване на чуждестранни квалификации; и
5. достъпа до подходящи схеми за оценка, валидиране и признаване на резултатите от предходно обучение и опит на кандидатите.

(2) Кандидатите, които имат достъп до пазара на труда нямат право:

1. да участват в управлението на органи, уредени от публичното право, и да заемат публични длъжности, по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията.
2. безвъзмездни средства и заеми, свързани с образованието и професионалното обучение и плащането на такси по отношение на достъпа до университетско образование или образование след средното образование;
3. образование и професионално обучение, когато те не се предоставят в рамките на съществуващ трудов договор, включително когато те се предоставят за целите на насърчаването на заетостта.

(3) За нуждите, произтичащи от достъпа до пазара на труда, по този закон, включително за получаване на трудови възнаграждения и обезщетения по чл. 70, ал. 1 кандидатите могат да откриват банкови сметки при условията и по реда на Закона за платежните услуги и платежните системи, като вида и правата по отношение на банковите операции по сметките се определят от съответната търговска банка, съгласувано с председателя на агенцията.

(4) В съответствие с чл. 29, параграф 7 от Регламент (ЕС) 2024/1348 при откриване на платежна сметка документите, издавани в съответствие с чл. 29 параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348, се считат за документи по чл.5, ал. 2, т 1 от Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти.

Заетост – социална сигурност в съответствие с чл. 17 параграф 5, 6 и 7 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 70. (1) Кандидатите, които са в трудова заетост или които имат право на обезщетения за социална сигурност въз основа на предходни трудови правоотношения, освен когато е посочено друго в този закон, се ползват от правата и задълженията, произтичащи от Кодекса за социално осигуряване, включително по отношение на:

1. обезщетенията за гледане на малко дете от майката и съответно от бащата;

2. помощите при смърт;
3. обезщетенията за безработица;
4. предпензионните обезщетения;
5. семейните обезщетения.

(2) Правата по чл. 67, чл. 68 и чл. 70, ал. 1 не дават на кандидата право да пребивава на територията на Република България в случаите, в които правото му да остане е прекратено с решение, взето в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348, по реда на глава седма.

(3) В случаите, когато кандидатът, в съответствие с ал. 3 няма право да остане, правата му по чл. 67, чл. 68 и чл. 70, ал. 1 се уреждат както следва:

1. кандидатът автоматично не се допуска или не се допуска вече до формите за обучение, посочени в чл. 67;

2. достъпът му до пазара на труда, се отнема по реда на чл. 68, ал. 4;

3. изплащането на обезщетенията по чл. 70, ал. 1 се прекратява

(4). Достъпът до пазара на труда не се отнема, докато продължава процедура по обжалване, когато кандидатът има право да остане на територията на Република България по време на процедурата и до момента на уведомяване за отрицателно решение по жалбата.

Общи правила относно материалните условия на приемане и медицински грижи по чл. 19, пар. 1-5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 71. (1) Материалните условия на приемане са на разположение за кандидатите от момента, в който те отправят молбата си за международна закрила в съответствие с член 26 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Освен когато е посочено друго, материални условия на приемане по този закон включват „основните жизнени потребности“ определени в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за социалното подпомагане, продукти за лична хигиена, предоставени в натура, под формата на финансова помощ, на ваучери, или като комбинация от трите, съгласно нивата по чл. 72, и помощ за дневни разходи;

(3) В случаите посочени в този закон, материалните условия на приемане по ал. 2 могат да бъдат ограничавани до основните жизнени потребности, определени съгласно този закон.

(4) Основни жизнени потребности по този закон са „основните жизнени потребности“ определени в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за социалното подпомагане и продуктите за лична хигиена.

(5) С материалните условия на приемане и медицинските грижи по този закон се осигурява подходящ стандарт на живот на всеки кандидат, такъв че да бъде възможна неговата прехрана, защитата на физическото и психическото му здраве и зачитането правата му съгласно Хартата на основните права на Европейския съюз. Подходящият стандарт на живот е адекватен на личното положение на кандидатите в съответствие с оценката за уязвимост, извършена при реда и по условията на този закон.

(6) Материалните условия на приемане по този закон се предоставят, когато кандидатите не разполагат с достатъчно средства, за да имат подходящ стандарт на живот съгласно ал. 5.

(7) Критериите за оценка на средствата, които се определят за даден кандидат и с които той да разполага по време на производството за международна закрила са посочени в чл. 74.

(8) При условията посочени в този закон и въз основа на оценка по чл. 74 от кандидатите може да бъде изискано да покрият или възстанови изцяло или частично разходите за материалните условия на приемане и медицинските грижи, когато тези медицински грижи не са определени по реда на чл. 64а от Закона за здравното осигуряване като безплатно предоставяни медицински услуги.

Нива на материалните условия на приемане съгласно чл. 71, ал. 2

- Чл. 72. (1) Материалните условия на приемане по този закон са ежедневни, месечни и целеви.
- (2) Ежедневните материални условия на приемане включват храна и жилище, предоставяни в центровете по чл. 35 и 36, които служат и за комплексно настаняване.
- (3) Месечните материални условия на приемане включват месечна социална помощ за дневни разходи и продукти за лична хигиена. Продуктите за лична хигиена се предоставят в натура, а когато това е невъзможно - като финансово подпомагане под формата на ваучер.
- (4) Целевите материални условия на приемане включват облекло. То се предоставя в натура, а когато това е невъзможно - като финансово подпомагане под формата на ваучер.
- (5) Храната следва да бъде съобразена със здравното състояние на кандидатите с оглед на специалните им здравни потребности, както и с особеностите на съответната култура, в съответствие с технологичната документация за производство съгласно чл. 12 от Закона за храните.
- (6) Стандартите за качество и количество, на които следва да отговарят храната, продуктите за лична хигиена, и облеклото, когато това е приложимо, както и разчетите и периода, за който се осигуряват, включително и паричната им равностойност, се определят в правилника за прилагане на закона.

Ред за предоставяне на помощите за дневни разходи и продуктите, част от материалните условия на приемане по чл. 72

- Чл. 73. (1) Помощите за дневни разходи и продуктите по чл. 72 се осигуряват от агенцията и съгласно условията на този закон.
- (2) Месечната социална помощ за дневни разходи се предоставя като парична сума.
- (3) Материалните условия за приемане, когато са под формата на дарение се управляват в съответствие с правилника за прилагане на този закон.

Оценки по чл. 71, ал.7 и ал.8 в съответствие с чл. 19, параграф 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

- Чл. 74. (1) Когато се определят средствата по чл. 71, ал. 7, с които разполага даден кандидат и когато от кандидата се изисква да покрие изцяло или частично, съгласно чл. 71, ал. 8, разходите за осигуряване на материалните условия на приемане и за получените медицински грижи, или когато от кандидата се изисква да възстанови разходи в съответствие с чл. 71, ал. 8, се извършва оценка, която да подпомогне вземането на решение.
- (2) Оценката по ал.1 се извършва на основата на принципа на пропорционалност като се вземат предвид индивидуалното положение и необходимостта от зачитане на личното достойнство и неприкосновеност на кандидата, включително специалните му потребности за приемане.

Критерии за оценка по чл. 74 за определяне на месечната социална помощ за дневни разходи

- Чл. 75. (1) Кандидатите за международна закрила получават месечни социални помощи, освен когато са приложими основанията за отнемане или ограничаване на материалните условия за приемане, включително когато кандидатите не изпълняват задълженията си по този закон.
- (2) Размерът на месечната социална помощ за дневни разходи се определя по формула, която отчита диференцирания доход на лицето и линията на бедност за съответната година, което се урежда в правилника за прилагане на закона.
- (3) Месечни социални помощи за дневни разходи не получават кандидатите, които:
1. са започнали работа;
 2. получават обезщетение за безработица съгласно Кодекса за социално осигуряване и този закон;
 3. попадат в основанията за задържане, посочени в чл. 50, ал.1;

4. пребивават на външен адрес или чието пребиваване на външен адрес е било отказано с цел ефективно да им бъде попречено да не останат на разположение за производството за международна закрила;
 5. по информация от Агенцията по заетостта не са започнали работа въпреки, че са имали възможност, като отказът им е при липса на мотиви;
 6. напуснат повече от веднъж без разрешение географския район, в който им е определено да се движат свободно в съответствие с чл. 34, ал.1, или конкретното място да пребивават, определено от компетентния орган в съответствие с чл. 40, ал.1, или които се укриват;
 7. не сътрудничат на компетентните органи или не спазват установените от тях процедурни изисквания при условията на систематичност;
 8. са подали последваща молба, както е предвидено в член 3, точка 19 от Регламент (ЕС) 2024/1348;
 9. са укрили финансови средства и следователно, без да имат право, се са ползвали от материалните условия на приемане;
 10. не изпълняват задълженията си по този закон включително, когато са нарушили сериозно или нееднократно правилника на центъра за настаняване или са имали поведение с прояви на насилие или на заплахата в центъра за настаняване.
- (4) Месечната социална помощ за дневни разходи може да бъде ограничена, когато:
1. кандидатът не участва в някоя от мерките за интегриране по чл. 67 и чл. 68, освен ако не са налице обстоятелства извън контрола на кандидата;
 2. кандидатът е напуснал без разрешение географския район, в който му е определено да се движи свободно в съответствие с чл. 34, ал.1, или конкретното място да пребивава, определено от компетентния орган в съответствие с чл. 40, ал.1, или когато се укрие;
 3. компетентният орган е установил, че кандидатът не сътрудничи или когато кандидатът поне веднъж е отказал да сътрудничи на компетентния орган или когато кандидатът не спазва установените процедурни изисквания.

Критерии за оценка по чл. 74 за определяне на целеви материални условия на приемане.

- Чл. 76. (1) Целеви материални условия на приемане по този закон включват облекло, което се предоставя на кандидатите след оценка на нуждите им, като предимство имат уязвимите категории кандидати и кандидатите със специални социални потребности.
- (2) Начините, по които кандидатите получават целевата помощ по този закон се уреждат с правилника за прилагане на закона.

Покриване или възстановени стойността на разходите за материалните условия на приемане или получените медицински грижи в съответствие чл. 51, ал.8 и чл. 19, параграф 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

- Чл. 77. (1) Кандидатите, които разполагат с достатъчно средства, покриват изцяло или частично или възстановяват стойността на разходите за материалните условия на приемане или получените медицински грижи.
- (2) Счита се, че кандидат разполага с достатъчно средства да се грижи за себе си, когато:
1. е работил разумен период от време;
 2. след регистрацията е поискал да му бъде разрешено да пребивава на избран от него адрес за собствена сметка извън териториалните звена на агенцията;
 3. от проведеното с него интервю има достатъчно данни да се съди, че кандидатът разполага с достатъчно средства, за да си осигури правна помощ и представителство на собствени разноски;
 4. има достатъчно данни да се смята, че получава месечни доходи, които надвишават размера на средния осигурителен доход за страната по данни на Националния осигурителен институт за

месеца предхождащ предоставянето на безплатната правна помощ и представителство. Данни относно месечните доходи, включително такива от наеми или приравнени правоотношения могат да бъдат събрани и от Националната агенция за приходите.

(3) Обстоятелствата по ал. 2 се удостоверяват служебно, а по т. 4 и с декларация.

(4) Стойността на разходите за материалните условия на приемане или на получените медицински грижи се покриват изцяло или частично, или се възстановяват от кандидати, които не изпълняват задълженията си по този закон, включително задължението да остават на разположение на компетентните органи, или които са задържани при условие, че разполагат с достатъчно средства.

(5) При оценка на ресурсите, с които разполага даден кандидат, за целите на ал. 1 се зачита принципа на пропорционалност и се съобразява индивидуалното положение на кандидата, както и необходимостта от запазване на неговото достойнство и лична неприкосновеност, включително специалните му потребности за приемане.

(6) Стойността на разходите за получените медицински грижи се покриват изцяло или частично, или се възстановяват на Националната здравноосигурителна каса от кандидатите при условията и по реда на Закона за здравното осигуряване, съответно наредбата по чл. 45, ал. 9 от Закона за здравното осигуряване.

(7) Стойността на разходите за материалните условия за приемане се покриват изцяло или частично, или се възстановяват от кандидатите при условията и по реда на чл. 40, ал. 7, чл. 57д, ал. 5, съответно чл. 54е и чл. 54ж от Кодекса за социалното осигуряване.

(8) Редът и условията за взаимодействие между органите по този закон за целите на ал. 5 и 6 се уреждат с правилника за прилагане на закона.

(9) Понятието „разумен период от време“ в ал. 2, т. 1 е състояние, което се обуславя с относителна стабилност, продължителност и тайност и реално настъпили фактически обстоятелства.

Информирание на Комисията и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището за нивата, които са определени съгласно този закон, за да гарантират подходящ стандарт на живот в съответствие с чл. 19, пар. 7 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 78. (1) Финансовата помощ или ваучерите се формират въз основа на нивата, които са определени в правото на Република България, за да гарантират подходящ стандарт на живот.

(2) Председателят на агенцията информира Комисията и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището за нивата, които са определени в правото на Република България, за да гарантират подходящ стандарт на живот.

Основни принципи за уреждане на материалните условия на приемане в съответствие с чл. 20 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 79. (1) Настаняването на кандидата в натура се предоставя в регистрационно-приемателните центрове по чл. 9, които осигуряват подходящ стандарт на живот в съответствие с чл. 71, ал. 5, както и необходимата подкрепа, за да се вземат предвид специалните потребности за приемане на кандидатите.

(2) Предоставеното настаняване е под една от следните форми или ги съчетава:

а) помещения за настаняване на кандидатите, докато трае разглеждането на молбата за международна закрила, подадена на границата или в транзитните зони;

б) центрове за настаняване.

(3) Настаняването гарантира на кандидатите, че:

а) семейният им живот е защитен;

б) имат възможност да общуват със семейството си, със своите правни съветници, с лица, които представляват и други съответни национални, международни и неправителствени организации и органи;

в) членовете на семейството, правните съветници, лице, което представлява Върховния комисар на ООН за бежанците и съответните организации, които са признати от Върховния комисар на ООН за бежанците, съгласно пълномощно, имат достъп до регистрационно-приемателните центрове по чл. 9, за да помогнат на кандидатите. Ограничения на този достъп могат да бъдат наложени само от съображения за сигурност на помещенията и на кандидатите.

(4) При предоставяне на настаняването се взимат под внимание въпросите, свързани с пола и възрастта, и положението на кандидатите със специални потребности за приемане.

(5) При предоставяне на настаняването се предприемат подходящи мерки, които да гарантират, доколкото е възможно, предотвратяване на насилието и агресията, включително насилие, извършено поради сексуални, свързани с пола, расистки или религиозни подбуди.

(6) Кандидатите от женски пол се настаняват в центрове за настаняване, където са осигурени отделни санитарни помещения и безопасно място за тях и техните ненавършили пълнолетие деца.

(7) Зависимите пълнолетни кандидати със специални потребности за приемане се настаняват заедно с близки пълнолетни роднини, които вече се намират в Република България и които носят отговорност за тях.

(8) Кандидатите се преместват от едно жилище в друго само когато това е необходимо. На кандидатите се дава възможност да уведомят своите правни съветници за своето преместване и за своя нов адрес.

(9) Длъжностните лица в центрoвете за настаняване, които предоставят материални условия на приемане, включително лицата, които предоставят медицински грижи и образователни услуги в центрoвете за настаняване, са съответно обучени и са задължени да спазват правилата за поверителност, предвидени в националното право, по отношение на всяка информация, която те са получили в резултат на работата си.

(10) Кандидатите се включват в управлението на материалните ресурси и на нематериалните аспекти на живота в центрoвете за настаняване чрез консултативен съвет, който представлява лицата, които са настанени там, който предоставя препоръки и подпомага вземането на информирани решения. Консултативният съвет се избира от настанените лица по реда на приети от тях правила, които уреждат и начина на участие на кандидатите в управлението на материалните ресурси и социалните аспекти на живота в центрoвете.

(11) Кандидатите полагат обществено полезен и доброволчески труд в или извън центрoвете за настаняване, съгласно Правилата за настаняване.

Изключения от основните принципи по чл. 79 в съответствие с чл. 20, параграф 10 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 80. (1) По изключение и за възможно най-кратък срок могат да бъдат предоставяни материални условия на приемане, които се различават от предвидените в чл. 79 критерии за настаняване, когато:

1. се изисква оценяване на специалните потребности за приемане на кандидата, в съответствие с чл. 84;

2. възможностите за настаняване, които обикновено са налице, са временно изчерпани или, поради несъразмерно голям брой лица, които трябва да бъдат настанени, или поради причинено от човека или природно бедствие възможностите за настаняване, които обикновено са налице, временно не са налични.

(2) Материалните условия на приемане, посочени в ал.1, гарантират достъп до медицински грижи в съответствие и стандарт на живот за всички кандидати в съответствие с правото на Съюза, включително Хартата, и с международните задължения.

(3) При прилагане на изключенията посочени в тази разпоредба председателят на агенцията уведомява незабавно при условията и реда на този закон Комисията и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището относно необходимостта да бъде приложен Националният план за действие при непредвидени ситуации, приет с решение на Министерския съвет по реда на този закон. Председателят на агенцията уведомява Комисията и Агенцията в областта на убежището веднага щом основанията за прилагане на тези различни материални условия спрат да съществуват.

Предпоставки за ограничаване или отнемане на материални условия на приемане в съответствие с чл. 23 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 81. (1) На кандидатите за международна закрила, за които са налице обстоятелствата посочени в чл. 75, ал. 3 и 4 месечната социална помощ за дневни разходи се прекратява, отнема или ограничава, с акт на председателя на агенцията, когато такава е била предоставена.

(2) В случаите по ал. 1 председателят на агенцията преценява дали могат да бъдат възстановени частично или изцяло месечните социални помощи за дневни разходи, които са били прекратени, отнети или ограничени. Когато не се възстановят изцяло или частично решението следва да бъде мотивирано и съобщено на кандидата.

(3) Решенията взети по тази разпоредба се постановяват обективно и безпристрастно за всеки отделен случай, като в актовете по ал. 1 се съдържат мотивите за тях. Те се основават на особеното положение на кандидата, особено по отношение на кандидатите със специални потребности за приемане, като се взема под внимание принципът на пропорционалност. На кандидатите се гарантира достъпа до медицински грижи по този закон, както и стандарт на живот в съответствие с правото на Съюза, включително Хартата, и международните задължения.

(4) Актът по ал. 1 подлежи на обжалване чрез органа, който го е издал, в 5-дневен срок от връчването му пред административния съд по адреса на кандидата, посочен в документите по чл. 29 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Жалбата не спира изпълнението му. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

Други ограничения, произтичащи от чл. 23 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 82. (1) На кандидатите могат да бъдат прилагани мерки, които водят до ограничаване или отнемане на материалните условия на приемане, включително дисциплинарни мерки в случай на нарушаване на правилата в центъра за настаняване. Дисциплинарните мерки се посочват в правилата на центъра за настаняване, приети от органа, компетентен да оценява молбите за международна закрила.

(2) Дисциплинарните мерки могат да включват следните нива:

1. забележка относно нарушението водеща до предупреждение за настаняване в специализираните центрове за задържане по този закон;
2. предупреждение за настаняване в специализираните центрове за задържане по този закон придружено с полагане на принудителен труд в рамките на центъра с цел благоустройство, озеленяване, почистване, облагородяване или преместване в друг център, предназначен за същия вид процедура;
3. настаняване в специализиран център за задържане по този закон, на основание по чл. 50, ал. 1, т. 6 с цел защита на обществения ред.

(3) Мерките по ал. 2 се прилагат последователно, не могат да бъдат прескачани и за възможно най-кратък периода от време при спазване на принципа за пропорционалност, като не е необходимо да бъдат приложени всички три нива.

- (4) Дисциплинарните мерки по ал. 2, т. 1 и т. 2 могат да бъдат придружени и от ограничаване или отнемане на месечната социална помощ за дневни разходи до вземане на решение по чл. 81, ал. 2.
- (5) В случаите на прилагане и на трите нива на мерки по ал. 2, актът за задържане се постановява при условията и реда на този закон и подлежи на съдебен и административен контрол в съответствие с разпоредбите на чл. 54 и чл. 55. Актът за задържане поражда посочения в този закон ефект по отношение на заетостта и материалните условия на приемане.
- (6) Решението относно прилагането на дисциплинарните мерки по ал. 2 се взема от ръководителите на центровете по чл. 35 и чл. 36. Мерките по ал. 2, т. 1 и 2 се налагат с акт на ръководителите на центровете по чл. 35 и чл. 36, а мярката по ал. 2, т. 3 – с акт на председателя на агенцията.
- (7) Актът за всяко от нивата по ал. 2 съдържа мотиви относно необходимостта и пропорционалността на мярката, периода за който тя се налага, съответно обстоятелствата, от които зависи отпадането ѝ, като когато тази мярка представлява мярка от ниво три тя съдържа и реда за прилагане на съдебен контрол.
- (8) Актът се връчва на кандидата, лично срещу подпис или на неговия представител. Когато кандидатът е непридружен, ненавършил пълнолетие, актът му се връчва в присъствието на неговия представител.
- (9) В случаите, когато по отношение на кандидата е постановено решение по ал.2, т. 3 за това, че е нарушил сериозно или нееднократно правилника на центъра за настаняване или е имал поведение с прояви на насилие или на заплахата в центъра за настаняване, решаващият орган по чл. 151 може да приложи чл. 34, параграф 5, б. „д“ от Регламент (ЕС) 2024/1348, като даде предимство на разглеждането на молбата за международна закрила.

Раздел II.

Кандидати със специални потребности за приемане

Категории кандидати със специални потребности и принципи при организиране на приемането им в съответствие с чл. 24 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 83. (1) За целите на административните процедури по този закон се отчита специфичното положение на кандидатите със специални потребности за приемане.

(2) За следните категории кандидати има по-голяма вероятност да са налице специални потребности за приемане:

1. бременни жени;
2. лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица;
3. самотни родители с ненавършили пълнолетие деца;
4. жертви на трафик на хора;
5. лица с тежки заболявания;
6. лица с психични разстройства, включително посттравматично стресово разстройство;
7. лица, които са били подложени на изтезание, изнасилване или други тежки форми на психологическо, физическо или сексуално насилие, например жертви на насилие, основано на пола, на генитално осакатяване на жени, на детски или принудителни бракове, или на насилие, извършено поради сексуални, свързани с пола, расистки или религиозни подбуди;
8. ненавършили пълнолетие;
9. непридружени ненавършили пълнолетие;
10. лица с увреждания;
11. възрастни хора.

(3) При вземането на решения за жилищното настаняване се отчита висшия интерес на детето, както и конкретните обстоятелства в положението на всеки кандидат, който е зависим от

членове на семейството или от близки роднини, като несклучили брак и ненавършили пълнолетие братя или сестри, които вече се намират на територията на Република България.

(4) Приемането на лица, които имат специални потребности е организирано съгласно този закон по специален начин, за да отговори на техните специални нужди за приемане. Приемането на лица, които имат специални потребности е организирано така, че да гарантира във възможно най-голяма степен предотвратяване на нападения и насилие, включително насилие, упражнено по сексуални, свързани с пола, расистки или религиозни подбуди, когато се осигурява жилищно настаняване. Насилието по религиозни подбуди включва и насилието, насочено към хора, които нямат религиозни убеждения или са се отказали от религиозното си вероизповедание.

(5) В случаите по тази разпоредба, когато кандидатът има специални потребности за приемане или се нуждае от специални процедурни гаранции съгласно чл. 20-23 от Регламент (ЕС) 2024/1348, по-специално когато е непридружен ненавършил пълнолетие, решаващият орган, посочен в чл. 151 може да даде предимство на разглеждането на такава молба за международна закрила в съответствие с чл. 34, параграф 5, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Преценяване на специалните потребности за приемане в съответствие с член 25, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 84. (1) С цел ефективно прилагане на чл. 83 се извършва възможно най-рано след подаването на молба за международна закрила индивидуална преценка дали кандидатът има специални потребности за приемане, като при необходимост се използва устен превод.

(2) Преценката по ал. 1 може да бъде извършена от органа, компетентен да разгледа молбата за международна закрила чрез определени от него длъжностни лица, самостоятелно или като част от преценката по член 20 от Регламент (ЕС) 2024/1348 относно необходимостта от специални процедурни гаранции.

(3) Преценката по ал. 1 започва с определяне на специални потребности за приемане въз основа на видими признаци или на изявленията или поведението на кандидатите, или, когато е приложимо, въз основа на изявления на родителите или на представителя на кандидата.

(4) Преценката по ал. 1 приключва в 30-дневен срок от отправянето на молбата за международна закрила или, ако е интегрирана в преценката по член 20 от Регламент (ЕС) 2024/1348, в рамките на определения в посочения регламент срок, и се вземат мерки, за да се отговори на установените въз основа на тази преценка специални потребности за приемане.

(5) Ако специалните потребности за приемане станат явни на по-късен етап от процедурата за предоставяне на международна закрила, тези потребности се оценяват, когато станат явни и се вземат мерки за удовлетворяването им.

(6) Подкрепата, предоставяна на кандидатите със специални потребности за приемане в съответствие с този закон, е съобразена с техните специални нужди за приемане по време на цялата процедура за предоставяне на международна закрила, като се осигурява подходящо наблюдение на положението им.

Изисквания към персонала, преценяващ специалните потребности за приемане в съответствие с чл. 25 , параграф 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 85. (1) За целите на чл.84 специалните потребности за приемане се преценяват от обучени служители, чиято професионална квалификация се поддържа така, че да са способни и достътъчно квалифицирани да откриват признаци, че даден кандидат се нуждае от специални условия на приемане, и да предприемат мерки, които да отговорят на тези потребности, когато са налични. Тези служители:

1. включват в досието на кандидата, съхранявано от органа по чл. 84, ал. 2, информация за естеството на специалните потребности за приемане на кандидата, заедно с описание на

видимите признаци, на изявленията или на поведението на кандидатите, които имат отношение към оценката на специалните потребности за приемане на кандидата, както и мерките, които са били определени, за да се отговори на тези потребности, и органите, компетентни за определяне и прилагане на мерките, които да отговорят на тези нужди;

2. със съгласие на кандидата го насочват към подходящ практикуващ лекар или психолог за допълнителна оценка на психологичното и физическото им състояние, когато са налице признаци, че психологическото или физическото му състояние може да окаже влияние на неговите потребности за приемане; при необходимост се осигурява устен превод от специалисти, които са обучени да превеждат, за да се гарантира, че кандидатът е в състояние да общува с медицинския персонал; когато липсата на такива обучени професионалисти би породила риск от забавяне на лечението, устен превод може да бъде предоставен и от други пълнолетни лица, за което кандидатът трябва да даде съгласието си;

(2) Компетентните органи по този закон вземат под внимание резултата от прегледа по ал. 1, т. 2, когато вземат решение за вида на специалната помощ при приемането, която може да бъде оказана на кандидатите.

(3) За преценката по ал. 1 се съставя формуляр за нуждите. Формулярът съдържа оценка на нуждите на конкретния кандидат, мерки които трябва да бъдат предприети с цел задоволяване на специалните му потребности за приемане и заключение относно физическото и здравното, включително психическото му състояние, което следва да бъде отчетено в хода на административните и съдебните процедури по този закон. Образецът на формуляр за оценка на нуждите е част от правилника за прилагане на този закон.

(4) Формулярът по ал. 3 съдържа и оценка относно необходимостта от прилагане на специални процедурни гаранции спрямо кандидата, когато оценката на специалните потребности за приемане по настоящата разпоредба е интегрирана с оценката по чл. 20 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(5) Оценката относно специалните потребности за приемане по този закон не обосновава нуждата от международна закрила по силата на Регламент (ЕС) 2024/1347.

Специални потребности за приемане на ненавършилите пълнолетие в съответствие с чл. 26 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 86. (1) Висшият интерес на детето представлява първостепенен аргумент при прилагането на разпоредбите на този закон. На ненавършилите пълнолетие се предоставя стандарт на живот, така, че да е подходящ за физическото, психичното, духовното, моралното и социалното им развитие.

(2) Когато преценяват висшият интерес на детето, в съответствие с §1, т.5 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето, компетентните органи по този закон отчитат и следните фактори:

1. възможностите за събиране на членовете на семейството на едно място;
2. благосъстоянието и социалното развитие на ненавършилия пълнолетие, като се обърне особено внимание на неговата лична ситуация и потребността от стабилност и трайност на грижите;
3. съображенията за безопасност и сигурност, особено когато съществува риск ненавършилият пълнолетие да е жертва на каквато и да било форма на насилие или експлоатация, включително трафик на хора;
4. мнението на ненавършилия пълнолетие в съответствие с неговата възраст и зрялост.

(3) Грижите съгласно ал. 2, т. 2, включват съвкупността от действия определена в съответствие с § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето.

(4) Министерският съвет приема акт за координация и взаимодействие между институциите за работа и полагане на грижи на неприяжени ненавършили пълнолетие.

Достъп до дейности за свободното време в съответствие с чл. 26, параграф 3 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 87. (1) Ненавършилите пълнолетие имат достъп до дейности за свободното време, включително до игри и развлекателни дейности, подходящи за възрастта им, и до дейности на открито в помещенията и центровете за настаняване, както и до учебни материали, когато това е необходимо.

(2) В центровете за настаняване се прилагат специални програми за работа с деца, съобразени с техните нужди от развитие, развлечение и обучение. Програмите се предлагат от ръководителя на центровете по чл. 35 и 36 и се одобряват от председателя на агенцията.

(3) За участие в програмите по ал. 2 се привличат представители на международна организации, социални работници или, когато това е подходящо, с цел изпълняване на държавни-културно просветни задачи, могат да бъдат използвани и форми, дейности или инициативи към читалищата. За тази цел се предвижда разходно целево перо по бюджета на агенцията, когато не е възможно съответната дейност да бъде изцяло финансирана, чрез субсидията от държавния и общинските бюджети предвиждана по бюджетите на читалищата за изпълнение на държавни-културно просветни задачи.

(4) Лицата, които работят с деца съгласно програмите по ал. 2 трябва да отговарят на изискванията посочени в чл.90, ал. 1

Специални грижи за ненавършилите пълнолетие - жертви на изтезание, или унижително отношение в съответствие с чл. 26, параграф 4 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 88. (1) Ненавършилите пълнолетие, които са били жертви на каквато и да е форма на злоупотреба, на пренебрегване, на експлоатация, на изтезание, на жестоко, нечовешко и унижително отношение, или са пострадали от въоръжени конфликти, имат достъп до услуги за рехабилитация, като им се предоставят и подходящи грижи за психичното здраве, както и достъп до квалифицирана помощ, когато това е необходимо.

(2) По предложение на интервюиращите органи ненавършилите пълнолетие по ал. 1 се включват в програми за здравна рехабилитация по реда на глава пета от Закона за здравето.

(3) По предложение на интервюиращите органи въз основа на становище от председателя на Държавната агенция за закрила на детето, ненавършилите пълнолетие по ал. 1 могат да бъдат включвани и в други подходящи програми за рехабилитация и интеграция предлагани от органите за закрила на детето.

(4) По отношение на ненавършилите пълнолетие по ал. 1, интервюиращите органи могат да предлагат да бъдат прилагани и специалните мерки за закрила предвидени в Закона за борба с трафика на хора. Предложението се отправя до председателя на Държавната агенция за закрила на детето, който съгласувано с председателя на Националната комисия за борба с трафика на хора изразява становище относно необходимостта от прилагане на специални мерки за закрила, рехабилитация и интеграция. В становището се предлагат и конкретни мерки в обхвата на тази разпоредба.

(5) Понятието експлоатация по ал. 1 е понятието по § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за борба с трафика на хора.

(6) Включването в програмите по ал. 2 и 3 може да бъде организирано и от Българския Червен кръст.

Настаняване на ненавършилите пълнолетие в съответствие с чл. 26, параграф 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 89. (1) Ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите или ненавършилите пълнолетие кандидати се настаняват със своите родители или с пълнолетния, който отговаря за тях и за

техните ненавършили пълнолетие и неключили брак братя и сестри, при условие че това е във висшия интерес на съответните ненавършили пълнолетие.

(2) Ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите или ненавършилите пълнолетие кандидати се настаняват с подходящи предпазни мерки за защита, с които да се гарантира тяхната безопасност и сигурност и с необходимите помощни услуги, за да се гарантират висшият интерес и благополучието на детето.

(3) Ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите или ненавършилите пълнолетие кандидати могат да бъдат настанявани и в специално обособени места в центровете по чл.35 и чл. 36 с възможност за тях да бъдат полагани денонощни грижи от обучен персонал.

Изисквания към лицата, които работят с ненавършилите пълнолетие в съответствие с чл. 26, параграф 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 90. (1) Лицата, които работят с ненавършили пълнолетие, включително представители, социални работници, представили на държавни институции, извършващи дейност по този закон, и подходящи лица, които да действат временно като представители по смисъла на чл. 92, ал.1 са лица, които:

1. не са осъждани за извършено престъпление, независимо от реабилитацията, както и не са освобождавани от наказателна отговорност за умишлено престъпление;
2. не са регистрирани в Националния регистър по чл. 43а от Закона за закрила на детето и не са нарушавали законодателството;
3. не са дисциплинарно освобождавани от длъжност свързана с полагането на грижи за деца или тяхното обучение и не са извършвали нарушения на закон, чиято цел е да защити правата на деца;
4. не са извършвали престъпления или нарушения, които поражда сериозни съмнения относно способността им да поемат отговорна роля по отношение на ненавършили пълнолетие.

(2) Лицата по ал. 1 отговарят на изискванията, произтичащи от съответния специален закон, приложим за конкретното работното място и:

1. при условията и по реда на този закон получават първоначално и продължаващо подходящо обучение относно правата и нуждите на ненавършилите пълнолетие и такова относно приложимите стандарти за защита на децата - по европейски програми, учебителни планове на международните организации и чрез курсове за повишаване на квалификацията предвидени за публичната администрация;
2. са задължени да спазват правилата за поверителност, в съответствие със Закона за класифицираната информация и Закона за защита на личните данни, когато става въпрос за информация, която са узнали в хода на своята работа.

(3) Когато в закон не е предвидено друго, обстоятелствата по ал. 1 се удостоверяват, чрез декларация от лицата заемащи длъжност свързана с работа с ненавършили пълнолетие. Обстоятелството по ал. 1, т.2. се проверява и служебно. Обстоятелството по ал. 1, т. 1 се установява със свидетелство за съдимост.

Принципи относно приема на непридружени ненавършили пълнолетие в съответствие с чл. 27, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 91. (1) Когато молба за международна закрила е подадена от лице, което твърди, че не е навършило пълнолетие, или за което има обективни причини да се счита, че не е навършило пълнолетие, за това лице се определя по реда и при условията на този закон:

1. подходящо лице, което да действа временно като представител съгласно закона, докато бъде назначен представител;

2. представител във възможно най-кратък срок и не по-късно от 15 работни дни от датата на отправяне на молбата за международна закрила.
- (2) Представителят и подходящото лице, което да действа временно като представител, се срещат с непридружения ненавършил пълнолетие и вземат под внимание мнението му относно неговите нужди.
- (3) Когато няма съмнение, че кандидат, който твърди, че не е навършил пълнолетие, е над 18-годишна възраст, не е необходимо да му бъде назначен представител или да бъде определено подходящо лице, което да действа временно като представител в съответствие съответно с алинея 1 и ал. 2.
- (4) Националният план за действие при непредвидени ситуации по глава десета съдържа мерки, които да бъдат предприети, за да се гарантира назначаването на представители и определянето на подходящи лица, които да действат временно като представители, когато Република България е изправена пред несъразмерно голям брой молби, подадени от непридружени ненавършили пълнолетие.
- (5) Когато прилагането на мерките, посочени в ал. 4, е недостатъчно, за да се отговори на несъразмерно голям брой молби, подадени от непридружени ненавършили пълнолетие, или в други извънредни ситуации, назначаването на представители може да бъде отложено за 10 работни дни, а броят на непридружените ненавършили пълнолетие, разпределени на един представител, може да бъде увеличен до максимум 50 непридружени ненавършили пълнолетие.
- (6) Отлагането по ал. 5 се извършва по силата на решение на Министерския съвет, което обосновава необходимостта от по-късно въвеждане в действие на Националния план за непредвидени ситуации в тази част.
- (7) За прилагането на ал. 5, председателят на агенцията уведомява Комисията и Агенцията в областта на убежището на основата на решението по ал. 6.
- (8) Задълженията на представителя и на подходящото лице, което да действа временно като представител, се прекратяват, когато след оценката на възрастта, посочена в член 25, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348, компетентните органи не приемат, че кандидатът е ненавършил пълнолетие, или сметат, че кандидатът е навършил пълнолетие, или когато кандидатът вече не е непридружен ненавършил пълнолетие.
- (9) „Несъразмерно голям брой молби“ в ал. 5 е увеличение на натовареността по смисъла на чл. 3, параграф 4, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2024/1359.

Изисквания към представителството на непридружени ненавършили пълнолетие в съответствие с чл. 27, параграф 2 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 92. (1) В случаите по чл. 91, ал. 1, т. 1 функциите на временен представител могат да бъдат изпълнявани от социални експерти от службите за закрила на детето - когато определянето на такъв представител е невъзможно да бъде осигурено от председателя на Националното бюро по правна помощ.

(2) Представителството по чл. 91, ал. 1, т. 2 се осигурява от председателя на Националното бюро за правна помощ по искане на председателя на агенцията или чрез определени от него длъжностни лица. Представителството се осигурява във възможно най-кратък срок и не по-късно от 15 работни дни от датата на отправяне на молбата.

(3) Лица, които са или потенциално биха могли да бъдат в конфликт на интереси с непридружения ненавършил пълнолетие, не се определят като подходящи лица, които да действат временно като представители.

(4) Председателят на агенцията самостоятелно или чрез определени от него длъжностни лица, информира незабавно лицето, което да действа временно като представител, за всички

относими факти, когато молба за международна закрила е подадена от непридружен ненавършил пълнолетие.

(5) Непридруженият ненавършил пълнолетие се информира незабавно от органите по ал. 4, че е определено подходящо лице, което да действа временно като негов представител.

(6) Представителят по ал. 1 и ал. 2 от настоящия член може да бъде същото лице като това по чл. 23, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(7) Представителят поддържа контакт с компетентните органи по ал.4, за да гарантира незабавен достъп на непридружения ненавършил пълнолетие до материалните условия на прием и до медицински грижи.

(8) Основната роля на представителя и на лицето, назначено да действа временно като представител, е да гарантира висшите интереси на детето и да го представлява, да го подпомага или да действа от негово име, за да гарантира, че същото може да се ползва в пълнота от правата си и да спазва задълженията си.

(9) Представителят или лицето, назначено да действа временно като представител, се срещат с непридружения ненавършил пълнолетие и вземат под внимание мнението му относно неговите нужди.

Задължения за уведомяване в съответствие с чл. 27, параграф 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 93. (1) Председателят на агенцията чрез определени от него длъжностни лица, по ред предвиден с правилника за прилагане на този закон, уведомява незабавно:

1. непридружения ненавършил пълнолетие за това, че му е назначен представител и за това как да подаде оплакване срещу този представител по поверителен и безопасен начин, по подходящ за възрастта му начин и по начин, който да гарантира, че ненавършилият пълнолетие разбира информацията;

2. компетентните органи за осигуряване на условията на приемане по този закон за назначаването на представител на непридружения ненавършил пълнолетие, когато това е приложимо; и

3. представителя за съответните факти, отнасящи се до непридружения ненавършил пълнолетие.

(2) За целите на ал. 1, т.1 непридружения ненавършил пълнолетие в рамките на процедурата по чл. 25 се информира и относно възможността да подаде оплакване чрез длъжностно лице от агенцията срещу свой представител, като му се съобщава, че неговите притеснения ще бъдат третираны поверително и по безопасен начин, без да бъде разкривана неговата самоличност и че нарушенията ще бъдат разглеждани справедливо и обективно.

(3) Длъжностно лице от агенцията за целите на ал. 2 изслушва непридружения ненавършил пълнолетие, за което съставя констативен протокол, върху който изписва тест за отбелязване поверителния характер на съдържанието. Протоколът се подписва от длъжностното лице, което в този случай изпълнява функциите на временен представител до назначаването на нов постоянен представляващ. Протоколът се подписва и от преводача, присъствал по време на разказа по ал. 2 на непридружения ненавършил пълнолетие.

(4) Към протокола, който има характера на сигнал могат да се приложат всякакъв вид източници на информация, подкрепящи изложените в него твърдения, и/или позоваване на документи, в т. ч. посочване на данни за лица, които биха могли да потвърдят съобщените данни или да предоставят допълнителна информация.

(5) Документите по ал. 3 и 4 се разглеждат от звеното по чл. 8, ал. 7, и по реда на чл. 33, ал. 3, по начин който осигурява поверителния характер на оплакването, така че да бъде защитен непридружения ненавършил пълнолетие, с оглед неговата уязвимост.

(6) Документите по ал. 3 и 4 се изпращат на председателя на Националното бюро за правна помощ, при спазване на условието за поверителност, който прилага ал. 5, при и по повод вземане на решението за смяна на представителя на лицето.

Общи изисквания за упражняване на представителна власт съгласно чл. 27, параграф 6, 7 и 8 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 94. (1) Организации или физически лица, които имат или потенциално биха могли да имат конфликт на интереси с непридружения ненавършил пълнолетие, не се назначават като представител, нито се определят за подходящо лице, което да действа временно като представител.

(2) Извън случаите по чл.93 представителят или подходящото лице, което да действа временно като представител, се сменя само при необходимост, по-специално когато компетентните органи по този закон сметат, че този представител или лице не е изпълнявал адекватно задачите си.

(3) Физическо лице, назначено като представител или определено като подходящо лице, което да действа временно като представител, отговаря за пропорционален и ограничен брой непридружени ненавършили пълнолетие и, при нормални обстоятелства, за не повече от 30 непридружени ненавършили пълнолетие едновременно, за да се гарантира, че това лице е в състояние да изпълнява ефективно задачите си. В случай на несъразмерно голям брой молби, подадени от непридружени ненавършили пълнолетие, или в други извънредни ситуации, този брой на непридружените ненавършили пълнолетие на представител може да бъде увеличен до най-много 50 в съответствие с член 23, параграф 10 от Регламент 2024/1348.

(4) Надзорът върху изпълнението на функциите на представителите и подходящите лица, натоварени да действат временно като представители, включително чрез преглед през редовни интервали от време на регистрите за съдимост по отношение на назначените представители и определените лица, за да се установят потенциални факти, несъвместими с тяхната функция, се осъществява от органите по чл. 92, ал. 1. Оплакванията, подадени от непридружените ненавършили пълнолетие срещу назначените им представители или срещу лицата, които са определени да действат временно като техни представители се разглеждат при условията и по реда на чл. 93.

Закрила и грижа за непридружените ненавършили пълнолетие в съответствие с чл. 27, параграфи 9 и 10 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 95. (1) Непридружените ненавършили пълнолетие, които отправят молба за международна закрила, се настаняват в съответствие с този закон, Закона за закрила на детето, Закона за чужденците в Република България, считано от датата, на която са приети на територията, до датата, на която трябва да напуснат територията на държавата членка, в която молбата за международна закрила е била подадена или се разглежда:

1. при пълнолетни членове на своето семейство, семейство на роднини или при близки;
2. в приемно семейство;
3. в центрове за настаняване, специализирани в приемането на ненавършили пълнолетие;
4. в други места за настаняване, подходящи за ненавършили пълнолетие.

(2) В центрове за настаняване за пълнолетни кандидати могат да се настаняват непридружените ненавършили пълнолетие, които са навършили 16 години, и тези над тази възраст, ако това е в техния висш интерес, както е предвидено в чл. 86, ал. 2.

(3) Доколкото това е възможно, братята и сестрите не се разделят, с оглед на висшия интерес на съответния ненавършил пълнолетие, и по-специално на неговата възраст и на неговата зрялост. Промените в мястото на пребиваване на непридружени ненавършили пълнолетие се свеждат до минимум.

(4) Членовете на семейството на непридружения ненавършил пълнолетие се издирват при необходимост със съдействието на международни или други компетентни организации, веднага щом това е възможно след подаването на молба за международна закрила, като същевременно се защитава висшият интерес на непридружения непълнолетен. Когато съществува възможна заплаха за живота или физическата неприкосновеност на ненавършилия пълнолетие или на неговите близки, особено ако тези близки са останали в държавата на произход, трябва да се положат грижи събирането, обработването и разпространението на информацията относно тези лица да бъде извършвано при условия на поверителност, за да се избегне заплахата за тяхната сигурност.

(5) Издирването на членовете на семейството по ал. 4 започва по инициатива на органа, компетентен да разгледа молбата за международна закрила и при взаимодействието с Държавната агенция за закрила на детето.

Жертви на изтезание и насилие в съответствие с чл. 28 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 96. (1) На лицата, които са били подложени на трафик на хора, изтезание, изнасилване или други тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие, включително насилие, извършено поради сексуални, свързани с пола, расистки или религиозни подбуди, се предоставя необходимото медицинско и психологическо лечение и грижи, включително, когато е необходимо, нужните услуги за рехабилитация и консултации, за причинените от такива действия вреди при условията и по реда на Закона за здравето. На тези лица се предоставя, когато е необходимо, устен превод в съответствие с чл.85, ал. 1, т. 2.

(2) Достъпът до такова лечение и грижи се предоставя възможно най-рано след установяването на нуждите на лицето.

(3) Лицата, които работят с лица, посочени в ал. 1, включително здравни специалисти, следва да са преминали и да продължават да получават подходящо обучение относно нуждите на тези лица и тяхното лечение, включително относно необходимите услуги по рехабилитация. Те са задължени да спазват и правилата за поверителност и приложимите кодекси за професионална етика, когато става въпрос за информация, която те са получили във връзка със своята работа.

Раздел III.

Средства за правна защита

Обжалвания в съответствие с чл. 29 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 97. (1) Актовете по тази глава, включително решенията за отказ за предоставяне на разрешението, посочено в чл. 38, ал. 5, решенията, взети съгласно чл. 41, ал. 5, които засягат лично кандидатите, подлежат на обжалване съгласно процедурите, предвидени в този закон.

(2) В случаите по чл. 54, ал. 1 и чл. 55 кандидатите имат право на безплатна правна помощ и безплатно представителство при поискване, доколкото е необходимо, за да се гарантира ефективен достъп до правосъдие при условията на този закон. Тази правна помощ и това представителство включват подготовка на обжалването или молбата за преразглеждане, включително поне изготвяне на необходимите за процеса документи и участие в изслушването пред съдебните органи от името на кандидата.

Раздел IV.

Безплатна правна помощ и представителство относно условията за приемане

Безплатна правна помощ и представителство по чл. 29, параграфи 3-6 от Директива (ЕС) 2024/1346 и чл. 13 от Регламент (ЕС) 2024/1356

- Чл. 98. (1) Безплатната правна помощ и представителството по този закон се осигурява от председателя на Националното бюро за правна помощ.
- (2) Кандидатите по този закон имат право на безплатна правна помощ и представителство на всеки етап от процедурата за международна закрила.
- (3) Предоставящите безплатната правна помощ и представителство по този закон не са и не могат да бъдат потенциално в конфликт на интереси с кандидатите и компетентните органи, които упражняват правомощия или извършват дейности съгласно този закон.
- (4) Лицата, които предоставят правната помощ и осъществяват представителството в съответствие с този закон, трябва да действат независимо при и по повод правната помощ и представителството и да гарантират че не се подчиняват на указания, давани от лицата, извършващи дейности по този закон, или от органите, водещи административните процедури по този закон.
- (5) Председателят на Националното бюро за правна помощ въвежда механизъм за удостоверяване липсата на конфликт на интереси в съответствие с ал. 3.
- (6) Във възможно най-кратък срок и най-късно в момента на регистриране на молбата за международна закрила кандидатът се информира за правото му да ползва безплатна правна помощ - консултации, представителство пред административни органи и процесуално представителство пред съда в процедурите по обжалване.
- (7) Безплатната правна помощ и представителство по този закон се предоставят на кандидатите по тяхно искане до председателя на Националното бюро за правна помощ чрез председателя на агенцията или оповомощени от него длъжностни лица.
- (8) Правилата за взаимодействието между органите по ал. 7 се уреждат с правилника за прилагане на този закон.

Съдържание на безплатна правна помощ и представителство

- Чл. 99. (1) Безплатната правна помощ и представителството по този закон включват правните действия, посочени в чл. 97, ал. 2.
- (2) Правната помощ и представителството по този закон обхващат и правото на достъп на представляващите правни съветници до информацията в досието на кандидата, въз основа на която се взема или ще бъде взето решение. Достъпът може да бъде отказан при условията на чл. 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348, като подлежи на обжалване по реда на чл. 100, ал. 3.
- (3) Представляващите правни съветници имат право на достъп до затворени зони, каквито са местата за задържане при условията на чл. 18, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Изключения от безплатната правна помощ и представителство в съответствие с чл. 29, параграфи 3, 4 и 6 от Директива (ЕС) 2024/1346

- Чл. 100. (1) Безплатна правна помощ и представителство по тази глава не се предоставят, когато:
1. кандидатът разполага с достатъчно средства или
 2. бъде счетено, че жалбата или преразглеждането нямат реални изгледи за успех, по-специално ако са на втора инстанция.
- (2) Решението относно наличието на основанията по ал. 1 се взема от председателя на Националното бюро за правна помощ въз основа на оценка дали кандидатът разполага с достатъчно средства и след извършване на бърза принципна преценка относно изгледите за успех по ал. 1, т.2. При вземане на решението се отчитат критериите, посочени в чл. 77, ал. 2, а удостоверяването на обстоятелствата от значение за оценката се извършва по реда на чл. 77, ал. 3.

(3) В случаите по ал. 1, т. 2, кандидатът разполага с право на ефективна съдебна защита срещу това решение, като за тази цел има право да поиска безплатна правна помощ и представителство. Решението на председателя на Националното бюро за правна помощ в случаите по ал. 1, т. 2, подлежи на обжалване пред Административния съд София-град в 7-дневен срок. Жалбата спира срока за обжалване на основния акт. За целите на обжалването по тази алинея кандидатът има право на безплатна правна помощ за изготвяне на жалбата, като в този случай може да потърси съдействие от Върховния комисар на ООН за бежанците. За целите на съдебното заседание кандидатът може да поиска от съда да му бъде назначен представител. При вземане на решение съдът се съобразява с критериите по чл. 77, ал. 2.

(4) За прилагането на изключенията, посочени в ал. 1 кандидатите се информират по реда на чл. 25.

(5) Независимо от уредбата по ал. 1- 4, кандидатът има право да поиска от съда за целите на съдебните производства по този закон, да му бъде предоставена безплатна правна помощ и представителство по общия ред.

Възстановяване на направени разходи за предоставяне на безплатна правна помощ и представителство в съответствие с чл. 29, параграфи 4 и 5 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 101. (1) Когато в хода на процедурите по този закон се установи, че финансовото положение на кандидат се е подобрило значително или когато решението за предоставяне на безплатна правна помощ и представителство е взето въз основа на невярна информация, предоставена от кандидата, разходите, направени към момента на оттегляне на безплатна правна помощ, се възстановяват от кандидата пропорционално на времето, за което са били извършени по решение на председателя на Националното бюро за правна помощ.

(2) Разходите на основание по ал. 1 се възстановяват по механизъм, основан на Закона за правната помощ.

Глава пета.

НАСОЧВАНЕ СЛЕД ПРОВЕДЕН СКРИНИНГ

Предмет, цел и обхват

Чл. 102. (1) Тази глава установява правила за насочване на граждани на трети държави или лица без гражданство към процедурите за международна закрила след проведен скрининг, съгласно Регламент (ЕС) 2024/1356 и Регламент (ЕС) 2024/1352.

(2) Провеждането на скрининг на граждани на трети държави или лица без гражданство и процедура на границата с цел връщане се осъществяват съгласно Регламент (ЕС) 2024/1356, Регламент (ЕС) 2024/1352, съответно Регламент (ЕС) 2024/1349 и по реда на Закона за чужденците в Република България.

Компетентен орган за прилагане на регламентите по чл. 102

Чл. 103. (1) Освен когато е посочено друго, компетентният орган по прилагане на регламентите, посочени в чл. 102, е министърът на вътрешните работи или структури в системата на Министерството на вътрешните работи, определени съгласно Закона за министерството на вътрешните работи.

(2) Органите за скрининг са органи по ал. 1.

(3) За целите на този закон органите за скрининг се считат за органи, пред които е отправена молбата за международна закрила. За органи, пред които се счита, че е отправена молба за международна закрила, се приемат и всички други органи, сред които и посочените в чл. 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(4) Органите за скрининг попълват формуляра по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2024/1356, включително за целите на процедурата по чл. 27 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Взаимодействие между органите за целите на чл. 7 от Регламент (ЕС) 2024/1356

Чл. 104. (1) В случаите по чл. 7 от Регламент (ЕС) 2024/1356 гражданите на трети държави, както и лицата без гражданство, които с намерението да отправят молба за международна закрила бъдат установени в някой от центровете по чл. 35 и 36, подлежат на скрининг в съответствие с чл. 8 и следващите от този регламент.

(2) Скрининг не се извършва в хипотезата, посочена в чл. 7, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1356.

Компетентен орган за насочване към подходяща процедура съгласно чл. 17, параграф 1, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1356

Чл. 105. Насочването към подходяща процедура е последният етап на скрининга. Насочването по този закон се извършва от органите за скрининг, които са и компетентни да разрешат влизането на територията на страната за целите на общата процедура посочена в този закон.

Вземане на решения за насочване към подходяща процедура съгласно чл. 18, параграф 1, ал. 2, параграфи 2 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1356

Чл. 106. (1) Органите за скрининг по реда на чл. 107 насочват гражданите на трети държави и лицата без гражданство към някоя от следните процедури:

1. процедура на границата, при отправена молба за международна закрила;
2. обща процедура при отправена молба за международна закрила;
3. процедура за връщане, в случаите по чл. 18, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1356.

(2) Органите за скрининг насочват гражданите на трети държави и лицата без гражданство заедно с формуляра по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2024/1356.

Обмен на информация за вземане на решения за насочване към подходяща процедура съгласно чл. 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1356

Чл. 107. (1) Органите за скрининг и председателят на агенцията периодично обменят информация, а когато е необходимо и ежедневно, относно това колко случаи могат да бъдат насочвани към процедура на границата, като отчитат преди това адекватния капацитет, определен с решение на Европейската комисия.

(2) За целите на ал. 1 се поддържат директни канали за бърз обмен на информация, установени съгласно правилника за прилагане на закона.

(3) Относно броя на случаите определени за насочване по реда на ал. 1 органите обменят информация при условията и реда на правилника за прилагане на закона.

(4) Към процедура за международна закрила на границата задължително се насочват кандидатите, които попадат в условията на чл. 45 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Към процедура на границата могат да бъдат насочвани и кандидати, чиито молби е вероятно да бъдат неоснователни, въз основа на бърза принципна преценка.

Начин на предаване към съответните процедури

Чл. 108. (1) За предаването на кандидатите за международна закрила към органа компетентен да регистрира, приеме, разгледа и оцени молбите им в съответните процедури, към които са били насочени се съставя приемо-предавателен протокол. Към протокола се прилагат:

1. формуляра по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2024/1356;

2. заповедта, с която е наложена принудителна административна мярка за връщане съгласно Закона за чужденците в Република България за целите на глава седма, когато това е приложимо;
 3. отправената молба;
 4. документи, удостоверяващи резултатите от извършените предварителни проверки съгласно чл. 12 от Регламент (ЕС) 2024/1356;
 5. цветни копия от документите, въз основа на които лицата са били установени, заедно с обозначение за неговата автентичност;
 6. други относими документи, събрани в процедурата по скрининг, каквито са резултатите от проверката на самоличността по чл. 14 - 16 от Регламент (ЕС) 2024/1356. Тези данни се предоставят при условията на чл. 17, параграф 3 от Регламента (ЕС) 2024/1356;
- (2) В съответствие с чл. 43, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024 /1348 с приемо-предавателен протокол към органите за скрининг се предават и гражданите на трети държави и лицата без гражданство в случаите, когато спрямо молбите им престанат да бъдат приложими основанията за прилагане на процедура на границата. Органите за скрининг насочват към обща процедура по реда на ал. 1.

Делегация към подзаконов нормативен акт

Чл. 109. (1) Условията и реда на взаимодействие между органите за скрининг и другите компетентни органи, които участват в процедурите по тази глава за целите на оценките по уязвимост, здравословно състояние, специалните потребности, социалните нужди, националната сигурност и обмена на информация относно адекватния капацитет се уреждат с отделен подзаконов нормативен акт.

(2) С подзаконов нормативен акт се уреждат методиките за бърза принципна преценка по чл.107, ал.4.

Независим механизъм за наблюдение по чл. 10 от Регламент (ЕС) 2024/1356.

Чл.110. Омбудсманът осъществява функциите на независим механизъм за наблюдение, произтичащи от чл. 10 от Регламент 2024/1356.

Глава шеста. ЕВРОДАК

Предмет и цел

Чл. 111. (1) Тази глава определя мерки за прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1358.

(2) Системата Евродак има за цел посоченото в чл. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1358.

(3) Националният институт по криминалистика към МВР е администратор на автоматизираната дактилоскопна идентификационна система "Евродак" на територията на Република България.

(4) Администраторът по ал. 3: обучава съответните длъжностни лица по този закон, за работа с работните станции за снемане на пръстови отпечатъци, обработка, въвежда и сравнява пръстовите отпечатъци в националната и централната база данни на системата "Евродак" в съответствие с разпоредбите на регламента и информират подателя на пръстовите отпечатъци по този закон за резултата от сравнението.

(5) Администраторът по ал. 3 има и правомощия, свързани с изтриване или блокиране на данни в съответствие с регламента и при условията и по реда на подзаконов нормативен акт, приет от Министерския съвет.

Компетентен орган

Чл. 112. Освен когато е посочено друго в този закон, компетентният орган по прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1358 е министърът на вътрешните работи или структури в системата на Министерството на вътрешните работи, определени съгласно Закона за министерството на вътрешните работи.

Оправомощени органи по чл. 5 от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 113. Оправомощените органи за целите на правоприлагането по чл. 5 от Регламент (ЕС) 2024/1358 са определени съгласно чл. 108 от Закона за министерството на вътрешните работи.

Проверяващи органи по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 114. Проверяващите органи за целите на правоприлагането по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1358 се определят по предложение на министъра на вътрешните работи и министъра на правосъдието.

Административни мерки по чл. 13 параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 115. Редът за снемане на биометрични данни и административните мерки по чл. 13, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1358 се уреждат с правилника за прилагане на този закон.

Прилагане на гаранциите по чл.14 параграф 1, алинея 3 от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 116. За целите на чл. 14, параграф 1, алинея 3 от Регламент (ЕС) 2024/1358 се прилагат съответно правилата относно гаранциите за ненавършили пълнолетие по този закон.

Критерии за идентифициране на рискове по чл. 14 параграф 1, алинея 5 от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 117. (1) За целите на чл. 14, параграф 1, алинея 5 от Регламент (ЕС) 2024/1358 се счита, че са налице основателни причини да съществуват рискове, свързани със защитата или закрилата на ненавършилия пълнолетие, когато служителят специално обучен да сменя биометрични данни установи, че е налице някое от обстоятелствата по §1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето.

(2) Методиката за оценка на риска и процедурата за насочване към органите за закрила на детето или механизмите за насочване се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Компетентен орган по глава II и глава VII от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 118. (1) За целите на чл. 15, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1358 компетентният орган по буква „а“ е председателят на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията, а компетентния орган по буква „б“ са органите за скрининг.

(2) Групата от данни, посочена в чл. 16, параграф 1, алинея 2 от Регламента се актуализира от органите по ал. 1 в зависимост от етапа, по време на който е установен индикатора посочен в същата разпоредба на Регламента

(3) Председателят на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията е компетентния орган и за целите на глава VII от Регламент (ЕС) 2024/1358.

Компетентен орган по глава III

Чл. 119. За целите на глава III от Регламент (ЕС) 2024/1358 компетентният орган е председателят на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията.

Компетентен орган по глава IV, V, VI от Регламент (ЕС) 2024/1358

Чл. 120. За целите на глави IV, V, VI от Регламент (ЕС) 2024/1358 компетентният орган са органите за скрининг.

Компетентен орган по глава VIII

Чл. 121. За целите на глава VIII от Регламент (ЕС) 2024/1358 компетентният орган е председателят на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията.

Глава седма.

ПРОЦЕДУРА ПО МОЛБА ЗА МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

Раздел I.

Общи разпоредби

Предмет

Чл. 122. Процедурата по тази глава се провежда в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348.

Компетентен орган по чл. 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 123. (1) Освен когато е посочено друго в този закон, председателят на агенцията е компетентния орган по чл. 4, параграф 1, ал. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) В съответствие с хипотезата по чл. 4, параграф 2 от регламента, председателят на агенцията или длъжностни лица от агенцията, отговарящи за центровете за задържане или центровете за приемане могат да бъдат разглеждани и като органи, пред които е отправена молба за международна закрила, включително в случаите по чл. 104.

(3) Интервюиращите органи в съответствие с чл. 12 вземат решенията в процедурите на границата съгласно Глава III, раздел IV от Регламент (ЕС) 2024/1348 и този закон.

(4) Интервюиращите органи упражняват и други функции съгласно този закон и произтичащи от чл. 12, ал. 2.

(5) Правомощията да прилагат чл. 4, параграфи 2 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348 се възлагат на органите за скрининг съгласно този закон.

(6) За целите на чл. 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348, молбите за международна закрила се регистрират от председателя на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията в териториалните звена по чл. 9.

(7) За целите на чл. 4, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2024/1348, упражняването на правомощията на решаващи органи в процедурата за определяне на компетентната държава членка е възложено на длъжностните лица по чл. 13.

(8) Гаранциите на държавата произтичащи от чл. 4, параграфи 7 и 8 от Регламент (ЕС) 2024/1348 са предмет на Глава втора.

Раздел II.

Общи гаранции за кандидатите

Информирание на кандидатите съгласно чл. 8, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 124. (1) Председателят на агенцията чрез длъжностни лица от агенцията изпълнява задачите на решаващия орган съгласно чл. 8, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348 при регистрацията на молбата за международна закрила. обстоятелствата, посочени в чл. 8, параграф 2 от регламента, са част от обстоятелствата, за които кандидатите се информират по чл. 25.

(2) Без да се засяга решаващия орган, определен в ал. 1, решаващият орган по параграфи 5 и 6 от член 8 от Регламент (ЕС) 2024/1348 са председателят на агенцията - за целите на общата процедура, съответно интервюиращият орган - за целите на процедурите на границата съгласно Глава III, раздел IV от Регламент (ЕС) 2024/1348 чрез съответните длъжностни лица, наричани регистратори. Процедурата за осигуряване на достъп до информацията се урежда с правилника за прилагане на закона.

(3) На кандидатите се предоставят брошурите, изготвени при условията на чл. 8, параграф 7 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(4) На кандидатите се съобщава и за възможността, предвидена в чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и изключението по чл. 16, параграф 3 в съответствие с този закон.

Връчване на съобщения съгласно чл.9, параграф 3 и чл. 36, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 125. Кандидатът получава всички съобщения по този закон по реда на чл. 18а от Административнопроцесуалния кодекс.

Обискирането и претърсването по чл. 9, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 126. Обискирането и претърсването по чл. 9, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348 се извършват от длъжностни лица от агенцията при условията на чл. 9, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Право на оставане съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 127. Правото на кандидата да остане по време на административната процедура се урежда съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Кандидатът няма право да остане по време на административната процедура в случаите, посочени в чл. 10, параграф 4.

Раздел III.

Лични интервюта

Общи разпоредби

Чл. 128. (1) Този раздел въвежда изискванията на Глава втора, раздел II от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Личните интервюта с кандидатите по този закон се провеждат от интервюиращите органи.

Решаващ орган по чл. 11 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 129. Решаващ орган по чл. 11 от Регламент (ЕС) 2024/1348 е интервюиращият орган.

Решаващ орган по чл. 12 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 130. Решаващ орган по чл. 12 от Регламент (ЕС) 2024/1348 е председателят на агенцията.

Изисквания към превода и културното посредничество съгласно чл. 13, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 131. В правилника за прилагане на закона се уреждат условията и реда за осигуряване присъствието на преводачи и културни медиатори, както и изискванията към доставчика на съответната услуга.

Провеждане на лични интервюта

Чл. 132. (1) Интервюиращите органи, които провеждат личните интервюта съгласно този закон отговарят на изискванията, посочени в чл. 13, параграфи 7 и 8 от Регламент. (ЕС)

2024/1348. Гаранциите на държавата по отношение спазването на тези изисквания са уредени в Глава II.

(2) С отчитане на правната възможност по чл. 13, параграф 13, ал. 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348, когато правен съветник участва в личното интервю, същият може да се намеси само в края на интервюто.

(3) Провежданите лични интервюта се удостоверяват със съдържането, посочено в чл. 14 от Регламент (ЕС) 2024/1348. За прецизност на информацията, предоставена по време на интервюто, в случаите, когато не могат да бъдат осигурени достатъчно на брой протоколчици, протоколът от интервюто може да бъде изготвен и с помощта на специални добре защитени веб-базирани модели или алгоритми или защитен софтуер, които да преобразуват водените съгласно чл. 14 от регламента аудио записи в текст.

(4) Достъпът до протокола или стенограми от интервюта, посочени в чл. 14, параграф 6 от регламента се разрешава от председателя на агенцията.

Раздел IV.

Национална процедура за предоставяне на правни консултации и правна помощ и представителство

Право на правни консултации и правна помощ и представителство

Чл. 133. (1) Този раздел въвежда националната процедура по Глава II, раздел III от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Безплатните правни консултации, безплатната правна помощ и представителството по този раздел се осигурява от органа и при условията, посочени в чл. 98, ал. 1.

(3) За безплатните правни консултации, безплатната правна помощ и представителството по този раздел се прилагат правилата по глава Четвърта, раздел четвърти, доколкото не противоречат на специфичните изисквания по този раздел.

(4) В съответствие с чл. 15, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348 на кандидатите се предоставя и безплатна правна помощ и представителство в рамките на административната процедура по реда на този закон.

(5) В съответствие с чл. 15, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348 на кандидатите се предоставя и безплатна правна помощ и представителство в рамките на съдебната процедура при условията на този раздел.

Безплатни правни консултации по чл. 16 от Регламент (ЕС) 2024/1348 в рамките на административната процедура

Чл. 134. (1) За целите на чл.16, параграф 1, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348, когато безплатните правни консултации се предоставят едновременно на няколко кандидати, броят на тези кандидати не може да надвишава квотите за представителството, определени в рамките на квотите, посочени в чл. 94, ал. 3, като крайното решение относно броят на кандидатите, на които се предоставят правни консултации от един представител се взема от председателя на Националното бюро за правна помощ.

(2) За целите на чл.16, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348 безплатни правни консултации в рамките на административната процедура не се предоставят на кандидатите ако е налице някое от основанията посочени в параграф 3. За прилагането на това изключение кандидатите се информират в обхвата на чл. 25.

(3) Изключенията по чл. 16, параграф 3, се удостоверяват служебно, а по букви „б“ и „в“ и с декларация приложена към искането за безплатни правни консултации.

(4) Разходите на държавата за издаване на индивидуалните административни актове по тази глава и за предоставяне на безплатни правни консултации по този закон се включват като част

от исканията на държавата за финансовата подкрепа чрез фондове на Съюза в съответствие с чл. 16, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Безплатна правна помощ и представителство по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2024/1348 в процедурата по обжалване

Чл. 135. (1) Безплатна правна помощ и представителство не се предоставят на кандидатите, ако е налице някое от основанията посочени в чл. 17, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348. За прилагането на това изключение кандидатите се информират в обхвата на чл. 25.

(2) Изключенията по чл. 17, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348, се удостоверяват служебно, а по буква „г“ и с декларация, приложена към искането за безплатни правни консултации.

(3) Съобразно посоченото в чл. 19, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348 във връзка с чл. 17, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2024/1348, се счита, че кандидатът разполага с достатъчно средства, когато спрямо него са налице критериите, посочени в член 77, ал. 2. По отношение на основанията, посочено в член 17, параграф 2, б. „б“ се прилагат съответно правилата в глава четвърта, раздел четвърти.

Обхват на правните консултации и правната помощ и представителство по чл. 18 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 136. За целите на чл. 18, параграф 1 правният съветник получава достъп до информацията в досието на кандидата при условията и по реда на чл. 124, ал. 2.

Раздел V

Национална процедура за прилагане на специалните гаранции по Глава II, раздел IV от Регламент (ЕС) 2024/1348

Компетентен орган по чл. 20 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 137. (1) Компетентните органи по чл. 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 са органи, чиято функционална компетентност попада в Закона за здравето, Закона за закрила на детето, Закона за социалното подпомагане и Закона за борба с трафика на хора.

(2) Председателят на агенцията, интервюиращите органи и решаващите органи в процедурата за определяне на компетентната държава членка упражняват функциите на решаващ орган по чл. 20, параграф 4, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348. Оценката им относно вида специални процедурни гаранции се включват в решението на председателя на агенцията по молбата за международна закрила в общата процедура по чл. 39 от Регламент (ЕС) 2024/1348, съответно в решението на интервюиращия орган в процедурите на границата по чл. 38 или по чл. 42 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и в решението за прехвърлянето в компетентната държава, взето съгласно Регламент (ЕС) 2024/1351.

(3) Съгласувателните процедури и взаимодействието между съответните органи по ал. 1 се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Кандидати, които се нуждаят от специални процедурни гаранции съгласно чл. 21 и чл. 39, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 138. (1) В хипотезата по чл. 21, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348, при която интервюиращият орган не прилага или престава да прилага процедурата на границата, посочена в чл. 43 или ускорената процедура, посочена в чл. 42, той насочва кандидата към обща процедура по реда на чл. 108, ал. 2 съобразно изискването по чл. 105.

(2) Председателят на агенцията има правомощията съгласно чл. 39, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Гаранции за ненавършили пълнолетие съгласно чл. 22 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 139. (1) Решаващият орган, който по смисъла на чл. 22, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348 преценява висшия интерес на детето в съответствие с чл. 86 е:

1. председателят на агенцията в решението по молбата за международна закрила в обща процедура;
2. интервюиращият орган в решението по молбата за международна закрила в процедура на границата по чл. 43 в съответствие с чл. 38 и 42 от регламента;
3. решаващият орган в решението относно прехвърлянето в съответната държава в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351.

(2) Оценката на органите по ал. 1 се основава на становище от органа по чл. 20 от Закона за закрила на детето, което съдържа преценка относно всеки от елементите по чл. 86 от значение за оценката на висшия интерес на детето.

(3) Участниците в структурите по чл. 137, ал. 1 текущо оценяват в рамките на административните си производства дали е във висш интерес на детето да се продължи разглеждането на молбата, когато такива оценки са им били поискани от органите по ал. 1.

(4) В съответствие с изискването по чл. 21, параграф 2 от регламента да се обръща специално внимание на жертвите на изтезание, изнасилване или друга тежка форма на психическо, физическо, сексуално или основано на пола насилие, органите по ал. 1 изискват становище и от органите по Закона за борба с трафика на хора, когато са налице основателни съмнения относно наличие на посочените форми на насилие, особено в случаите, когато тези форми могат да бъдат свързани с трафик на хора.

(5) При вземане на решенията си относно висшия интерес на детето органите по ал. 1 могат да поискат становището и на представляващия ненавършилия пълнолетие, като лице охраняващо правата и интересите на детето.

(6) В случаите, когато по преценка на органите по ал. 1 изисканите по реда на този закон становища от значение за висшия интерес на детето са непълни, необосновани или неясни, може да бъде изискана и допълнителна експертиза от страна на длъжностни лица, натоварени със социални функции в центровете по чл. 35 и 36.

(7) Неизпълнението на задълженията по чл. 15, ал. 6 от Закона за закрила на детето от страна на съответните органи представлява пречка за вземане на решение по молбата за международна закрила.

(8) За целите на чл. 22, параграф 3, алинея 2, председателят на агенцията определя интервюиращите органи, които да провеждат интервютата с ненавършилите пълнолетие и осигурява по предвидения от този закон ред, че те отговарят на условията, посочени в чл. 22, параграф 3, алинея 2 от регламента.

Раздел VI.

Специални гаранции за непридружените ненавършили пълнолетие

Изисквания към представителството в съответствие с чл. 23 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 140. (1) Този раздел въвежда националната процедура за осигуряване на представителство на непридружените ненавършили пълнолетие кандидати за целите на процедурата по международна закрила, производството за определяне на компетентната държава, прилагане на стандартите за приемане и процедурата за снемане на биометрични данни на етапите, съгласно този закон.

(2) Представителството по този раздел се осигурява от органа и при условията, посочени в раздел IV, доколкото не противоречат на специфичните изисквания по този раздел. Доколкото не противоречат на специфичните изисквания по този раздел се прилагат и правилата относно представителството, включително временното представителство по този закон.

Компетентни органи по чл. 23 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 141. (1) Компетентният орган за целите на чл. 23 от регламента е органът посочен по чл. 103, ал. 3.

(2) Органът по ал. 1 при условията на чл. 23, параграф 2, предприема действия за определяне на временни представители и представители по ред, съгласно съответния отделен закон, в чийто обхват попадат правомощията на органите по чл. 103, ал. 3.

(3) В съответствие с чл. 23, параграф 5 от регламента компетентните органи, които прилагат разпоредбата са органите по ал. 1 или председателят на агенцията, съответно длъжностни лица от агенцията, в зависимост от приложимата административна процедура.

Дееспособност на кандидатите в съответствие с чл. 23, параграф 7 и чл. 33 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 142. (1) Ненавършилите пълнолетие се ползват от правата, които им дава разпоредбата на чл. 33 от регламента, в зависимост от тяхната дееспособност.

(2) За неуредените случаи относно извършването на правни и фактически действия от ненавършили пълнолетие кандидати се прилага Закона за лицата и семейството, доколкото не противоречи на регламент на Европейския съюз.

(3) Непридруженият ненавършил пълнолетие се уведомява за възрастта за придобиване на дееспособност в Република България като част от информацията по чл. 25.

Изисквания към представителството в съответствие с чл. 23, параграф 10, ал. 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 143. (1) Лицата, които осигуряват представителството по този раздел отговарят на условията за упражняване на функциите им, свързани с деца, посочени в чл. 90, ал. 1-3.

(2) Спрямо жалби, подадени от непридружени ненавършили пълнолетие срещу техни представляващи се прилага реда по чл. 93, ал. 3-6.

Раздел VII.

Медицински преглед и оценка на възрастта

Медицински преглед съгласно чл. 24 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 144. (1) Решаващият орган съгласно чл. 24, параграф 1 от регламента е интервюиращия орган, който разпорежда извършването на медицински преглед на кандидата при условията на чл. 24 от регламента.

(2) Организацията на работа и реда, по който се разпорежда медицинския преглед се урежда с правилника за прилагане на закона.

(3) В бюджета на агенцията се предвиждат средства за целите на чл. 24, параграф 2, ал. 2, като при това се отчитат и специфичните нужди на кандидата, процедурата, в която се намира, необходимостта от осигуряване на транспорт, включително необходимостта от придружаване или конвоиране.

Оценка на възрастта на ненавършилите пълнолетие съгласно чл. 25 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 145. (1) Мултидисциплинарната оценка за определяне на възрастта по този закон се провежда при наличие на основанията по чл. 25, параграф 1 от регламента и се възлага от председателя на агенцията по предложение на интервюиращия орган. Когато съмненията относно възрастта са възникнали по време на скрининга, оценката може да бъде завършена по време на производството за международна закрила.

(2) За целите на мултидисциплинарната оценка се изискват становища, съдържащи експертизи, заключения и препоръки от органите и лицата посочени, посочени в чл.139 ал. 2, 5 и 6, като могат да бъдат изискани и други експертизи от квалифицирани специалисти.

(3) В случаите по чл. 25, параграф 2 от регламента, когато заключенията по ал. 2 препоръчват извършване и на медицинска експертиза, такава се възлага на основание чл.49, ал.1 от Административнопроцесуалния кодекс от председателя на агенцията по предложение на интервюиращия орган, формирано на базата на становищата, изискани за целите на предходните алинеи.

(4) Експертизата по ал. 3 се провежда от медицински специалисти и помощен персонал, работещ в структурите по съдебна медицина, съгласно условията и по реда за извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи, включително и за заплащането на разходите на лечебните заведения, приети на основание чл. 403а от Закона за съдебната власт. Такива експертизи могат да бъдат възлагани и на Медицинския институт на МВР или на Института по психология на МВР.

(5) Резултатите от проведената оценка по чл. 25 от регламента се включват в досието на съответния кандидат и се вземат предвид в решението относно запазване прилагането или прекратяване прилагането на специалните процедурни гаранции спрямо този кандидат.

(6) Резултатите по ал. 5 се прилагат и към решението, с което кандидатът се прехвърля в компетентната държава.

(7) Обхватът на оценката на възрастта и процедурата за нейното извършване се уреждат с правилника за прилагане на закона.

(8) В бюджета на агенцията се планират средства за заплащане на разходите за експертизите по този член.

(9) Република България признава решенията за оценка, които са взети при условията на чл. 25, параграф 7 от регламента.

Раздел VIII.

Достъп до процедурата

Отправяне и подаване на молба за международна закрила в съответствие с чл. 26 и чл. 28 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 146. (1) Органите по чл. 26, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 са органи посочени в чл. 103, ал. 3 и чл. 123, ал. 1 и 2.

(2) Молба за международна закрила се подава лично. Молбата се счита за подадена лично, когато е приета от компетентния орган, посочен в чл. 123, ал. 1.

(3) Молбата по ал. 2 се приема, когато органът по чл. 123, ал. 1 чрез съответните длъжностни лица в териториалните звена по чл. 9 се увери, че кандидатът физически се намира на територията на Република България към момента на регистрацията в съответствие с чл. 27 от Регламента.

(4) При приемането на молбата за международна закрила може да присъства и представител на кандидата.

(5) Сроковете за административните процедури съгласно Регламент (ЕС) 2024/1348 започват да текат от момента на подаване на молбата.

(6) Условието на настоящата разпоредба се отнасят и за последваща молба съгласно чл. 55 и 56 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Срокове за подаване на молби за международна закрила

Чл. 147. Молбите за международна закрила се подават в сроковете, посочени в чл. 28, съответно чл. 51, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Подаване на молба и лично интервю в съответствие с глава II, раздел II и чл. 27 и чл. 28 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 148. (1) По време на регистрацията на молбата, на кандидата се връчва покана за провеждане на лично интервю, която посочва датата, мястото и часа за неговото провеждане.

(2) Интервюто по ал. 1 се насрочва възможно най-скоро след регистрацията, в рамките на срока по чл. 28, параграф 1 от регламента.

(3) Когато към датата на интервюто кандидатът не е упражнил правото си да подаде молба тази възможност му се предоставя при явяване на интервюто непосредствено преди началото му, като за улеснение на кандидата се предлага да подаде молбата си чрез формуляр или по негов избор - чрез свободен текст.

(4) Независимо от възможността по ал.3, кандидатът може да подаде молбата си за международна закрила по всяко друго време в рамките на сроковете по чл. 147, ал. 1 и 2.

(5) При определяне на дата и час за провеждане на интервю с ненавършил пълнолетие кандидат, съгласно ал. 1, се отчитат и обстоятелствата, свързани с процедурните гаранции, изисквани съгласно Регламент (ЕС) 2024/1348, включително осигуряване присъствието на неговия представляващ и социален работник в съответствие с чл. 15 от Закона за закрила на детето.

(6) Когато кандидатът нито подаде молба до указаната по реда на ал. 1 дата за лично интервю, нито, се яви на това интервю, в този случай за целите и в съответствие с чл. 13, параграф 14 от Регламент (ЕС) 2024/1348 кандидатът отново се поканва на лично интервю по реда на ал. 1.

(7) Когато кандидатът не подаде молба и до определената за новото интервю дата по реда на предходната алинея или не се яви и на това интервю, и ако до изтичане на съответния срок не подаде молба, въпреки, че е имал реална възможност да подаде, тогава интервюиращият орган прилага основанието по чл. 39, параграф 1, буква „в“ в съответствие с разпоредбата на чл. 41, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2024/1348, като обявява молбата за мълчаливо оттеглена. Решението подлежи на обжалване по реда на този закон.

(8) По време на регистрацията и като част от информацията, предоставяна по чл. 25, на кандидата се съобщават възможността да подаде молба в сроковете, посочени в чл. 147, ал. 1 и 2, правото и задължението му да се яви за провеждане на лично интервю и последиците от неподаването на молба или неявяването му на интервю.

(9) В съответствие с чл. 28, параграф 6, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348 интервюиращият орган може да определи срок за кандидата да представи допълнителните елементи посочени в чл. 28, параграф 6, ал. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348, за което кандидатът има задължението по чл. 28, параграф 6, ал. 2 от регламента. Определеният от интервюиращият орган срок е такъв, че да осигури възможност на кандидата да подкрепи молбата си за международна закрила с необходимите документи или други доказателства, без това да води до необосновано забавяне на административната процедура.

Документи предоставяни на кандидата в съответствие с чл. 29 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 148. (1) Министерският съвет, в съответствие с чл. 8, ал. 1, т. 9, утвърждава образците на документите посочени в чл. 29, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348 по предложение на председателя на агенцията.

(2) Документите по ал. 1 се издават от агенцията по утвърдените по реда на ал. 1 образци.

(3) Председателят на агенцията може да предложи на Министерския съвет и образци на документи със съдържанието посочено в чл. 28, параграф 6.

Настойничество и попечителство в съответствие с чл. 31 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 149. (1) В случаите по чл. 31 от регламента председателят на агенцията по реда на Глава двадесет и осма от Гражданскопроцесуалния кодекс може да поиска от съда поставянето под запрещение на пълнолетен, който поради слабоумие или душевна болест не може да се грижи за своите работи.

(2) След постановяване на съдебното решение по реда на ал. 1 органът по настойничество и попечителство съгласно Глава единадесета от Семейния кодекс във възможно най-кратък срок предприема действията, свързани с назначаване на настойник, съответно попечител, за което незабавно информира председателя на агенцията.

(3) За назначаване на настойник и попечител, органът по ал. 2 може да потърси и съдействието на органа по Закона за правната помощ, чиято система на работа е подходяща за упражняване на представителство, включително охраняване на чужди права и интереси.

(4) Органът по ал. 2 може също така да потърси съдействието и на Върховния комисар на ООН за бежанците относно назначаването на настойници или попечители в съответствие със съдебното решение.

(5) Неизпълнението на задълженията по ал. 2 представлява пречка за провеждане на административното производство по този закон.

Молби от името на придружени ненавършили пълнолетие в съответствие с чл. 32, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 150. (1) В случаите на чл. 32, параграф 2, ал. 2, предложение първо, се прилага правилото по чл. 32, параграф 2, ал. 1.

(2) В тези случаи, кандидатът представя на съответните длъжностни лица от агенцията удостоверение за раждане.

Раздел IX.

Процедура за разглеждане

Решаващ орган по молбите в съответствие с чл. 34 и чл. 55, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 151. (1) Решаващ орган, който взема решения по молбите за международна закрила са органите по чл. 123, ал. 1, 3 и 7 за съответните административни производства.

(2) Когато взема решение, основано на чл. 34, параграф 5, б. „в“ от регламента решаващият орган взема предвид становището изразено от Държавна агенция „Национална сигурност“, за което се прилага реда на чл. 50, ал. 6 и 7.

(3) Становището по ал. 2 Държавна агенция „Национална сигурност“ изпраща на председателя на агенцията в най-кратък срок от момента на изискването му за целите, както на първоначалното административно производство, така и за целите на възобновено по силата на съдебно решение административно производство. Когато това становище съдържа съображения от значение за националната сигурност, приложими към конкретния кандидат, Държавна агенция „Национална сигурност“ изпраща и съответните мотиви за това становище при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(4) Решаващият орган самостоятелно преценява фактите и обстоятелствата от становището и мотивите му по ал. 3, за да определи съдържанието на решението си, както и да го мотивира в пълна степен. Решенията по ал. 2 се изготвят, регистрират, съхраняват и връчват при условията и по реда Закона за защита на класифицираната информация и в съответствие с решението по ал. 3.

(5) Интервюиращият орган гарантира, че становището по ал. 2 се изисква възможно най-скоро след подаване на молбата за международна закрила, така че да бъде осигурено приключването на процедурата за разглеждане основателността на молбата в рамките на срока посочен в чл. 35, параграф 3 от регламента, който срок включва и съдебните процедури.

(6) Непредставянето на становище в срока, определян по реда на ал. 5, представлява пречка за решаващия орган да вземе решение на основание чл. 34, параграф 5, б. „в“ от регламента.

(7) Когато в рамките на евентуална текуща административна процедура административният орган получи допълнителното становище посочено в чл. 55, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 той разглежда в решението си и това допълнително становище, а когато това не е възможно извършва преглед с ново решение в съответствие с чл. 55, параграф 1, ал. 2 от същия регламент. Когато решението на административния орган се намира в текуща процедура по обжалване, административния орган изпраща това допълнително становище на компетентния съд, за да се произнесе и по него в съответствие с чл. 157, ал. 2.

(8) По реда на чл. 145 председателят на агенцията може да назначава провеждането на медицински експертизи за целите на чл. 34, параграф 3 от регламента.

(9) Председателят на агенцията може да възложи и експертизи по чл. 34, параграф 3 от регламента, които са различни от медицинската, на експерти, включени в Електронния единен регистър на вещите лица, поддържан към министъра на правосъдието.

(10) В бюджета на агенцията се планират средства за заплащане на разходите за експертизите по този член.

Продължителност на процедурата за разглеждане в съответствие с чл. 35 и чл. 51 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 152. (1) Сроковете, посочени в чл. 35 и 51 от регламента относно продължителността на процедурата на границата, се прилагат така от участниците в процедурата за международна закрила, че да бъде осигурено, че максималната продължителност на процедурата на границата е 12 седмици от момента на регистриране на молбата до момента, в който кандидатът вече няма право да остане и не му е позволено да остане.

(2) Срокът по ал. 1 включва и определянето на компетентната държава членка.

(3) В съответствие с чл. 51, параграф 1, ал. 3, срокът, посочен в ал. 1 се удължава до 16 седмици, когато лицето е прехвърлено съгласно чл. 67, параграф 11 от Регламент (ЕС) 2024/1351 и за това лице се прилага процедурата на границата.

(4) Процедурата за връщане, която представлява отделна процедура на границата, прилагана от органите, съгласно Закона за чужденците в Република България, се провежда за срок не по-дълъг от 12 седмици от деня, в който гражданинът на трета държава или лицето без гражданство вече няма право да остане и не му е позволено да остане.

Разпределение на сроковете по чл. 152 между административния и съдебния етап на процедурата за международна закрила в съответствие с чл. 69 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 153. (1) Срокът за продължителност на процедурата на границата посочен в чл. 152, ал. 1, се прилага така, че административният етап да бъде ограничен за период до 8 седмици от регистриране на молбата. Съдебният етап продължава, в случаите, когато е приложим, до края на оставащия срок в рамките на 12 седмичния, съответно 16 седмичния период.

(2) Ако след изтичане на срока по ал. 1 все още не е взето съответното решение, на кандидата може да се разреши да влезе на територията при спазване на критериите по чл. 158-161, за да е възможно да се приложи спрямо него съответната процедура.

(3) Спрямо определени кандидати при прилагане на критериите по чл. 158-161, процедурата по ал. 2, когато представлява обща процедура по разглеждане на молбата може да се провежда и в центъра за прилагане на процедура на границата по съображения свързани с националната сигурност и ако не е възможно за кандидата да бъде осигурено конвоирано придвижване към територията.

Съдебно произнасяне по жалби срещу решения, с които се отхвърлят молби за международна закрила

Чл. 154. Съдът след като отмени обжалвания акт, по силата на който е отхвърлена молба за международна закрила в процедура на границата или в обща процедура, се произнася по същество със сила на пресъдено нещо относно международната закрила.

Съдебни процедури за разглеждане на решения в съответствие с чл. 35, параграф 8, чл. 42 и чл. 69 от Регламент (ЕС) 2024/1348 – интервюиращи органи по чл. 165, ал. 1, т.2 и 3

Чл. 155. (1) В съответствие с чл. 173, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс и съгласно предписаното от чл. 35, параграф 8 от регламента, при произнасяне в процедура по обжалване на решения на интервюиращите органи, взети по този закон, с които са отхвърлени молби за международна закрила като недопустими или явно неоснователни, съдът - след като отмени административния акт решава делото по същество, като се произнася със сила на пресъдено нещо относно международната закрила.

Съдебни процедури за разглеждане на решения в съответствие с чл. 35, параграф 8 и чл. 69 от Регламент (ЕС) 2024/1348 – председател на агенцията по чл. 165, ал. 1, т.1

Чл. 156.(1) Когато бъде сезиран да се произнесе относно решение на административния орган, взето в хипотезата на чл. 35, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348, съдът се произнася във възможно най-кратък срок и не по-късно от шест месеца от датата, на която е подадена жалбата без това произнасяне да засяга точността и пълнотата на съдебния преглед. Този срок представлява общо ограничение за първоинстанционния и касационния съд.

(2) Съдът може да удължи срокът по ал. 1 със срок не по-дълъг от шест месеца, когато са налице условията по чл. 54, ал. 9 или на основаниято, посочено в чл. 35, параграф 5, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348. Когато първоинстанционният съд взема решение относно периода, с който удължава срока по ал. 1, съобразява обстоятелството, че шестмесечното ограничение и в този случай представлява общо ограничение за двете съдебни инстанции.

(3) Когато в съответствие с чл. 173, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и съгласно предписаното от чл. 35, параграф 8 от регламента, естеството на делото не позволява решаването на въпроса по същество от съда, съдът - след като отмени обжалвания акт, постановен по молба за международна закрила в обща процедура, изпраща делото като преписка на председателя на агенцията със задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона, като дава срок за новото разглеждане на молбата за международна закрила.

(4) Срокът по ал. 3 съдът определя като се съобразява с ограничението по чл. 35, параграф 8 от регламента, като отчита и критериите по следващите алинеи.

(5) При даване на срока съгласно ал. 3, съдът взема предвид правната и фактическата сложност на въпроса, който по силата на съдебното решение, подлежи на повторен преглед, правните и фактически действия, които съдебното решение налага да бъдат извършени допълнително от административния орган, доказателствата, които следва да бъдат събрани, участието на други

органи на власт в производствата по този закон, включително необходимостта от провеждане на повторно интервю.

(6) За определяне на срока по ал. 3 съдът се ръководи и от правото на кандидата на ефективен достъп до качествено производство, фактичката възможност на административния орган да положи нужната административна добросъвестност с цел постановяване на законосъобразен, обоснован, стабилен индивидуален административен акт.

(7) Когато съдът не е определил срок председателят на агенцията в съответствие с чл. 35, параграф 8 от регламента провежда новото разглеждане на молбата за международна закрила в 4 - месечен срок от датата на получаване на преписката, изпратена по реда на ал. 3.

(8) Определеният по реда на този член срок е задължителен за административния орган и неговата продължителност не е пречка за вземане на решение.

(9) Председателят на агенцията в случаите по ал. 3 извършва ново разглеждане по молбата за международна закрила в съответствие с дадените указания, като прилага и тълкува закона съобразно мотивите на съда, и като отчита всички нови факти и обстоятелства настъпили след постановяване на съдебното решение към момента на новото произнасяне.

Мотивиране на съдебното решение

Чл. 157. (1) В решението, с което отменя обжалвания акт по този закон съдът обосновава още причината, поради която не се е произнесъл по същество, съобразно разпоредбата на чл. 173, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс, причината да не определи срок по реда на чл. 156, ал. 3-5 или ако е определил срок – как е формирал крайната си преценка относно неговата достатъчност за дължимото от административния орган ново разглеждане на молбата за международна закрила.

(2) Когато в рамките на евентуална текуща процедура по обжалване административният орган е изпратил до компетентния съд допълнителното становище, посочено в чл. 55, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348 , съдът простира решението си и по отношение на това допълнително становище, а когато това не е възможно мотивира, в съответствие с чл. 55, параграф 1, ал. 2 от същия регламент, на какво се дължи тази невъзможност.

Критерии за прилагане на обща процедура

Чл. 158. (1) Обща процедура може да се прилага за кандидатите, които са отправили или са подали молби за международна закрила и които не попадат в някой от задължителните критерии за прилагане на процедура на границата, посочени в чл. 45, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Обща процедура може да се прилага и за кандидатите от уязвимите групи, установени по време на скрининга, освен когато към тях е приложима разпоредбата по чл. 42, параграф 1, буква „е“, съответно разпоредбата по чл. 42, параграф 3, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(3) Общата процедура може да се приложи и за кандидатите, които попадат в хипотезите по чл. 53, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(4) Основанията, посочени в алинеи 2 и 3 се прилагат от интервюиращите органи, включително когато по тяхна преценка към кандидатите следва да престанат да се прилагат основанията за процедура на границата, когато вече не са приложими.

(5) За целите на чл. 51 параграф 2 и чл. 53, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и в съответствие с чл. 105, интервюиращите органи прилагат реда по чл. 108, ал. 2.

Специфични критерии за прилагане на обща процедура

Чл. 159. (1) Когато вече са били насочени към процедура на границата, тя следва да престане да се прилага спрямо такива кандидати, които са в особено положение или кандидати със

специални потребности, ако необходимата подкрепа не може да им бъде предоставена, или когато това е обосновано по други здравословни причини, включително причини, свързани с психичното здраве. Такива кандидати се насочват към обща процедура по преценка на интервюиращия орган по реда на чл. 108, ал. 2. В случаите, когато са налице основателни причини да се счита, че представляват опасност за националната сигурност или обществения ред по чл. 42, параграф 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2024/1348, за тях се прилагат специални правила за контролиран достъп до обща процедура, уредени в този закон.

(2) Към обща процедура се насочват непридружените ненавършили пълнолетие, освен когато спрямо тях са налице основателни причини да се счита, че представляват опасност за националната сигурност или обществения ред или че са били принудително експулсирани въз основа на сериозни съображения, свързани с националната сигурност или обществения ред съгласно чл. 42, параграф 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(3) Процедурата на границата престава да се прилага и спрямо кандидатите, чиито молби по преценка на интервюиращия орган престанат да отговарят на основанията по чл. 38 или чл. 42 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и към тези молби следва да престанат да се прилагат основанията за провеждане на процедура на границата.

(4) Когато ненавършилите пълнолетие и членовете на техните семейства са били насочени към процедура на границата и броят на кандидатите в даден момент надвишава броя, който съответства на адекватния капацитет, за тях процедурата на границата престава да се прилага и те се насочват към обща процедура по реда на чл. 108, ал. 2, освен когато спрямо тях са налице основателни причини да се счита, че представляват опасност за националната сигурност или обществения ред или когато са били принудително експулсирани въз основа на сериозни съображения, свързани с националната сигурност или обществения ред. съгласно чл. 42, параграф 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Критерии за насочване в непредвидени ситуации и в ситуации на криза и форсмажорни обстоятелства

Чл. 160 (1) В непредвидени ситуации и в ситуации на криза и при форсмажорни обстоятелства, кандидатите се насочват към подходяща процедура, която да осигури ефективен и реален достъп до процедурата за международна закрила.

(2) При насочването по ал. 1 се отчитат възможностите за дерогации, прилагани по реда на глава десета, гаранциите за кандидатите със специални процедурни нужди и специални потребности за приемане, съгласно чл.83, включително със здравни проблеми, като се дава приоритет на регистрацията и разглеждането на молби за международна закрила от такива кандидати.

(3) Тази разпоредба се прилага, както за целите на насочването след проведен скрининг, като се използва реда и на чл. 107, така и за целите на тази глава при насочване между отделните процедури за международна закрила съобразно аргументите, посочени в Регламент (ЕС) 2024/1359, включително рецитали 41, 44-49 от този регламент.

(4) При планиране на мерки за прилагане на този закон в ситуации, които могат да се окажат непредвидени, Националният план по глава десета съдържа предписание и за насочване към отделните процедури.

Влизане на територията в непредвидени ситуации и в ситуации на криза и форсмажорни обстоятелства

Чл. 161. В случаите по чл. 160 може да се прилага друг ред за контролирано влизане на територията, различен от реда, посочен в чл. 158, ал. 5, който без да лишава кандидатите от ефективен достъп до процедурите, осигурява спешно вземане на решения, съгласувани включително при използване на директните канали за бърз обмен на информация по чл. 107.

Раздел X.

Решения по молбите

Форма и съдържание на решението в съответствие с чл. 36 и 37 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 162. (1) В съответствие с чл. 36, параграф 1 от регламента решението по дадена молба се връчва на кандидата по реда на чл. 125.

(2) Решението по молба за международна закрила представлява индивидуален административен акт и съдържа следните части:

1. Част първа: Правно основание за производството;
2. Част втора: Установителна част;
3. Част трета: Правен и фактически анализ - мотиви;
4. Част четвърта: Заключение част.

(3) Част първа на решението посочена в ал. 2, т. 1 включва:

1. Правното основание на което е образувано съответното производство по този закон;
2. Приложимата правна уредба, включително приложимите норми от международното право, съответните разпоредби от правото на Европейския съюз, приложимите национални норми от този закон и друг закон когато това е приложимо.

(4) Част втора на решението посочена в ал. 2, т. 2 включва:

1. Личната информация за кандидата;
2. Фактическата обстановка от значение за вземане на решението по молбата. Тази част представлява кратко представяне на основните факти за кандидата, като данни от извършения скрининг, начин и дата на пристигане в центъра където се води производството, информация от проведени интервюта, включително изброява и представените доказателства от кандидата или установените от органите данни и факти относими към решението;

(5) Част трета на решението посочена в ал. 2, т. 3 включва:

1. Изследване, аргументация и преценка на решаващия орган по отношение на обстоятелствата, изложени в молбата за международна закрила, включително дали кандидатът е успял да докаже заявеното в молбата си, както и изследване на висшия интерес на детето, семейния живот, здравословното състояние на кандидата, приложението на принципа „забрана за връщане“;
2. Оценки и тези на решаващия орган изведени на базата на приложимия закон и съображения от прегледа на обстоятелствата и фактите по молбата за международна закрила, въз основа на изследванията по т. 1.

(6) Част четвърта на решението посочена в ал. 2, т. 4 включва:

1. Заключение, което обобщава анализа извършен по ал. 5;
2. Правни основания към диспозитива на решението;
3. Диспозитив на решението;
4. Условия и ред за обжалване на решението, когато това е приложимо;
5. Друга информация относно правата на кандидата, произтичаща от този закон.

(7) Диспозитивът по ал. 6, т. 3 представлява произнасянето на административния орган по молбата за международна закрила. По силата на това произнасяне или се предоставя международна закрила, като на кандидата се признава статут на бежанец или се предоставя субсидиарна закрила в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1347 или молбата за международна закрила се отхвърля по отношение на статута на бежанец и по отношение на статута на субсидиарна закрила или по отношение на някой от тях, съобразно основанията, посочени в Регламент (ЕС) 2024/1348.

(8) Когато молбата за международна закрила се отхвърля като недопустима, неоснователна или явно неоснователна, както по отношение на статута на бежанец, така и по отношение на статута на субсидиарна закрила или като мълчаливо или изрично оттеглена, диспозитивът задължително съдържа и второ произнасяне на решаващия орган в съответствие с чл. 8, ал.1, т. 8, съответно чл. 12, ал. 2, т. 5.

(9) Диспозитивът, когато съдържа произнасяне, с което се отхвърля молбата за международна закрила частично - по отношение на статута на бежанец или изцяло, решението задължително съдържа и указания относно условията и реда за неговото обжалване, включително пред кой орган и в какъв срок може да се подаде жалба.

(10) Когато в съответствие с чл. 37 от Регламент (ЕС) 2024/1348, решението за връщане, съответно произнасянето относно изпълнението на решението за извеждане по чл.8, ал.1, т. 8 или чл.12, ал. 2, т. 5 не е било постановено като част от решението, с което е отхвърлена молбата за международна закрила, а се постановява като отделен акт, в диспозитива на този отделен акт се посочват условията и реда за неговото обжалване. В тези случаи този отделен акт подлежи на обжалване съгласно чл. 163 ал. 9 и в съответствие с чл. 67, параграф 1, ал. 3 от регламента.

(11) Образец на решението по този закон, както и изискванията към неговото оформление се съдържат в правилника за прилагане на закона.

Решение по допустимостта на молбата в съответствие с чл. 38, чл. 67 и 68 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 163. (1) Основанията по чл. 38, параграф 1 от регламента се прилагат от интервюиращите органи в процедурата на границата, които проверяват допустимостта на дадена молба и вземат решение по допустимостта на тази молба.

(2) Основанията по чл. 38, параграф 1, б. „д“ от регламента се прилагат от органите за скрининг, които имат правомощията по ал. 1. Когато това основание не е приложено от тях, то се прилага от интервюиращите органи.

(3) Решение, с което интервюиращият орган отхвърля молбата като недопустима подлежи на обжалване пред административния съд по местонахождението на териториалното звено, където кандидатът е настанен за целите на процедурата на границата. Жалбата се подава чрез административния орган в 7-дневен срок от връчването на решението. Жалбата има действието посочено в чл. 68 от регламента.

(4) Съдът се произнася при условията на чл. 153, 155 и 157. За целите на произнасянето съдът съобразява и разпоредбата на чл. 67, параграф 5 от регламента относно писмения превод на документи в хода на делото. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

(5) Първоинстанционният съд, посочен в чл. 68, параграф 2 от регламента, е административният съд по ал. 3.

(6) Освен когато съдът е решил друго, органите по Закона за чужденците в Република България незабавно предприемат действия за извеждане на кандидати, когато интервюиращият орган, съответно органът за скрининг в случаите по чл. 38, параграф 1, б. „д“, е взел решение основано на чл. 68, параграф 3, б. „б“ от регламента.

(7) Решението на съда по ал. 6 относно правото на кандидата да остане на територията на Република България до момента указан в чл. 68, параграф 4 от регламента, се взема от административния съд по искане на кандидата, отбелязано в жалбата по ал. 3, а когато това не е направено съдът се произнася служебно относно правото на кандидата да остане. Съдът се произнася относно правото на кандидата да остане с акта по допустимостта на жалбата. Решението на административния съд относно правото на кандидата да остане не подлежи на касационно обжалване.

(8) При вземане на решение относно правото на кандидата да остане, съдът съобразява и изключенията по чл. 54 от регламента.

(9) В съответствие с чл. 67, параграф 1, ал. 3, предложения второ и трето от регламента, в случаите по чл. 162, ал.10, когато решението за връщане, съответно произнасянето относно изпълнението на решението за извеждане по чл.12, ал. 2, т. 5 не е било постановено като част от решението, с което е отхвърлена молбата за международна закрила, а като отделен акт, този отделен акт подлежи на обжалване пред административния съд по местонахождението на териториалното звено, където кандидатът е настанен за целите на процедурата на границата. Жалбата се подава чрез административния орган в 7-дневен срок от връчването на решението. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

Информирание на кандидата за правата му по чл. 162 в съответствие с чл. 68, параграфи 4, 5 и 6 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 164. (1) В случаите по чл. 163, ал. 7 за целите на служебно постановени решения, заключителната част на решението на административния орган, посочена в чл. 162, ал. 6 съдържа и информация относно правата на кандидата, посочени в чл. 68, параграф 5 от регламента. Компетентният съд е длъжен да осигури устния превод, посочен в чл. 68, параграф 5, б. „б“ от регламента.

(2) Безплатната правна помощ и представителство за целите на обжалването по чл. 162, се осигуряват на кандидата по реда на този закон в съответствие с чл. 17 от регламента.

(3) За прилагането на чл. 68, параграф 5, б. „г“ органите посочени в чл. 163, ал. 6 се информират от председателя на агенцията или от длъжностни лица от агенцията.

Решение по основателността на молбата в съответствие с чл. 39 и чл. 42 във връзка с чл. 44 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Чл. 165. (1) Решенията по основателността на дадена молба се вземат от:

1. председателя на агенцията в обща процедура, включително в случаите по чл. 138, ал. 2, съответно;

2. интервюиращ орган в ускорената процедура за разглеждане по чл. 42 от регламента като процедура на границата съгласно чл. 44, параграф 1, б. „б“ от регламента;

3. интервюиращ орган в процедура за разглеждане по чл. 42, параграф 1, б. „з“ и „и“ от регламента и чл. 42, параграф 3 с изключение на чл. 42, параграф 3, б. „б“, когато не представлява процедура на границата;

(2) За вземане на решение по ал. 1, т. 1 от председателя на агенцията се прилага срока, посочен в чл. 35, параграф 4 от регламента, а в останалите случаи, посочени в ал. 1, т. 2 и 3 се прилага срока по чл. 51, параграф 2, ал. 2.

(3) Ако когато разглежда основателността на молбата интервюиращият орган прецени, че кандидатът отговаря на условията за международна закрила в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1347, изразява становище за това, като окончателното решение относно основателността на международната закрила се взема и постановява от председателя на агенцията.

(4) Органите по ал. 1 дават предимство на разглеждането на молби за международна закрила в случаите изброени в чл. 34, параграф 5. При определени обстоятелства, по-специално когато спрямо семейства с ненавършили пълнолетие се прилага процедурата на границата, следва да се даде предимство на разглеждането на тяхната молба.

(5) Интервюиращият орган в рамките на процедурата на границата, разглежда с предимство тези категории молби, които са посочени в чл. 44, параграфи 2 и 3.

Решения на председателя на агенцията по чл. 165 в съответствие с чл. 67 и 68 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 166. (1) Решенията на председателя на агенцията по молбите за международна закрила по чл. 165, ал. 1, т. 1 подлежат на обжалване чрез административния орган в 7-дневен срок от връчването им пред административния съд по адреса на кандидата, посочен в документите по чл. 29 от регламента. Жалбата има действието посочено в чл. 68 от регламента.

(2) Правото на кандидата да остане на територията на Република България се урежда съгласно разпоредбата на чл. 68, параграф 2 от регламента. Решението на съда относно правото на кандидата да остане на територията на Република България до момента указан в чл. 68, параграф 4 от регламента, се взема от административния съд по искане на кандидата, отбелязано в жалбата по ал. 1, а когато това не е направено съдът се произнася служебно относно правото на кандидата да остане.

(3) Съдът се произнася относно правото на кандидата да остане с акта по допустимостта на жалбата. Решението на административния съд относно правото на кандидата да остане не подлежи на касационно обжалване.

(4) Освен когато съдът е решил друго, органите по Закона за чужденците в Република България незабавно предприемат действия за извеждане на кандидати, когато председателят на агенцията е взел решение основано на чл. 68, параграф 3, б. „а“, „в“ и „г“.

(5) Кандидатът се информира относно правото му да поиска да остане на територията на Република България и условията за това по реда на чл. 164.

(6) Съдът се произнася при условията на чл. 156 и 157. Решението на административния съд подлежи на касационно обжалване от страната, която има правен интерес в 7-дневен срок от получаването му. За целите на произнасянето съдът съобразява и разпоредбата на чл. 67, параграф 5 от регламента относно писмения превод на документи в хода на делото.

(7) Кандидатът няма право да остане на територията на етапа на обжалване пред касационната инстанция при отрицателно решение на административния съд по молбата му за международна закрила, освен ако съдът реши друго.

(8) В хода на проверката за редовност и допустимост на касационната жалба първоинстанционният съд се произнася по искането на кандидата да остане, а когато такова искане не е направено, се произнася служебно. Решението на административния съд относно правото на кандидата да остане до получаване на резултата от правните средства за защита пред касационната жалба не подлежи на касационно обжалване.

(9) В съответствие с чл. 67, параграф 1, ал. 3, предложения второ и трето от регламента, в случаите по чл. 162, ал.10, когато решението за връщане, съответно произнасянето относно изпълнението на решението за извеждане по чл.8, ал. 1, т. 8 не е било постановено като част от решението, с което е отхвърлена молбата за международна закрила, а като отделен акт, този отделен акт подлежи на обжалване по реда на чл. 163, ал. 9.

(10) Решението, взето от председателя на агенцията в хипотезата на чл. 138, ал. 2 подлежи на обжалване при условията и по реда на чл. 163, а правото на лицето да остане се урежда съгласно този член.

Обжалване на решенията на интервюиращите органи по чл. 165, ал. 1, т. 2 и 3 в съответствие с чл. 67 и 68 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 167. (1) Решенията, с които интервюиращите органи отхвърлят молби за международна закрила в съответствие с чл. 67, параграф 1, б. „б“ от регламента или в съответствие с чл. 67, параграф 2 от регламента, подлежат на обжалване чрез административния орган пред административния съд по адреса на кандидата, посочен в документите по чл. 29 от регламента. Жалбата се подава при условията и в срока, посочени в чл. 163, ал. 3.

(2) Съдебните решения по тази разпоредба, включително тези взети във връзка с правото на кандидата да остане на територията на Република България, се постановяват при условията и по реда на чл. 163.

(3) Освен когато съдът е решил друго, органите по Закона за чужденците в Република България незабавно предприемат действия за извеждане на кандидати, когато интервюиращият орган е взел решение основано на чл. 68, параграф 3, б. „а“, „в“ и „г“.

(4) Кандидатът се информира относно правото му да поиска да остане на територията на Република България и условията за това по реда на чл. 164.

(5) В съответствие с чл. 67, параграф 1, ал. 3, предложения второ и трето от регламента, в случаите по чл. 162, ал.10, когато решението за връщане, съответно произнасянето относно изпълнението на решението за извеждане по чл.12, ал. 2, т. 5 не е било постановено като част от решението, с което е отхвърлена молбата за международна закрила, а като отделен акт, този отделен акт подлежи на обжалване по реда на чл. 163, ал. 9 по адреса на кандидата, посочен в документите по чл. 29 от регламента.

Оценка на молбите за международна закрила по тяхната основателност

Чл. 168. (1) При оценката на молбите по тяхната основателност органите, посочени в чл. 165 имат за цел да установят дали кандидатът отговаря на условията както за статут на бежанец, така и за статут на субсидиарна закрила.

(2) Основателността на дадена молба не се разглежда в случаите, изброени в чл. 39, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

Изрично и мълчаливо оттегляне на молби в съответствие с чл. 40 и 41 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 169. (1) В случаите по чл. 40 и 41 от регламента председателят на агенцията съответно интервюиращият орган, в зависимост от етапа по време, на който е била оттеглена, съответно е било констатирано оттеглянето на молбата, постановяват решение, с което обявяват молбата за изрично или мълчаливо оттеглена.

(2) Решението с което се обявява молбата за изрично оттеглена има констативен характер и не подлежи на обжалване.

(3) Решението, с което се обявява молбата за мълчаливо оттеглена подлежи на обжалване, за което се прилагат условията и реда посочени в чл. 167.

(4) В решенията, с които се обявяват молби за мълчаливо оттеглени, се постановяват и разпоредения за връщане в съответствие с чл. 37 от регламента, като се отчита и разпоредбата на чл. 162, ал. 8, съответно разпоредбата на чл. 162, ал. 10.

Раздел XI

Специално производство - определяне на компетентната държава членка

Общи разпоредби

Чл. 170. (1) Производството по този раздел се провежда в съответствие с Част III от Регламент (ЕС) 2024/1351 и акта на Комисията за изпълнение на тази част.

(2) Правилата на глава шеста и Регламент (ЕС) 2024/1358 се прилагат и за целите на производството по този раздел.

(3) За целите на този раздел се прилагат съответните определения по чл. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1351.

(4) Решаващите органи в производството за определяне на компетентната държава членка са органите посочени в чл. 13.

(5). Интервюто (събеседването) с кандидатите по смисъла на този раздел се провежда от интервюиращите органи, определени в този закон по реда и при условията на този закон.

(6) Решенията по този раздел се съобщават и връчват на кандидатите при условията и по реда на чл. 125.

(7) Съгласно чл. 19 от Регламент (ЕС) 2024/1351, кандидатите се информират относно правата и задълженията им по този раздел по реда на чл. 25, включително и относно последиците от неизпълнение на задълженията им в съответствие с чл. 18 от Регламент (ЕС) 2024/1351.

(8) Кандидатите имат право на безплатни правни консултации, предвидени в чл. 21 от регламента при условията и по реда на тази глава.

(9) Правилата относно гаранциите за ненавършилите пълнолетие по този раздел, включително висшия интерес на детето и представителството, се прилагат в съответствие с режима уреден в тази глава и критериите, установени в чл. 23 от регламента.

(10) Освен когато е посочено друго в този закон, актуализацията на набора от данни в Евродак се извършва от решаващите органи.

Проверка на издадени документи в съответствие с чл. 30 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 171. (1) При прилагане на критерия, установен в чл. 30 от регламента, когато е получено искане за поемане на отговорност, изпратено от друга държава членка, в която тази държава членка се позовава на чл. 30, решаващият орган извършва проверка на съответната диплома или документа за квалификация чрез справка в регистъра за документите за завършено основно образование, средно образование и/или придобита степен на професионална квалификация, поддържан от Министерството на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 4 във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 10 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(2) Дипломите и документите, издадени в резултат на професионално образование и обучение се проверяват в регистъра на документите, поддържан на основание чл. 42, т. 11 от Закона за професионалното образование и обучение.

(3) Когато в регистъра по предходните алинеи липсва информация съдействие за проверката може да се потърси от министъра на образованието и науката, включително и по отношение на дипломи за придобито в Република България висше образование.

(4) Процедурата за бързо и неотложно взаимодействие между органите, посочени в тази разпоредба, се урежда с правилника за прилагане на закона.

Проверка на възможността да се положат грижи за зависимо лице в съответствие с чл. 34 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 172. Когато проверява възможността да се полагат грижи за зависимо лице в случаите по чл. 34, параграф 1, ал. 2, решаващият орган може да събира информация, както чрез събеседване със съответните лица, така и когато има индикатори за това - посредством взаимодействие по реда на чл. 14, ал. 8 с други органи на власт осъществяващи социални функции или полагачи други институционални грижи за лица в нужда или лица, които не могат да се грижат сами за своите работи.

Актуализация на данните в Евродак за целите на чл. 37, параграф 5 Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 173. За целите на чл. 37 параграф 5 от регламента актуализацията на набора от данни в Евродак се извършва от органите в системата на Министерството на вътрешните работи при условия и по ред определени, съгласно нормативен акт, приет от Министерски съвет.

Взаимодействие с Комисията във връзка с доказателствата в процедурата за определяне на компетентната държава членка в съответствие с чл. 40, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 174. (1) Председателят на агенцията, чрез решаващия орган по този раздел, предоставя на Комисията образците на административните документи при условия и ред определени в правилника за прилагане на закона, когато такива образци бъдат поискани от Република България.

(2) Органите, чиито правомощия попадат или могат да попаднат в обхвата на процедурата за определяне на компетентната държава посредством видовете на административните документи, които издават, са длъжни да предоставят съответните образци на тези документи на органите по ал. 1 с цел да бъдат доведени до знанието на Комисията във връзка с използването на доказателствата посочени в чл. 40 от регламента.

Образуване на производство за определяне на компетентната държава членка

Чл. 175. (1) Производството по този раздел се образува, когато след регистрация извършена по този закон в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348, интервюиращите или решаващите органи установят индикатори по които може да се смята, че друга държава членка може да е компетентна да разгледа молбата за международна закрила.

(2) Такива индикатори могат да бъдат установени въз основа на критериите посочени в Глава II и III от Регламент(ЕС) 2024/1351.

(3) Производството по този раздел може да бъде образувано и въз основа на данни за незаконно пребиваващ на територията на Република България чужденец получени от съответните органи на власт.

Последици от образуваното производство

Чл.176. След образуване на производството решаващият орган предприема необходимите действия за проверка на доказателствата и на обстоятелствата за определяне на държавата, компетентна да разгледа молбата за предоставяне на международна закрила.

Решение за прехвърляне в съответствие с чл. 42 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 177. (1) Решаващият орган взема решение относно прехвърлянето в компетентната държава членка при условията на чл. 42, параграф 1 от регламента.

(2) Когато решаващият орган е взел решение за прехвърляне в компетентната държава членка това решение се съобщава на засегнатото лице по реда на чл. 170, ал. 6 и в съответствие с чл. 42, параграф 2 и 3 от регламента.

(3) Когато замолената държава е отказала лицето да бъде прехвърлено на нейна територия, решаващият орган информира засегнатото лице относно този отказ по реда на ал. 2, като му представя и екземпляр или копие от отказаното от другата държава членка прехвърляне.

Съдържание на решението за прехвърляне

Чл. 178. (1) Решението за прехвърляне представлява индивидуален административен акт и съдържа следното:

1. Част първа: Правно основание за производството;
2. Част втора: Установителна част;
3. Част трета: Правен и фактически анализ - мотиви;
4. Част четвърта: Заключение част.

(2) Част първа на решението посочена в ал. 1, т. 1 включва:

1. Правното основание, на което е образувано производството по този раздел;
2. Приложимата правна уредба, включително приложимите норми от международното право, съответните разпоредби от правото на Европейския съюз, приложимите национални норми от този закон и друг закон когато това е приложимо.

(3) Част втора на решението посочена в ал. 1, т. 2 включва:

1. Личната информация за кандидата;
2. Фактическата обстановка от значение за вземане на решението, като кратко представяне на основните факти за кандидата, включително данни от извършения скрининг и получения формуляр от скрининг, данни от извършени проверки от системата Евродак, данни относно отправени искания или уведомления и съответстващите им отговори от държави членки, начин и дата на пристигане в центъра където се води производството, информация от проведени интервюта, включително разгледаните доказателства относими към решението;
- (4) Част трета на решението посочена в ал. 1, т. 3 включва:
 1. Аргументация и преценка на решаващия орган по отношение на обстоятелствата, свързани с кандидата, включително уязвимост, висшия интерес на детето, семейния живот, здравословното състояние, приложението на принципа „забрана за връщане“, изследване на рисковете и обстоятелствата посочени в чл. 43, параграф 1.
 2. Оценки на решаващия орган изведени на базата на приложимия закон и съображения от прегледа на обстоятелствата и фактите по т. 1, включително когато е подходящо условия за прием и медицински грижи.
- (5) Част четвърта на решението посочена в ал. 1, т. 4 включва:
 1. Заключение, което обобщава анализа извършен по ал. 4;
 2. Срок за прехвърляне в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1351;
 3. Правни основания към диспозитива на решението;
 4. Диспозитив на решението;
 5. Условия и ред за обжалване на решението;
 6. Друга информация относно правата на кандидата – информация за правото да поиска суспензивно действие на жалбата и приложимите за това условия, както и всяка друга приложима информация посочена в чл. 43, параграфи 2 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1351, включително правата му до момента на прехвърлянето.
- (6) Образец на решението по този закон, както и изискванията към неговото оформление се съдържат в правилника за прилагане на закона.

Обжалване на решението за прехвърляне в съответствие с чл. 43 от Регламент (ЕС) 2024/1351

- Чл. 179. (1) Решението по чл. 177, ал. 2, с което лицето се прехвърля в компетентната държава членка подлежи на обжалване чрез решаващия орган пред Административен съд – София-град в 7-дневен срок от уведомлението относно решението за прехвърляне.
- (2) Искането на засегнатото лице за спиране изпълнението на решението за прехвърляне се подава заедно с жалбата по ал. 1.
- (3) Когато правото по ал. 2 не е упражнено, жалбата срещу решението за прехвърляне не спира изпълнението на това решение.
- (4) Съдът при вземане на решение съобразява обхватът на оценката си посочен в чл. 43, параграф 1.
- (5) Съдът при постановяване на решенията си по този раздел се съобразява с условията, процедурните правила и сроковете на произнасяне, постановени в чл. 43, параграф 1-3 от регламента.
- (6) Решението на административния съд не подлежи на обжалване.

Обжалване на откази, получени от замолени държави

- Чл. 180. (1) За да се гарантира ефективната защита на правата на засегнатите лица и правото им на ефективна защита по отношение на решения, засягащи прехвърляния в компетентната държава членка в съответствие с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, тези лица имат право да се позоват на нарушение на Регламент (ЕС) 2024/1351 пред съд.

(2) Правото си да се защитят пред съда лицата по ал. 1 имат не само когато молещата държава членка приеме решение за прехвърляне, но и когато замолената държава членка откаже да поеме отговорност за заинтересованото лице.

(3) Когато Република България е молеща държава членка, след като са изчерпани всички правни възможности за прехвърляне в друга държава членка, включително тези, които произтичат от акта за изпълнение на Регламент (ЕС) 2024/1351, решаващият орган съобщава, по реда на този закон, този окончателен отказ на засегнатото лице.

(4) В случаите по ал. 3 решаващият орган съобщава и възможните механизми за обжалване на този отказ, посочени от замолената държава, когато това е отразено в получения отговор.

(5) Когато Република България като замолена държава отказва да поеме отговорност, решаващият орган посочва в отговора си до молещата държава членка и възможния механизъм за правна защита по този закон.

(6) Отказите на Република България да поеме отговорност подлежат на обжалване от засегнатото лице, което се намира извън територията на Република България по реда на чл.179.

Прехвърляне в съответствие с чл. 46 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 181. (1) Решаващият орган прилага правилата на регламента относно прехвърлянето, като:

1. съвместно със съответния орган на държавата, компетентна за разглеждане на молбата, определя мястото, датата и часа на пристигане на чужденеца на нейна територия;

2. съвместно със съответния орган на изпращащата държава определя мястото, датата и часа на пристигане на чужденеца и организира уведомяването на органите на Министерството на вътрешните работи, относно приемането на чужденец, чието производство по този закон е приключило с влязло в сила решение, с което е отхвърлена молбата му за международна закрила;

3. организира подготовката на удостоверенията по чл. 46, пар. 1, ал. 5 от регламента, които се издават от председателя на агенцията;

(2) Образците на удостоверенията по ал. 1, т. 3 определени с акта за изпълнение на Комисията са приложение към правилника за прилагане на закона.

(3) Координацията между органите по този раздел се урежда с нормативния акт посочен в чл. 173.

(4) Разходите по прехвърлянето до мястото на пристигане в държавата, компетентна за разглеждане на молбата, се планират в бюджета на органа, който извършва фактическата организация на прехвърлянето.

Административни договорености в съответствие с чл. 53 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 182. (1) Република България има споделена компетентност с Комисията за сключване, изменение или денонсиране на административните договорености по чл. 53, параграф 1, б. „б“ от регламента при условията на уведомяване и консултиране, както са посочени в разпоредбата на чл. 53, параграфи 3-5 от регламента.

(2) В случаите по ал. 1 мандатът на Министерския съвет да проведе преговорите и да приложи съответните уведомителни или консултативни процедури с Комисията, включително с цел изменение или денонсиране на административни договорености, се възлага от Народното събрание.

(3) След приключване на преговорите по административните договорености, посочени в ал. 1 и след завършване на уведомителните или консултативните процедури с Комисията, Министерският съвет предлага на Народното събрание да одобри текста на постигнатата административна договореност или нейно изменение или текста, по силата на който същата се денонсира.

(4) По решение на Министерския съвет мандат от Народното събрание може да бъде поискан и за сключване, изменение или денонсиране на административни договорености, посочени в чл. 53, параграф 1, б. „в“.

(5) Мандат при условията и по реда на тази разпоредба може да бъде възлаган по отношение на административни договорености, чието сключване, изменение или денонсиране е по инициатива, както на Република България, така и на друга държава членка.

Решение на Министерския съвет за целите на мандата по чл.182

Чл. 183. (1) Решението, с което Министерският съвет предлага на Народното събрание да предостави мандата по чл. 182, ал. 2 се придружава и от проекта на съответната административна договореност или проекта на рамково споразумение, както и от позиция на правителството относно правния интерес на Република България, включително фактическия ефект върху обществените отношения на съответната административна договореност.

(2) Когато бъде възложен мандата по чл. 182, ал. 2 Министерският съвет, в зависимост от обхвата и функционалните характеристики на административната договореност, определя органа на изпълнителната власт, който от името на правителството на Република България да проведе преговорите и приложи уведомителните или консултативните процедури с Комисията и който от името на правителството да подпише съответната договореност след завършване на процедурата по чл. 182, ал. 3.

(3) За сключването, изменението или денонсирането от Министерския съвет на административни договорености, които попадат в обхвата на чл. 53, параграф 1, б. „а“ от регламента не се прилага режимът по чл. 182.

(4) Проектите на административните договорености посочени в чл. 53, параграф 1 от регламента, както и проектите на позициите по ал. 1 се внасят в Министерския съвет от председателя на агенцията по реда на Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

(5) В изключителни случаи, когато процедурата по внасяне на въпроса в Министерския съвет се води от друг орган на изпълнителната власт проектите и позициите по ал. 4 задължително се съгласуват с председателя на агенцията.

Раздел XII

Процедури за отнемане на международна закрила

Образуване на производство за отнемане на международна закрила в съответствие с чл. 65 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 184.(1) Предоставена международна закрила се отнема от председателя на агенцията с решение.

(2) Производството се образува по разпореждане на председателя на агенцията, като се счита за образувано от момента на законния повод за образуване –появяването на новите елементи или факти, посочени в чл. 65 от регламента.

(3) Председателят на агенцията започва разглеждането за отнемане на международната закрила, когато е налице законният повод по ал. 2.

(4) С разпореждането по ал. 2 председателят на агенцията дава указания на интервюиращите органи за това какви действия да извършат, за да приложат или когато прилагат разпоредбата на чл. 66 от регламента.

Провеждане на интервю за целите на чл. 66 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 185. (1) Гражданинът на третата държава или лицето без гражданство се информират по реда на чл. 125 относно гаранциите по чл. 66 от регламента.

(2) По време на интервюто интервюиращият орган предоставя информацията по чл. 66 отново в присъствието на лицето по ал. 1, което с подпис в присъствието на преводач удостоверява, че е запознато. Тези действия се отбелязват и в протокола от интервюто.

(3) При неоказване на съдействие от лицето по ал. 1 се прилага разпоредбата на чл. 66, параграф 5.

Решение за отнемане на международната закрила в съответствие с чл. 66, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 186. (1) Решението за отнемане на международната закрила в съответствие с чл. 66, параграф 3 от регламента се постановява във възможно най-кратък срок, който не е по-дълъг от два месеца, считано от датата на разпореждането на председателя.

(2) Този срок може да бъде удължаван по предложение на интервюиращия орган с не повече от един месец, когато първоначалният срок не е достатъчен за събиране на информация относно елементите и фактите в обхвата на чл. 65 от регламента.

(3) Решението на председателя, с което е отнета международната закрила подлежи на обжалване чрез административния орган в 14-дневен срок от връчването му пред административния съд по постоянен адрес на лицето. Правото на лицето да остане се урежда в съответствие с чл. 163. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

(4) Освен когато съдът е решил друго, органите по Закона за чужденците в Република България незабавно предприемат действия за извеждане на кандидати, когато председателят на агенцията е взел решение основано на чл. 68, параграф 3, б. „д“ от регламента.

Неприложимост на процедурата за отнемане на международна закрила в съответствие с чл.66, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 187. (1) Производство за отнемане не се образува, когато са налице обстоятелствата, изброени в чл.66, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) В случаите по ал. 1 за наличието на тези обстоятелства интервюиращият орган съставя и подписва констативен протокол, който има съдържанието, посочено в чл. 66, параграф 6, ал. 2 от регламента. Към този протокол се прилагат и необходимите удостоверителни данни, документи или информация, като същият се прилага в досието на кандидата.

Раздел XIII

Институти от значение за международната закрила

Достъп до източниците за определяне на сигурни държави

Чл. 188. (1) На кандидата се осигурява ефективен достъп до източниците на информация, на които се основават институтите на сигурни държави при условията на член 8, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Достъпът се осигурява от органите по чл. 124, ал. 2.

Документи за информиране съгласно чл. 58, параграф 4, б.,б“ и чл. 59, параграф 8, б.,б“ от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 189. (1) Редът за изготвяне, издаване и предоставяне на кандидата документите, с които се информират органите на трета държава за целите на институтите първа държава на убежище и сигурна трета държава се урежда в правилника за прилагане на закона.

(2) Образците на тези документи са приложение към правилника по ал. 1.

Определяне на трети държави като сигурни трети държави или сигурни държави на произход на национално равнище в съответствие с чл. 64 от Регламент (ЕС) 2024/1348

Чл. 190. (1) Председателят на агенцията съгласувано с министъра на външните работи може при необходимост да внася за приемане от Министерския съвет национални списъци на сигурни трети държави или сигурни държави на произход.

(2) При приемането на списъците Министерският съвет съобразява разпоредбите на чл. 59, включително параграфи 2 и 3, както и чл. 61 включително параграфи 2 и 3 от регламента.

(3) В решението си по ал. 1 Министерският съвет възлага на председателя на агенцията или на министъра на външните работи задължението да уведомява Комисията и Агенцията в областта на убежището в съответствие с чл. 64, параграфи 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(4) Решението на Министерския съвет по ал. 1 подлежи на обжалване по реда на чл. 132 от Административнопроцесуалния кодекс.

Глава осма.

УПРАВЛЕНИЕ НА УБЕЖИЩЕТО И МИГРАЦИЯТА. ПРОЦЕДУРИ ЗА СОЛИДАРНОСТ

Общи разпоредби

Чл. 191. (1) Тази глава въвежда:

1. Национален механизъм за прилагане на общата рамка за управлението на убежището и миграцията в съответствие с Част II от Регламент (ЕС) 2024/1351 и

2. Национален механизъм за прилагане на процедурите за солидарност в съответствие с Част IV от Регламент (ЕС) 2024/1351 и Регламент (ЕС) 2024/1350.

Раздел I

Участие в общата рамка за управление на убежището и миграцията

Принцип на солидарност и справедливо разпределение на отговорностите в съответствие с чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 192. (1) Министерският съвет предприема всички необходим мерки за поддържане на такава национална система за управление на убежището и миграцията, която да бъде практически съпоставима с националните системи на държавите членки, и която да бъде в състояние да споделя отговорностите на държавите членки в общата европейска система за убежище, включително да участва във финансовите последици от принципа на солидарност и справедливо разпределение на отговорностите.

(2) За целта по ал. 1 Министерският съвет осигурява преди всичко достатъчен компетентен персонал за изпълнение на закона, включително в условията на миграционен натиск и несъразмерна тежест, оказвана по отношение на процедурите за международна закрила и поддържа модел за правилно и експедитивно прилагане на правилата по този закон, така че Република България да може ефективно да бъде подпомагана от постоянния инструментариум на Европейския съюз, посочен в чл. 6, параграф 3 от регламента.

Национална стратегия в съответствие с чл. 7 и докладване съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2024/1351 и в съответствие с чл. 16 от Регламент (ЕС) 2024/1359

Чл. 193. (1) Националната стратегия, с която се утвърждава подход за осигуряване на капацитет за ефективно прилагане на системата за управление на убежището и миграцията, се приема от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на вътрешните работи.

(2) Националната стратегия по ал. 1 включва параметрите посочени в чл. 7, параграф 1, ал. 2 и чл. 7, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1351 и параметрите посочени в чл. 16 от Регламент (ЕС) 2024/1359.

(3) В решението, с което приема националната стратегия по ал. 1, Министерският съвет определя органа, който от името на правителството да изпълни задължението по чл. 7, параграф 3 при условията и в сроковете, произтичащи от чл. 7 и 8 на регламента.

(4) Ежегодните доклади на Република България за целите на Европейския годишен доклад относно убежището и миграцията се приемат при условията и по реда на ал. 1 и се предоставят на Комисията до 1 юни, така както е посочено в чл. 9, параграф 7 от регламента.

(5) За целите на ал. 4 по предложение на органите, посочени в ал. 1 Министерският съвет, съответно министър-председателят създават необходимата организация по реда на чл. 24 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация.

Участие на Република България в годишния солидарен резерв в съответствие с чл. 12 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 194. (1) Председателят на агенцията представлява Република България на Форума на високо равнище на ЕС за солидарност.

(2) По бюджета на агенцията за съответната година се планира годишния индикативен финансов принос на Република България, съгласно референтния ключ посочен в чл. 66 от регламента.

(3) По бюджета на агенцията се планират и допълнителни средства за финансов принос включително средства за по-голям брой премествания в случаите по чл. 12, параграф 3, ал. 2 от регламента. При това планиране се отчитат и съотношението между числата посочено в тази разпоредба.

(4) По бюджета на агенцията се планират и целите и начина и условията, при които да бъдат разходвани средствата, получени от Република България при прилагане на разпоредбата на чл. 12, параграф 5 от регламента.

Представителство на Република България на Форума на високо равнище на ЕС за солидарност по чл. 13 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 195. (1) Ангажиментите на Република България относно солидарния принос в съответствие с чл. 13, параграф 3, член 57, параграфи 3 и 4 от регламента се одобряват с решение на Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на вътрешните работи.

(2) В случаите по чл. 13, параграф 4 Министерският съвет одобрява и нуждите на Република България в ситуация на миграционен натиск по реда на ал. 1.

(3) По реда на ал. 1 се одобрява искането на Република България за използване на средства от годишния солидарен резерв в съответствие с възможността по чл. 58, параграфи 1 и 2. В същото решение Министерският съвет се произнася и относно действията и решенията на представителя на Република България във Форума по чл. 196.

(4) По реда на ал. 1 се одобряват и исканията за приспадане по чл. 61, параграф 1 от регламента.

Представителство на Република България на Форума на техническо равнище на ЕС за солидарност по чл. 14 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 196. (1) Председателят на агенцията осигурява представителството на Република България във Форума по чл. 14 от регламента, чрез участието на служител от агенцията, в съответствие с разпоредбата на чл. 13, ал. 2, т. 7.

(2) Представителят по ал. 1 осигурява изпълнението на задачата по чл. 15, параграф 5 при прилагане на съответните национални координационни процедури.

Раздел II

Солидарност в съответствие с Част IV от Регламент (ЕС) 2024/1351

Уведомление на Комисията относно нуждата на Република България по чл. 59 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 197. (1) По реда на чл. 195, ал. 3 Министерският съвет се произнася и относно нуждата на Република България да използва средства от годишния солидарен резерв в случаите по чл. 59, параграф 1 от регламента.

(2) Министерският съвет със същото решение одобрява и обосновките, информацията и данните, които представляват уведомлението, посочено в чл. 59, параграф 2 от регламента.

(3) По реда на ал. 1 се одобряват и исканията по чл. 61, параграф 2, както и исканията по чл. 62 от регламента.

Компенсация на отговорността и алтернативни мерки за солидарност в съответствие с чл. 63 и чл. 65 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 198. По предложение на председателя на агенцията и министъра на вътрешните работи при необходимост Министерският съвет може да взема решения и по въпроси, попадащи в обхвата на чл. 63 от регламента.

Процедура преди преместването по чл. 67 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 199. За целите на чл. 67 от регламента по искане на председателя на агенцията Държавна агенция „Национална сигурност“ изразява становище относно сигурността на лицата, които предстои да бъдат преместени.

Съгласувателни действия относно прехвърлянето в съответствие с чл. 67 от Регламент (ЕС) 2024/1351

Чл. 200. (1) Решенията за прехвърляне се вземат от решаващия орган по чл. 13 при условията и по реда на глава Седма, раздел XI.

(2) При условията и по реда на ал. 1 се извършват и всички действия по съгласуване между заинтересованите държави относно осъществяване на прехвърлянето.

(3) При условията и по реда на Глава Седма, раздел XI се извършват и всички останали действия по този раздел съответно.

Раздел III

Солидарност в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1350 при презаселване

Национална процедура в съответствие с чл. 5, чл. 6 и чл. 7 от Регламент (ЕС) 2024/1350

Чл. 201. (1) Предварителните оценки за целите на чл. 6 от Регламента се извършват от председателя на Агенцията чрез длъжностни лица от Агенцията и след становище на Държавна агенция „Национална сигурност“, а когато това е необходимо – на министъра на вътрешните работи и на органите по чл. 137.

(2) Органите по ал. 1 са длъжни да изпращат своевременно становищата си и да участват в процедурите за целите на презаселването в съответствие с правомощията си.

(3) В процедурите по ал. 2 участва и министъра на външните работи с цел съдействие при и по повод провеждане на индивидуалното интервю, посочено в чл. 7 от Регламента.

(4) Председателят на Агенцията организира дейностите по презаселване като указва екипите, които да извършат необходимите съгласно регламента административни действия.

(5) При извършване на оценките по ал. 1, се отчитат критериите за допустимост по чл. 5 и основанията по чл. 6 от Регламента.

Решение на Министерския съвет за целите на чл. 8 от Регламент (ЕС) 2024/1350

Чл. 202. (1) Министерският съвет, по предложение на министъра на вътрешните работи и председателя на агенцията, определя общия брой лица, които да бъдат приети в Република България на базата на Плана на Съюза посочен в чл. 8, параграф 3 от Регламента.

(2) В решението по ал. 1, Министерският съвет може да разпредели и участието на органите на изпълнителната власт в процедурите по презаселване, както и да определи други организационни задачи.

Предварителна регистрация на данни в съответствие с чл. 9, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1350

Чл. 203. (1) В агенцията се води регистър, в който се вписват данните, посочени в чл. 9, параграф 3 от Регламента.

(2) В Устройствения правилник на агенцията се определят организационната структура, която извършва регистрацията и реда за това. В този правилник се определя и организационната структура, която да извършва действията по информирание, посочени в чл. 9, параграф 4, взаимодействието с Върховния комисар на ООН за бежанците, посочено в чл. 9, параграф 7 и 8 от Регламента.

(3) В регистъра по ал. 1 се отбелязва и прекратяването на процедурата в съответствие с чл. 9, параграф 11 от Регламента както и обстоятелството, на което тази процедура е била прекратена.

(4) Данните в регистъра по ал. 1 се съхраняват и администрират в съответствие с чл. 9, параграф 12 от Регламента. За неуредените с регламента случаи се прилага Закона за електронното управление, доколкото не противоречи на Регламент (ЕС) 2016/679.

(5) Регистърът по ал. 1 няма публичен характер и може да бъде поддържан и в електронен вид.

Решения относно международната закрила в съответствие с чл. 9, параграф 15 от Регламент (ЕС) 2024/1350

Чл. 204. Решението относно международната закрила на гражданина на трета държава или лицето без гражданство се взема от председателя на агенцията по реда на глава седма, доколкото е приложим.

Информирание на Комисията в съответствие с чл. 15 от Регламент (ЕС) 2024/1350

Чл. 205. Председателят на агенцията координира изготвянето и предоставянето на Комисията и на Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището необходимата информация за изготвяне на ежегодните доклади на Комисията, посочени в чл. 15, параграф 1 от Регламента.

Глава девета.

ДРУГИ ПРОЦЕДУРИ

Раздел I

Специална процедура – събиране на семейства

Общи разпоредби

Чл. 206. (1) С правилата по този раздел се въвежда Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството, CELEX 32003L0086, ОВ L 251, 3.10.2003 г. (Директива 2003/86/ ЕО).

(2) Правото на събиране на семейството може да бъде упражнено от граждани на трети страни, които се ползват със статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила по смисъла на определенията в чл. 3, т. 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2024/1347, получен по реда на глава седма.

(3) След постановяване на разрешението за събиране на семейството на територията на Република България, визи на членовете на семейството се издават от българските дипломатически или консулски представителства. Визите се издават след потвърждение от председателя на агенцията, че са изпълнени условията за интегриране в случаите установени в този закон.

(4) Председателят на агенцията улеснява събирането на разделени семейства, като съдейства на гражданите на трета държава или лицата без гражданство за издаване на пътни документи, визи и за допускането им до територията на страната.

Понятия

Чл. 207. (1) За целите на този раздел:

1. понятието „събиране на семейство“ е понятието по § 1, т. 1а, а понятието "разрешение за пребиваване" е понятието по § 1, т. 3а от Закона за чужденците в Република България;

2. понятията „гражданин на трета страна“, „бежанец“, „кандидат за събиране на семейството“, „непридружено малолетно или непълнолетно лице“ са понятията използвани в чл. 2 от директивата;

3. понятието семейни връзки за целите на този раздел включва и понятието за фактическо извънбрачно съжителство съгласно § 1, т. 10 от Закона за чужденците в Република България, което за целите на този раздел се прилага съответно.

(2) За целите на този раздел понятието членове на семейството включва:

1. съпруг на кандидата за събиране на семейството;

2. малолетните и непълнолетните общи деца на кандидата за събиране на семейството и на неговия съпруг, включително осиновените деца;

3. малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато кандидатът притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка, при условие че когато родителските права се упражняват съвместно, другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие;

4. малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на съпруга, когато този съпруг притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка, при условие че когато родителските права се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие;

5. родителите на кандидата или неговия съпруг, когато те се намират на тяхна издръжка и не се ползват с необходимата семейна подкрепа в страната на произход, съответно родителите, неговия законен настойник – когато кандидатът е непридружен ненавършил пълнолетие;

6. пълнолетните несклучили брак деца на кандидата или на неговия съпруг, когато са обективно неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние;

7. несклучилия брак партньор, гражданин на трета страна, с който кандидатът се намира в надлежно доказана стабилна и дълготрайна връзка или на гражданин на трета страна, който е обвързан с кандидата чрез регистрирано партньорство при условие, че връзката бъде доказана

от приложими фактори като наличие на общо дете, предишно съжителство или други подходящи доказателствени средства;

8. несклучилите брак непълнолетни деца, включително осиновени деца;

9. пълнолетните несклучили брак деца, които обективно са неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние.

(3) Малолетните и непълнолетните деца по предходната алинея са деца, чиято възраст не надхвърля 18 години и не са склучили брак.

(4). С цел да се осигури по-добро интегриране и да се предотвратят насилствените бракове кандидатът и неговият съпруг, посочен в ал. 2, т. 1 следва да са навършили 21 години, за да им бъде разрешено да се съберат на територията на Република България по реда на този закон.

Достъп до процедура за събиране на семейство

Чл. 208. (1) Не се разрешава събиране на семейството за:

1. родителите и пълнолетни несклучили брак деца на несклучилия брак или регистриран партньор на кандидата;

2. малолетни и непълнолетни деца на друга съпруга и на кандидата – в случай на полигамен брак в държавата по произход;

3. полигамни бракове или домакинства в държавата по произход на кандидата.

(2) Не се разрешава събиране на семейството и когато кандидатът е подал заявление да се събере с навършили 15-годишна възраст деца, както и когато кандидатът е навършил 15-годишна възраст.

(3) Възможностите за влизане на членове на семейства на лица навършили 15 годишна възраст или възможностите за събиране с член на семейство, навършил 15 години са уредени в чл. 33ф от Закона за чуденците в Република България.

Начало на процедурата за събиране на семейства по Директива 2003/86/ ЕО

Чл. 209. (1) Процедурата за събиране на семейства започва с подаване на заявление от гражданите на трети страни по чл.206, ал.3, които искат да упражнят това право, до председателя на агенцията. Председателят на агенцията има правомощието да се произнесе относно заявлението.

(2) Към заявлението се представят официални документи, удостоверяващи семейните връзки и заверени копия от личните документи, пътните документи на членовете на семейството и всички други доказателства, удостоверяващи семейните връзки.

(3) Към заявлението за събиране на семейството се прилагат и други доказателства за удостоверяване на факти, произтичащи от този закон.

Изисквания към заявлението, когато семейните връзки са основани след влизането на територията на Република България

Чл. 210. (1) В съответствие с чл. 209, ал. 3 към заявлението се прилагат следните доказателства за това, че кандидатът разполага с:

1. жилищни условия, считани за нормални за сравнимо семейство, живеещо в същия район и покриващи изискванията на общите здравни норми и нормите за безопасност, които са в сила за страната;

2. медицинска застраховка за всички рискове, които обикновено се покриват за нейните собствени граждани в Република България, за самия кандидат и членовете на неговото семейство;

3. стабилни и регулярни финансови ресурси, които са достатъчни, за да издържа себе си и членовете на своето семейство, без да прибягва до системата за социално подпомагане на страната.

(2) Оценката относно жилищните условия по ал. 1, т. 1 се извършва на базата на информация от органите по Закона за министерството на вътрешните работи, която има за цел да потвърди съществуването на адреса, неговата обитаемост включително от кандидата. Достъпността на жилищната среда и условията за лична мобилност се оценяват въз основа на становище на министъра на труда и социалната политика.

(3) Председателят на агенцията оценява финансовите ресурси по ал. 1, т. 3 с оглед характера им и тяхната регулярност и може да вземе под внимание нивото на минималните национални възнаграждения или пенсии, а също и броя на членовете на семейството.

(4) Показателите за извършване на оценките се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Изисквания към заявлението, когато семейните връзки предшестват влизането на територията на Република България

Чл. 211. (1) Когато семейните връзки предшестват влизането на територията на Република България, заявлението съдържа документите и доказателствата посочени в чл. 209, ал. 2.

(2) Оценката относно заявлението се извършва по реда на чл. 210, ал. 4.

(3) Решението на председателя на агенцията, с което се разрешава събирането на семейства на територията на Република България съдържа условия относно интегрирането на кандидата за събиране на семейство, които следва да бъдат изпълнени преди да бъде разрешено влизането и пребиваването на членовете на семейството. Разрешенията, които съдържат условия относно интегрирането се съобщават на компетентните органи по ал. 5 с цел предприемане на съответните мерки за включване на кандидатите за събиране на семейства в подходящите програми.

(4) Условията по ал. 3 могат да съдържат задължения, скрепени със срок, за кандидата да положи необходимите усилия, за да бъде в състояние да води ежедневния си живот в обществото, в което трябва да се интегрира, и до възможността да се провери дали показва необходимата готовност да се интегрира в нова среда. Условията могат да налагат задължения за участие във формите по ал. 5, както и участие в програми в областта на образованието, културата, социалната адаптация, предназначени за интеграция на малцинствени групи и приети на основание отделен закон.

(5) Проверката на готовността за интегриране може да бъде под формата на уверение от държавни органи, че кандидатът по смисъла на този раздел е преминал курсове по гражданско образование, езикови курсове, курсове за професионална квалификация и обучение, както и че е участвал в програми за интеграция към общините или други обществени форми за подготовка и адаптация.

(6) При определяне на условията за интегриране се отчита специфичното положение на кандидата, включително пола и възрастта и членовете на неговото семейство. Тези условия не могат да водят до задължение за постигане на резултати.

(7) От кандидата се изисква след изтичане на определения в разрешението срок по ал. 4 да представи на председателя на агенцията всякакви доказателства и уверения относно изпълнение на мерките за интеграция.

(8) При оценката относно изпълнението на условията по ал. 3 председателят на агенцията може да изисква и становища относно представените от кандидата по реда на ал. 7 доказателства за изпълнение на мерките за интеграция.

(9) Когато оценката относно изпълнението на условията по ал. 3 показва, че кандидатът не е изпълнил необходимите условия, разрешението за влизането на членовете на неговото семейство може да отложено за подходящ период от време.

(10) За целите на интеграцията по този раздел се прилага редът по чл. 22, ал. 5.

Заявления от непридружени ненавършили пълнолетие

Чл. 212. (1) Към заявленията за събиране на семейството, подадени от ненавършили пълнолетие не се прилагат разпоредбите на чл. 210.

(2) Ненавършилите пълнолетие се ползват с правата относно представителството и най-добрия интерес на детето, произтичащи от този закон.

(3) В рамките на процедурата по вземане на решение относно заявлението, подадено от ненавършили пълнолетие може да бъде изисквано и становище от председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

Вземане на решение относно заявлението

Чл. 213. (1) Когато кандидатът за събиране на семейството не може да представи официални документи, доказващи семейните връзки или други доказателства съгласно чл. 209, ал. 2 и 3 с него се провежда интервю с цел удостоверяване на семейните връзки и обстоятелствата посочени в заявлението му.

(2) Решенията относно заявленията за събиране на семействата се постановяват в срок до три месеца от подаване на заявлението.

(3) В случаите по чл. 211, ал. 3 решението на председателя на агенцията, с което се удостоверява изпълнението на условията за интегриране представлява повод да бъде поискано издаването на визи за членовете на семейството с цел тяхното влизане на територията на Република България и уреждане на пребиваването им по реда на отделен закон.

(4) Решението по ал. 3 има констативен характер и се постановява възможно най-скоро след удостоверяване изпълнението на мерките за интеграция по реда на чл. 211, ал. 7, 8 и 9. Този констативен акт не подлежи на обжалване.

(5) Председателят на агенцията отхвърля заявлението, когато семейните връзки не могат да бъдат установени с разумна степен на сигурност.

(6) Решението по ал. 5 може да се обжалва в 7-дневен срок от връчването му чрез административния орган пред административния съд по постоянен адрес на кандидата за събиране на семейството. Решението на административния съд не подлежи на касационно обжалване.

(7) За съобщаването на решенията по този раздел и тяхното връчване се прилага редът по чл. 125.

Права на членовете на семейството

Чл. 214. Членовете на семейството на граждани на трети страни, които се ползват със статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, когато се намират на територията на Република България вследствие на разрешението им да пребивават имат следните права:

1. достъп до образование;
2. достъп до пазара на труда и самостоятелна дейност;
3. достъп до професионална ориентация, начално и последващо професионално обучение и преквалификация.

Раздел II

Временна закрила

Общи разпоредби

Чл. 215. (1) С правилата по този раздел се въвеждат изискванията на Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и

понасяне на последиците от този прием CELEX 32001L0055, ОВ L 212, 7.8.2001. (Директива 2001/55/ЕО).

(2) Временна закрила се предоставя в случай на масово навлизане на граждани на трети държави и лица без гражданство, които са принудени да напуснат държавата си по произход, поради въоръжен конфликт, гражданска война, чужда агресия, нарушаване на човешките права или насилие в големи размери на територията на съответната държава или в отделен район от нея и които не могат по тези причини да се завърнат там.

(3) Върховният комисар на ООН за бежанците чрез своя представител в Република България има право на информация, както и на достъп до информацията за граждани на трети държави и лица без гражданство, ползващи се от временна закрила. Той може да се запознава с всеки конкретен случай и да дава писмено или устно мнение по него.

(4) Разпоредбата на ал. 3 се прилага и за всяка организация, която е упълномощена да действа от името на Върховния комисар на ООН за бежанците на територията на Република България. Упълномощаването се установява с пълномощно.

(5) Гражданите на трети държави и лицата без гражданство, ползващи се от временна закрила, имат право на съдействие и помощ от страна на Върховния комисар на ООН за бежанците и на други правителствени или неправителствени организации.

(6) Гражданите на трети държави и лицата без гражданство, ползващи се от временна закрила подлежат на скрининг и снемане на биометрични данни при условията на Регламент (ЕС) 2024/1356 и Регламент (ЕС) 2024/1358.

Специални гаранции

Чл. 216. (1) Непридружени ненавършили пълнолетие граждани на трети държави или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила на територията на Република България, са лица, които се нуждаят от специални процедурни гаранции и специални потребности за приемане по смисъла на този закон.

(2) Непридружени ненавършили пълнолетие граждани на трети държави или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила на територията на Република България имат право на безплатни правни консултации и безплатна правна помощ и представителство при условията и по реда на този закон. Спрямо представителството се прилагат разпоредбите по чл. 15-19, съответно чл. 22 и 23 от Регламент (ЕС) 2024/1348 и съответните разпоредби от този закон.

(3) Специалните процедурни гаранции се прилагат най-рано на всеки етап от процедурата по скрининг и снемане на биометрични данни в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1356 и Регламент (ЕС) 2024/1358, по време на процедурата за регистрация, както и когато е необходимо във връзка със защитата на правата и интересите им.

(4) Идентификацията на нуждите и оценката на потребностите на лица от уязвимите групи се извършват по условията и по реда на глава трета.

Права в съответствие с чл. 12 и 13 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 217. (1) Освен когато в тази глава е посочено друго, ползващите правата от временната закрила на територията на Република България за срока на временната закрила имат правата за приемане по глава четвърта, включително свързаните с достъпа до пазара на труда, образованието, обезщетенията, социалното подпомагане, здравното осигуряване, медицинската помощ и медицинските услуги и правото на признаване на дипломи и квалификации при условията и по реда на този закон.

(2) Лицата по ал. 1 се ползват с материални условия за приемане, които по този раздел включват „основните жизнени потребности“, определени в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за социалното подпомагане и продукти за лична хигиена, предоставяни

в натура, под формата на финансова помощ, на ваучери, или като комбинация от трите, съгласно решение на временния оперативен орган по чл. 228, ал. 1.

(3) Ползващите правата от временната закрила на територията на Република България за срока на временната закрила имат право на социално подпомагане и медицинско обслужване, когато не разполагат с необходимите средства съгласно критериите посочени в чл. 77, ал. 2.

(4) Независимо от разпоредбата на ал. 3, помощта, необходима за медицинско обслужване, включва минимално изискващата се помощ при спешни случаи и медицинско обслужване от първа необходимост в случай на болест.

Право на пребиваване в съответствие с чл. 8 и чл. 15, параграф 6 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 218. (1) Ползващите правата от временната закрила на територията на Република България имат право да им бъде разрешено да пребивават за срока на временната закрила при условията и по реда на отделен закон.

(2) Разрешение за пребиваване се предоставя и на членовете на семейства, които влизат на територията на Република България са били събрани по реда на този закон.

(3) След прехвърлянето на членове на семейства на територията на друга държава-членка с цел събирането им там издадените по реда на отделен закон документи за пребиваване се изземат и задълженията по отношение на съответните лица, свързани с временната закрила в Република България се прекратяват.

Право на информация в съответствие с чл.9 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 219. (1) Ползващите правата от временната закрила на територията на Република България имат право да бъдат информирани на разбираем за тях език относно правата и задълженията им, произтичащи от временната закрила.

(2) Председателят на агенцията може да привлече представителя на Върховния комисар на ООН за бежанците в Република България за целите на информирането по ал. 1.

Право на настаняване в съответствие с чл. 13 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 220. (1) Ползващите правата от временната закрила на територията на Република България имат право на настаняване.

(2) Лицата по ал. 1 нямат право да бъдат настанявани на избрано от тях място. Системата за приемане в Република България е организирана така, че да бъде осигурено свободното придвижване на територията на страната.

(3) Когато настаняването е невъзможно, лицата по ал. 1 получават средства за намиране на настаняване по решение на временния оперативен орган по чл. 228, ал. 1.

(4) Непридружените ненавършили пълнолетие граждани на трети държави или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила, се настаняват във:

1. семейство на роднини или при близки, приемно семейство, социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа при условията и по реда на Закона за закрила на детето;

2. други места за настаняване със специални условия за малолетни и непълнолетни лица.

(5) Решенията относно местата, където да бъдат настанявани лицата по ал. 1, както и решенията относно средствата по ал. 3 се вземат от временния оперативен орган в съответствие с чл. 228, ал.1.

Регистрация на ползващите временна закрила на територията на Република България в съответствие с чл. 10, 15 и 26 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 221. (1) В агенцията се водят регистри за ползващите временна закрила на територията на Република България. В регистрите се вписва следната информация когато това е приложимо:

1. лични данни за съответното лице (име, гражданство, дата и място на раждане, семейно положение, семейни връзки);
2. документи за самоличност или документи за пътуване на съответното лице;
3. документи, удостоверяващи семейни връзки (свидетелство за брак, удостоверение за раждане, документ за осиновяване);
4. друга информация, която е от основно значение за установяване на самоличността на лицето или семейните отношения;
5. разрешения за пребиваване, визи или решения за отказ за пребиваване, издадени на съответното лице от държавата-членка и документи, въз основа на които са издадени решенията;
6. разрешения за пребиваване и молби за виза, подадени от съответното лице и висящи дела в държавата-членка и етапа, на който се намира процедурата по тези дела.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя на друга държава членка в случаите на прехвърляне съгласно чл. 229.

Регистрационни карти и документи за пътуване

Чл. 222. (1) На ползващите правата от временната закрила на територията на Република България се издава регистрационна карта за срока на временната закрила, като този срок се подновява съгласно решението на Съвета.

(2) Регистрационната карта се издава след заявление до председателя на агенцията или определено от него длъжностно лице по време на регистрацията.

(3) Регистрационната карта не удостоверява самоличността на лицата по ал. 1, а единствено обстоятелството че те ползват правата си от временната закрила на територията на Република България.

(4) На лицата по ал. 1 се издава и паспорт за прехвърляне съгласно Приложение 1 от Директива 2001/55/ЕО за целите на чл. 229.

(5) Образците на регистрационните карти се утвърждават от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.

(6) Утвърдените по реда на предходната алинея образци и образец от паспорта за прехвърляне са приложени към правилника за прилагане на закона.

(7) За извършване на действията по регистрацията и издаването на регистрационните карти председателят на агенцията може да потърси съдействието на министъра на вътрешните работи.

(8) Съдържанието на регистрационната карта е посочено в правилника за прилагане на закона.

(9) Когато липсват документи установяващи самоличността се използва информацията от формуляра за скрининг. В случаите, когато такава не е налична се дава срок за предоставяне на документ.

(10) Когато липсват данни за самоличността председателят на агенцията има право да събира информация с цел установяване на самоличността и изясняване на обстоятелствата, свързани със заявеното желание да се ползват права от временната закрила, както от гражданите на третите държави и лицата без гражданство предмет на този раздел, така и от международните организации и другите органи на власт. Те са длъжни да оказват съдействие на председателя на агенцията.

(11) Агенцията съвместно с Министерството на външните работи, Международната федерация на дружествата на Червения кръст и Червения полумесец, Международния комитет на Червения кръст и неправителствените организации осигурява съдействие на гражданите на трета държава или лицата без гражданство, ползващи се от временна закрила,

пред органите на друга държава или пред международен орган за снабдяването им с документи, необходими за реализирането на техните права.

Право на събиране на семейство в съответствие с чл. 15 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 223. (1) За целите на настоящия раздел в случаите, когато създадени вече в страната по произход семейства са били разделени поради обстоятелствата, свързани с масовото навлизане, следните лица се считат за част от семейството:

1. брачният партньор на спонсора или неговия/нейния небрачен партньор в случай на стабилна извънбрачна връзка при условията на фактическо извънбрачно съжителство определено съгласно чл. 207, ал. 1, т. 3;
2. неженените непълнолетни деца на спонсора или на брачния партньор, без оглед на това дали те са родени или не в брак, или са осиновени;
3. други близки роднини, които са живели заедно като част от семейната единица по времето на събитията, довели до масовото навлизане и които са били изцяло или в значителна степен зависими от спонсора по това време.

(2) По смисъла на този раздел "спонсор" е гражданин на трета държава, ползващ се с временна закрила в Република България, който желае членовете на неговото семейство да се присъединят към него.

(3) Председателят на агенцията взема решения по заявления за събирането на семейства и се произнася по тях. В случаите, когато отделни членове на семейството се ползват от временна закрила в различни държави членки, председателят на агенцията събира членовете на семейството, ако те отговарят на условията, посочени в ал. 1, т. 1 и 2 и са изразили желание да се съберат в Република България.

(4) В случаите по ал. 3 председателят на агенцията може да събере членовете на семействата, посочени в ал. 1, т. 3, вземайки предвид при всеки отделен случай допълнителните затруднения, които биха възникнали за тях, ако не се съберат заедно.

(5) Когато спонсорът се ползва от временна закрила в Република България и един или няколко членове на семейството не са все още на територията, председателят на агенцията събира членовете на семейството, които се нуждаят от закрила, със спонсора, ако те отговарят на условията, посочени в ал. 1, т. 2 и 3. Председателят на агенцията може да събере членовете на семейството, които се нуждаят от закрила, със спонсора, ако те отговарят на условията, посочени в ал. 1, т. 3, вземайки предвид при всеки отделен случай допълнителните затруднения, които биха възникнали за тях, ако не се съберат заедно.

(6) За вземане на решение относно събиране на семействата се отчита най-добрия интерес на детето.

(7) За вземане на решение относно събирането на семейство председателят на агенцията или определени от него длъжностни лица си сътрудничи със съответните държави членки, когато са налице обстоятелствата по ал. 3-5, за да се постигне съгласие относно това, в коя държава да бъде събрано семейството. Практическото прилагане на настоящия член може да изисква сътрудничество със съответните международни организации.

(8) На членовете на семейства, за които е постановено разрешение за събиране на територията на Република България в съответствие с предходните алинеи, се предоставя разрешение за пребиваване за периода на временната закрила по реда на чл. 33ф от Закона за чужденците в Република България.

(9) Председателят на агенцията или определени от него длъжностни лица по искане на друга държава членка предоставя информацията, предвидена в чл. 221, ал. 1.

(10) За условията и сроковете за произнасяне и реда за обжалване се прилага разпоредбата на чл. 213, ал. 1, 2, 5, 6 и 7.

(11) Когато с решението на Съвета по чл. 4, ал. 1 са определени членовете на семейството спрямо които се упражнява правото на събиране, решенията на председателя на агенцията относно събирането на семейството се съобразяват с решението на Съвета.

Преустановяване на временната закрила в съответствие с чл. 6 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 224. (1) Временната закрила се преустановява в следните случаи:

- а) когато максималният срок е изтекъл; или
- б) по всяко време, с решение на Съвета.

(2) Министерският съвет може да вземе решение за отпращане на предложение до Комисията за преустановяване на временната закрила.

(3) Решението по ал. 2 се взема по предложение на председателя на агенцията. Предложението съдържа мотиви и оценка на въздействието на временната закрила върху системата за приемане.

Преустановяване ползването на права от временната закрила в Република България

Чл. 225. (1) Правата, произтичащи от временната закрила не се упражняват, когато гражданин на трета държава или лице без гражданство, с предоставена временна закрила изрично се отказва да ползва тези права на територията на Република България. В този случай това обстоятелство се вписва в досието на съответното лице, като се посочва правното основание за това приключване.

(2) Ползването на права от временната закрила се преустановява в Република България и в случаите по чл. 218, ал. 3. Това обстоятелство се вписва в съответното досие при условията на ал. 1.

(3) Преустановява се ползването на права от временната закрила в Република България след изключване ѝ по реда на този закон и в случаите по чл. 229, когато лицата с временна закрила са прехвърлени в друга държава.

Изключване от временна закрила в съответствие с чл. 28 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 226. (1) Дадено лице се изключва от предоставянето на временна закрила на територията на Република България, когато

1. са налице сериозни основания да се счита, че:

а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството, така, както е формулирано в международните инструменти, съдържащи разпоредби по отношение на такива престъпления;

б) е извършило сериозно неполитическо престъпление извън Република България преди приемането му като лице, ползващо се с временна закрила. Степента на строгост на очакваното преследване се преценява въз основа на характера на криминалното престъпление, за извършването на което лицето е заподозряно. По-специално жестоки действия, дори извършени, както се твърди с политическа цел, могат да бъдат класифицирани като сериозни неполитически престъпления. Това се отнася както за участниците в извършването на престъплението, така и за подбудителите към извършване на престъпление;

в) е виновен за действия, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации.

2. са налице достатъчно основания, че лицето е заплаха за националната сигурност или поради това, че е било признато за виновен и осъдено с влязла в сила присъда за конкретно сериозно престъпление, представлява заплаха за обществото.

(2) Причините за изключване, посочени в ал. 1, се основават изключително на личното поведение на съответното лице. Решенията или мерките за изключване се основават на принципа на пропорционалността.

Производство за изключване от временна закрила

Чл. 227. (1) Производството по този раздел се образува и провежда при условията и по реда на глава Седма, раздел XII, като се отчитат спецификите на временната закрила.

(2) Решенията на председателя на агенцията, с които лица се изключват от временната закрила като им се отнемат правата в Република България се постановяват и обжалват по реда посочен в ал. 1.

(3) След изключване от временна закрила в Република България, както и при преустановяване ползването на правата, произтичащи от нея в Република България спрямо съответните граждани на трета държава или лица без гражданство се прилагат разпоредбите на Закона за чужденците в Република България.

Правомощия на Министерския съвет относно временната закрила

Чл. 228. (1) Към Министерския съвет функционира временен оперативен орган, който да взема решенията относно материалните условия за приемане по този раздел и който да прилага плана за действие при временна закрила.

(2) По предложение на временния оперативен орган Министерският съвет:

1. прави искане до Европейската комисия за въвеждане на временна закрила;
2. информира Европейската комисия за възможностите на Република България да приеме граждани на трета държава или лица без гражданство, нуждаещи се от временна закрила;
3. определя национален пункт за връзка и уведомява другите държави членки на Европейския съюз, и Европейската комисия;
4. приема план за действие при временна закрила в Република България;
5. прави искане до Европейската комисия за прекратяване на временната закрила или за удължаване на срока ѝ;
6. предприема мерки за улесняване доброволното завръщане на гражданите на трета държава или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила или спрямо които временната закрила е прекратена.

(3) Планът за действие при временна закрила по ал. 2, т. 4 съдържа мерките, които се предвижда да бъдат предприети, за да се гарантира подходящо приемане на ползващи се от временна закрила на територията на Република България в съответствие с този закон. Планът включва и критерии за вземане на решенията по ал. 2, както и мерки за финансиране на системата за приемане, включително условията за настаняване.

(4) С план по ал. 2, т. 4 се определят и задачите и необходимите финансови и човешки ресурси на органите на изпълнителната власт, които да бъдат на разположение в непредвидени ситуации. В него могат да имат задачи и организации, които да съдействат за справяне в непредвидени ситуации.

(5) По целесъобразност, планът по ал. 2, т. 4 се консултира с местни и регионални органи, организации на гражданското общество и международни организации.

(6) За целите по предходните алинеи временният оперативен орган може да обменя информация с държавите членки на Европейския съюз, и с органите на Европейския съюз, както и с Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците, относно националното законодателство и други разпоредби по прилагането на временната закрила, броя на гражданите на трета държава или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила, възможностите за допълнителен прием и информация за отделни чужденци в случаите на събиране на семейства и прехвърляне на граждани на трета държава или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила.

(7) Временният оперативен орган за целите на чл. 25, параграф 1 от Директива 2001/55/ЕО предоставя на Съвета и на Комисията, както и на Върховния комисар на ООН за бежанците

информация относно възможността, с която разполага Република България за прием на лица, включително изразена в цифри, както и относно възможността за допълнителен прием. Тази информация се одобрява с решение на Министерския съвет преди да бъде предоставена.

(8) В рамките на сътрудничеството по ал. 6 временният оперативен орган гарантира, че лицата, определени в решението на Съвета, които все още не са пристигнали, са изразили желанието си да бъдат приети на територията на Република България, както и че тези лица не са били изключени от режима на временната закрила или не попадат в някое от основанията за изключване, което би представлявало основание за последващо изключване и отнемане на правата от такава закрила на територията на Република България

(9) Временният оперативен орган наблюдава капацитета за прием, приложим към системата за убежище на Република България, като отчита и параметрите за международната закрила и убежището по раздел III от тази глава, като в случай на превишаване на капацитета за прием отнася въпроса до Министерския съвет с предложения за допълнителна подкрепа от Европейския съюз.

(10) В случаите по ал. 9 временният оперативен орган може да препоръча на Министерския съвет да се въведе в действие плана по ал. 2, т. 4 в частта му относно непредвидените ситуации в съответствие с ал. 4. Министерският съвет се произнася с решение и възлага на временния оперативен орган да уведоми Съвета, Комисията и Върховния комисар на ООН за бежанците, като част от сътрудничеството по ал. 6.

(11) Дейността на Временния оперативен орган започва и се прекратява с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи и председателя на агенцията в съответствие с решението на Съвета. С решението за прекратяване Министерският съвет определя и преходен период за уреждане на последиците от временната закрила и връщането в държава на произход.

Прехвърляне в друга държава членка в съответствие с чл. 26 от Директива 2001/55/ЕО

Чл. 229. (1) Република България си сътрудничи с държавите членки по отношение на прехвърлянето на пребиваването на лицата, ползващи се с временна закрила, от една държава членка в друга при наличие на съгласие за такова прехвърляне от страна на засегнатите лица.

(2) Когато е необходимо включително в случаите по чл. 228, ал. 9 при превишаване на капацитета на прием временният оперативен орган след одобрение от Министерския съвет може да поиска от други държави членки да приемат лица подлежащи на прехвърляне или да приеме такива лица от други държави, за което уведомява Комисията и Върховния комисар на ООН за бежанците.

(3) В случаите по ал. 2 когато Република България прехвърля лица ползващи се с временна закрила председателят на агенцията или определени от него длъжностни лица предоставят на приемащата държава членка информацията от регистъра по чл. 221, ал. 1.

(4) За прехвърлянето се използва образеца на паспорта, определен в приложение I от Директива 2001/55/ЕО.

(5) Когато е осъществено прехвърляне, разрешението за пребиваване в Република България, се прекратява. Прекратяват се и задълженията по отношение на лицата, които се прехвърлят във връзка с временната закрила.

(6) Председателят на агенцията или определени от него длъжностни лица регистрират прехвърлени от друга държава членка лица с временна закрила.

Връщане и мерки след изтичане на срока на временната закрила в съответствие с чл. 20 - 23 от Директива 2001/55/ЕО

- Чл. 230. (1) Когато срокът на временната закрила изтече, се прилагат общите разпоредби на законодателството за закрила при условията на този закон, съответно разпоредбите на Закона за чужденците в Република България.
- (2) До изтичане на срока на временната закрила ползващите права в Република България могат по всяко време да се завърнат в страната си по произход.
- (3) В края на срока на временната закрила съгласно решението на Съвета разрешението за пребиваване по Закона за чужденците в Република България може да бъде продължено на индивидуален принцип по отношение на ползвачи се с временна закрила, които са се включили в програма за подпомагане доброволното им връщане в страната по произход. Продължаването има действие до датата на връщане.
- (4) За целите на ал. 3 се вземат предвид преобладаващите обстоятелства в страната по произход.
- (5) Програмата за подпомагане на доброволното връщане се предлага за одобрение на Министерския съвет от временния оперативен орган по чл. 228, ал. 1. Програмата съдържа и оценка на разходите по връщането. Разходите се планират по бюджета на министъра на вътрешните работи.
- (6) Разрешението за пребиваване може да бъде продължено и когато здравословното състояние на лицето не му позволява да пътува или изисква лечение, чието прекъсване би довело до сериозни негативни последици за здравето. Продължаването има действие до отпадане на основанието за продължаване.

Раздел III

Убежище предоставяно от президента на републиката

Компетентност за предоставяне на убежище

- Чл. 231. (1) Убежището по този раздел се предоставя от президента на републиката.
- (2) Президентът на република предоставя убежище в съответствие с определените му правомощия в случаите по чл. 27, ал. 2 от Конституцията, както и когато държавните интереси или особени обстоятелства налагат това.
- (3) По искане на президента на републиката длъжностните лица в агенцията установяват всички факти и обстоятелства от значение за производството за предоставяне на убежище и оказват съдействие на администрацията на президента на републиката. Агенцията организира проучването и изясняването на фактите и обстоятелствата във връзка с подадената молба за убежище по искане на президента.
- (4) По искане на президента председателят на агенцията дава мнение по подадена молба за убежище.
- (5) Президентът може да предостави убежище и без да са изпълнени изискванията на ал. 3 и 4.

Достъп до процедура

- Чл. 232. (1) Граждани на трети държави или лица без гражданство, които искат да им бъде предоставено убежище, подават писмена молба до президента. Когато молбата е подадена пред друг държавен орган, той е длъжен незабавно да я изпрати на президента.
- (2) Молбата за предоставяне на убежище се регистрира в администрацията на президента.
- (3) Агенцията издава регистрационна карта на чужденец, подал молба за убежище - за срок три месеца и удостоверение за пътуване зад граница на чужденец, получил убежище.
- (4) До приключване на съответното производство срокът на валидност на регистрационната карта по ал. 3 може да бъде продължаван с първоначално определения срок.

(5) В центровете по чл. 36, ал. 2 може, по искане на президента, да бъдат настанявани граждани на трети държави или лица без гражданство, подали молба за убежище в случай, че капацитетът позволява това и има възможност за фактическото им отделяне от кандидатите за международна закрила при съобразяване на специфичното положение и уязвимостта на лицата.

Права и документи на получилите убежище

Чл. 233. (1) Граждани на трети държави или лица без гражданство с предоставено убежище имат равни права и задължения с лицата, на които е признат статут на бежанец.

(2) На граждани на трети държави или лица без гражданство с предоставено убежище в Република България се предлага сключване на споразумение за интеграция, в което се определят техните права и задължения, както и правата и задълженията на съответните държавни или общински органи.

(3) Условието и редът за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението по ал. 2 се определят с правилника за прилагане на закона.

(4) Граждани на трети държави или лица без гражданство с предоставено убежище или международна закрила може да придобият българско гражданство при условията и по реда на Закона за българското гражданство.

(5) Удостоверението за пътуване зад граница на получили убежище им дава право да излизат и да влизат в Република България в рамките на срока на неговата валидност при условията и по реда за българските граждани, доколкото държавата, за която пътуват, не предвижда други изисквания.

Членовете на семейството на получили убежище

Чл. 234. Членовете на семейството на граждани на трети държави или лица без гражданство с предоставено убежище, които са на територията на Република България, имат същите права и задължения, освен ако това противоречи на личния им статус или са налице поне едно от изключващите убежището обстоятелства по 235.

Изключване от кръга на лицата, които отговарят на условията за убежище

Чл. 235. Президентът може да отнеме предоставено убежище, когато прецени, че обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали.

Изпълнение на решения за връщане

Чл. 236. (1) Наложените по реда на отделен закон принудителни административни мерки "отнемане правото на пребиваване", "връщане", "експулсиране" и "забрана за влизане в страната" не се привеждат в изпълнение до приключване на производството за убежище с влязло в сила решение.

(2) Принудителните административни мерки по ал. 1 се отменят, когато на чужденеца е предоставено убежище.

(3) Алинеи 1 и 2 не се прилагат, когато има основания да се смята, че кандидатът или получилият убежище представлява опасност за националната сигурност, или който веднъж осъждан с влязла в сила присъда за тежко престъпление, представлява опасност за обществото.

Глава десета.

КРИЗИ И ФОРСМАЖОР. НЕПРЕДВИДЕНИ СИТУАЦИИ

Общи разпоредби

Чл. 237. (1) Тази глава въвежда националния механизъм за прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1359 и за приемане на Националния план за действие при непредвидени ситуации в съответствие с чл. 32 от Директива (ЕС) 2024/1346.

(2) Министърът на вътрешните работи взема решение относно наличие на индикатори, произтичащи от тази глава за прилагане на мерки за справяне в ситуации на кризи и форсмажор по глава първа от Регламента по ал. 1.

(3) Освен когато е посочено друго в този закон, министърът на вътрешните работи е органът за тясно сътрудничество с Комисията за целите на Регламента.

(4) Контактният орган по чл. 3, параграф 2 от регламента е представителя на Република България във Форума на високо равнище на ЕС за солидарност.

(5) Председателят на агенцията е органът натоварен с правомощието да отправи искане за съдействие в случаите по чл. 17, параграф 2 от Регламента.

Раздел I

Инициатива за прилагане на мерките по Регламент (ЕС) 2024/1359

Решение на Министерски съвет

Чл. 238. (1) По предложение на министъра на вътрешните работи, Министерският съвет взема решение за прилагане на мерките, предвидени в регламента за справяне в ситуация на криза или форсмажор.

(2) С решението по ал. 1 Министерският съвет одобрява и мотивираното искане до Комисията, посочено в чл. 2, параграф 2 от регламента.

(3) Проектът на решение и приложеното към него мотивирано искане задължително се съгласуват с председателя на агенцията, преди да бъдат внесени в Министерския съвет.

Изготвяне на искане в съответствие с чл. 2, параграф 2 и чл. 8 от Регламент (ЕС) 2024/1359

Чл. 239. (1) Министърът на вътрешните работи координира изготвянето на мотивираното искане за целите на чл. 238, ал. 2.

(2) Искането се изготвя незабавно и в най-кратък срок след установяване на индикаторите по чл. 237, ал. 2.

(3) Приложимостта на дерогациите в искането по ал. 1 посочени в чл. 2, параграф 2, б. „в“ и б. „г“, както и всички други дерогации произтичащи от глава IV от Регламента се преценява от председателя на агенцията и когато е необходимо такива дерогации да бъдат направени, те се обосновават от него с необходимите оценки.

(4) Председателят на агенцията предлага като част от мотивираното искане някой от видовете принос, посочени в чл. 8, параграф 1 от регламента.

(5) Съгласувателните процедури предвидени в Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация се ускоряват като се използват минималните срокове за тази цел.

Компенсация на отговорността в съответствие с чл. 9 от Регламент (ЕС) 2024/1359

Чл. 240. Въпросите, свързани с компенсацията на отговорността предвидена в регламента се уреждат по реда на чл. 198 съответно.

Раздел II

Планиране за непредвидени ситуации

Национален план за действие при непредвидени ситуации в съответствие с чл. 32 от Директива (ЕС) 2024/1346

Чл. 241. (1) Министерският съвет приема Националния план за действие при непредвидени ситуации на Република България, посочен в чл. 80, ал. 3 по предложение на председателя на агенцията и министъра на вътрешните работи.

(2) Националният план съдържа мерките, които се предвижда да бъдат предприети, за да се гарантира подходящо приемане на кандидатите в съответствие с този закон в случаите, в които Република България е изправена пред несъразмерно голям брой кандидати за международна закрила, включително непридружени ненавършили пълнолетие. Планът за действие при непредвидени ситуации включва също така мерки за справяне със ситуацията, посочени в чл. 80, във възможно най-кратки срокове.

(3) С Националния план се определят задачите и необходимите финансови и човешки ресурси на органите на изпълнителната власт, които да бъдат на разположение в непредвидени ситуации. В него могат да имат задачи и организации, които да съдействат за справяне в непредвидени ситуации.

(4) По целесъобразност, председателят консултира плана с местни и регионални органи, организации на гражданското общество и международни организации.

Организация по разработване на плана

Чл. 242. (1) Разработването на националния план се координира от председателя на агенцията като се използва модел, изготвен от Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището.

(2) Планът се преразглежда, когато е необходимо поради промяна в обстоятелствата и най-малко на всеки три години и, ако бъде актуализиран, се съобщава на Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището.

(3) Председателя на агенцията информират Комисията и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището, когато Националния план за действие при непредвидени ситуации бъде задействан.

(4) Националният план се въвежда в действие от Министерския съвет по предложение на органите по чл. 241, ал. 1.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. Директива (ЕС) 2024/1346 е Директива (ЕС) 2024/1346 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (преработен текст), CELEX 32024L1346, ОВ L, 2024/1346, 22.5.2024;

2. Регламент (ЕС) 2024/1347 е Регламент (ЕС) 2024/1347 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година относно стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила за единен статут на бежанците, или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила и за съдържанието на предоставената закрила, за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета и за отмяна на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, CELEX 32024R1347, ОВ L, 2024/1347, 22.5.2024 г.;

3. Регламент (ЕС) 2024/1348 е Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС, CELEX 32024R1348, ОВ L, 2024/1348;

4. Регламент (ЕС) 2024/1349 е Регламент (ЕС) 2024/1349 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на процедура на границата за връщане и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1148, CELEX32024R1349, ОВ L, 2024/1349, 22.5.2024 г.;
5. Регламент (ЕС) 2024/1350 е Регламент (ЕС) 2024/1350 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за създаване на рамка на Съюза за презаселване и хуманитарен прием и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1147, CELEX 32024R1350, ОВ L, 2024/1350, 22.5.2024 г.;
6. Регламент (ЕС) 2024/1351 е Регламент (ЕС) 2024/1351 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година относно управлението на убежището и миграцията, за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1147 и (ЕС) 2021/1060 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 604/2013, CELEX 32024R1351, ОВ L, 2024/1351;
7. Регламент (ЕС) 2024/1352 е Регламент (ЕС) 2024/1352 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за изменение на регламенти (ЕС) 2019/816 и (ЕС) 2019/818 с цел въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници, CELEX 32024R1352, ОВ L, 2024/1352, 22.5.2024 г.;
8. Регламент (ЕС) 2024/1356 е Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817, CELEX 32024R1356, ОВ L, 2024/1356;
9. Регламент (ЕС) 2024/1358 е Регламент (ЕС) 2024/1358 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за създаване на системата Евродак за сравняване на биометрични данни с цел ефективно прилагане на регламенти (ЕС) 2024/1351 и (ЕС) 2024/1350 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2001/55/ЕО на Съвета и установяване на самоличността на незаконно пребиваващи граждани на трета държава и лица без гражданство и относно искания за сравняване с данните в Евродак, отправени от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането, за изменение на регламенти (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/818 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета, CELEX 32024R1358, ОВ L, 2024/1358, 22.5.2024 г. ;
10. Регламент (ЕС) 2024/1359 е Регламент (ЕС) 2024/1359 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за справяне със ситуации на криза и форсмажорни обстоятелства в областта на миграцията и убежището и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1147, CELEX 32024R1359, ОВ L, 2024/1359, 22.5.2024 г.
11. „Преводач“ е лице, което извършва превод на устна реч или писмено съдържание на текстове от един на друг език и обратно и лице, което използва жестов език, както и от един жестов език на друг – преводач–тълковник.

§ 2. За целите на този закон понятията използвани в глава Трета - Стандарти за приемане, са понятията по смисъла на чл. 2 от Директива (ЕС) 2024/1346, с изключение на понятието „убежище“, което има смисъла, употребен в съображения 2, 3, 5 и 58 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

§ 3. (1) Разходите по водене на съдопроизводствата съгласно този закон са държавни такси, разноски за правна защита, разноски за експертизи и разноски по дела, образувани пред Съда на Европейския съюз.

(2) За съдопроизводствата по този закон от страните не се събират държавни такси.

(3) Разноските за правна защита са:

1. юрисконсултското възнаграждение;

2. възнаграждението на адвоката в съответствие със Закона за адвокатурата – при упражнено от кандидата право на избор;
3. възнаграждението на адвоката в съответствие със Закона за правната помощ – при предоставяни на кандидатите по силата на този закон безплатна правна помощ и представителство.
- (4) Разноските по водене на съдопроизводства съгласно този закон са и разходите за експертизи.
- (5) Юрисконсултското възнаграждение по ал. 3, т. 1 е сравнимо с възнаграждението по ал. 3, т. 3 и се определя по методиката, произтичаща от Закона за правната помощ.
- (6) При присъждане на съдебни разноски по този закон съдът редуцира разноските по ал. 3, т. 2 до размера, определен по реда на ал. 5.
- (7) Когато делото се отличава с фактическа и правна сложност, съдът може в случаите по ал. 6 да завиши размера на разноските по ал. 3, т. 2 по собствена преценка, но не толкова че да попаднат в условията за прекомерност на разноските за адвокатска защита при постановяване на решението.
- (8) Когато съдът присъжда разноски в хипотезата по ал. 7 той извършва преценка за съотношението на цената на адвокатска защита и фактическата и правна сложност на делото и излага мотиви относно фактическата и правна сложност на спора, като съобразява доказателствените факти и доказателствата, и дължимото правно разрешение на повдигнатите правни въпроси за всеки отделен случай.
- (9) При извършване на преценка относно завишаване на разноските, посочени в ал. 7, съдът, за да извърши оценката за прекомерност, отчита, че делото представлява фактическа и правна сложност за всички страни.
- (10) Съдът присъжда като разноски по делото разходите, направени за експертизи, които се заплащат от страните съобразно съдебното разпореждане. В случаите, когато е предоставена безплатна правна помощ и представителство по реда на този закон, тези разноски се разпределят между страните по делото съразмерно с уважената или отхвърлената част на обжалвания акт.
- (11) Когато делото не е решено в нейна полза, съдът не може да осъди страна да заплати разходи, направени като разноски за производства пред Съда на Европейския съюз, когато тези производства са били образувани или допуснати от съда, въпреки възражението на тази страна да бъде образувано производството пред Съда на Европейския съюз.

§ 4. (1) Разноските по § 3, ал. 3, които подлежат на присъждане се удостоверяват:

1. чрез договора за адвокатска услуга между клиент и адвокат, в случаите по § 3, ал. 3, т. 2, който следва да съдържа и вида на плащане и списък на разноските за целите на присъждането им.
2. чрез списъци на разноските съгласно чл. 80 от ГПК.
- (2) Само заплатените от страната разноски подлежат на възмездяване.
- (3) За случаите по ал. 1, т. 1 заплащането става по банков път и се удостоверява с банково извлечение.
- (4) По изключение в хипотезата на ал. 3, когато заплащането по банков път е невъзможно, възнаграждението получено в брой, следва да бъде отразено в договора за правната помощ, а договорът да бъде приложен по делото. В този случай договорът има характер на разписка, с която се удостоверява, че страната не само е договорила, но и заплатила адвокатското възнаграждение.
- (5) Копия от документите по ал. 3 и 4 се предоставят от съда на насрещната страна, за да бъде осигурен ефективен и достъп до защита.

§ 5. (1) Председателят на агенцията е национално звено за контакт в съответствие с чл. 71, параграф 1 по отношение на въпросите, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) Органът по ал. 1 информира Комисията и Агенцията в областта на убежището относно мерките и обстоятелствата, изисквани от чл.71, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

§ 6. Председателят на агенцията съобщава на Комисията до 11 април 2026 г. местата, където ще се провежда процедурата на границата и всяка друга, свързана с това информация, посочена в чл. 54, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

§ 7. (1) В случаите по чл. 20, когато досиетата са електронни, предоставяните от кандидатите доказателства на хартиен носител се дигитализират, приобщават се към електронното досие и се оценяват като част от молбата за международна закрила.

(2) Представените хартиени носители по ал. 1 се връщат на чужденеца или на негов представител срещу подпис по ред, определен с правилника за прилагане на този закон.

§ 8. (1) Режимът на временната закрила по глава девета, раздел II не е преюдициален по отношение признаването на бежански статут по Женевската конвенция. Процедурата за временна закрила по този закон има характер на изключителна мярка и цели предоставяне на незабавна и временна закрила с цел защита на системата за убежище от изпадането ѝ в невъзможност да разгледа всички молби без това да доведе до неблагоприятни последици за нейното ефективно функциониране.

(2) Изключителната мярка по ал. 1 се предприема по реда на този закон не само в интерес на граждани на трети държави или лица без гражданство, които отговарят на условията за временна закрила и не могат да се завърнат в държавите си на произход, но и в интерес на всички други граждани на трети държави или лица без гражданство, отговарящи на условията за някои от другите видове закрила по тази закон.

(3) Граждани на трети държави или лица без гражданство, ползващи се от временна закрила, имат право да подадат молби за предоставяне на международна закрила по всяко време, докато ползват права от временна закрила. Правилата относно международната закрила по този закон се прилагат след изтичане на срока на временната закрила в съответствие с чл. 20 от Директива 2001/55/ЕО.

(4) Подаването на молби за международна закрила от лицата по ал. 3 няма преюдициален характер по отношение правата им на кандидати за международна закрила и не прави тези лица кандидати за международна закрила преди настъпване на обстоятелствата по ал. 5. Недопустимо е процедирането на молби за международна закрила в срока определен за временната закрила.

(5) Молба за предоставяне на международна закрила, подадена в случаите по ал. 3, се регистрира и разглежда след изтичане на срока на временната закрила, посочен в акта на Съвета на Европейския съюз и при условие, че в определен от председателя на агенцията срок, кандидатът потвърди подадената молба.

(6) Съобщението за необходимостта от потвърждаване по ал. 5 се изпраща по реда на чл. 18а от Административнопроцесуалния кодекс.

(7) При условията на ал. 5 председателят на агенцията ускорява произнасянето по молби за международна закрила, подадени от граждани на трети държави или лица без гражданство, които са били изключени от временна закрила на територията на Република България по реда на този закон с влязло в сила решение или на които е било отнето правото да пребивават по реда на отделен закон.

§ 9. Председателят на агенцията най-малко веднъж на 10 години организира оценка на националната законодателна и административна рамка с цел постоянното ѝ подобряване и привеждането ѝ в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз по Пакта за миграция и убежище и с цел въвеждане на добрите европейски практики.

§ 10. Граждани на трети държави, лица без гражданство, кандидати за международна или временна закрила или убежище или получили международна или временна закрила или убежище в Република България, както и членовете на техните семейства, имат правата и задълженията по този закон и носят гражданска, административнонаказателна и наказателна отговорност при условията и по реда за българските граждани.

§ 11. (1) Този закон е съобразен с:

1. Решение на Съда от 22 септември 2022 година по дело C-159/21 с предмет преюдициално запитване, отправено от Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд, Унгария) по дело GM срещу Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, Alkotmányvédelmi Hivatal, Terrorelhárítási Központ, CELEX 62021CJ0159.

2. Решение на Съда от 15 февруари 2016 година по дело C-601/15 PPU с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Raad van State (Държавен съвет, Нидерландия) с акт от 17 ноември 2015 г., постъпил в Съда на същия ден, в рамките на производство по дело J. N.Срещу Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie, CELEX 62015CJ0601.

3. Решение на Съда от 1 август 2022 година по преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604 по дело C 19/21 с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Районен съд Хага, заседаващ в Харлем, Нидерландия) с акт от 12 януари 2021 г., постъпил в Съда на 13 януари 2021 г., в рамките на производство по дело срещу Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, CELEX 62021CA0019.

4. Решение на Съда от 1 август 2025 година по съединени дела C-758/24 [Alace] и C-759/24 [Canpelli], с предмет две преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Tribunale ordinario di Roma (Първоинстанционен съд Рим, Италия) с актове от 31 октомври 2024 г. и от 4 ноември 2024 г., постъпили в Съда съответно на 4 ноември 2024 г. и 5 ноември 2024 г., в рамките на производства по дела LC (C-758/24), CP (C-759/24) срещу Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Roma — sezione procedure alla frontiera II, CELEX 62024CJ0758.

5. Решение на Съда от 29 юли 2019 година по дело C-556/17 с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Съд по административни и трудови дела Печ, Унгария) с акт от 5 септември 2017 г., постъпил в Съда на 22 септември 2017 г., в рамките на производство по дело Алексей Торубаров Срещу Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, CELEX 62017CJ0556.

6. Решение на Съда от 12 септември 2024 г. LF срещу Заместник-председател на Държавна агенция за бежанците. Преюдициално запитване, отправено от Административен съд София-град. Дело C-352/23, CELEX 62023CJ0352.

7. Решение на Съда от 8 юли 2019 година по дело C 543/17 с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения, предявен на основание член 258 и член 260, параграф 3 ДФЕС на 15 септември 2017 г., Европейска комисия, ищец, срещу Кралство Белгия, ответник, подпомагано от: Федерална република Германия, Република Естония, Ирландия, Кралство Испания, Френска република, Италианска република, Република Литва, Унгария, Република Австрия, Румъния, CELEX 62017CJ0543.

(2) При произнасянето по молби за международна закрила, по които има съображения от значение за националната сигурност, действията по връчване на взетите по тези молби

решения и връчването на тези решения, се извършват при съобразяване на решението на Съда на Европейския съюз по ал. 1, т. 1.

(3) Когато се произнася с индивидуални административни актове по реда на този закон, решаващият орган, за да определи съдържанието на решението си, както и да го мотивира в пълна степен, извършва самостоятелно преценка на фактите и обстоятелствата от значение за националната сигурност, като отчита мотивите, изразени от специализираните органи за национална сигурност, предоставяни по реда на този закон.

(4) В случаите по чл. 136, решенията, с които се разрешава достъпът до информацията по чл. 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1348, както и достъпът до тази информация, съобразяват и решението на Съда на Европейския съюз, посочено в ал. 1, т. 1.

Преходни и заключителни разпоредби

§12. (1) Този закон отменя Закона за убежището и бежанците (обн., ДВ, бр. 54 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 31 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 52 и 109 от 2007 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 39 от 2011 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 80 и 101 от 2015 г., бр. 33, 97, 101 и 103 от 2016 г., бр. 17, 24, 34 и 101 от 2019 г. и бр. 89 от 2020 г., изм. ДВ. бр. 32 от 2022г., изм. ДВ. бр.39 от 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.52 от 2025г.), считано от 12.06.2026 г. при условията, посочени в член 36 от Директива (ЕС) 2024/1346 и член 78 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) По отношение на преходния режим свързан с процедурата за международна закрила се прилагат преходните мерки, включително свързани с молбите за международна закрила, подадени преди датата посочена в ал. 1, се прилага уредбата по чл. 79, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(3) Позоваванията на отменения закон в частта относно прилагане на стандартите за приемането на кандидати за международна закрила се уреждат съгласно посоченото в чл. 36, ал. 2 от Директива (ЕС) 2024/1346.

(4) Позоваванията на отменения закон в частта относно прилагане на стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила се уреждат съгласно посоченото в чл. 41, ал. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1347.

(5) Позоваванията на отменената Глава шеста, Раздел I „а“ от Закона за убежището и бежанците и преходните мерки, свързани с производството – предмет на отменения раздел, се уреждат съгласно посоченото в членове 83 и 84 от Регламент (ЕС) 2024/1351.

(6) Глава десета се прилага от 01.07.2026 г.

(7) Чл. 215, ал. 6 се прилага от момента, посочен в чл. 63, параграф 2, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1358.

(8) Чл. 17 се прилага от 01.01.2027 г.

§ 13. (1) Министерският съвет в срок до два месеца от влизане в сила на този закон, така че да бъде осигурено изпълнението на задължението на Република България съгласно чл. 35 от Директива (ЕС) 2024/1346:

1. привежда в съответствие с този закон:

а. Класификатора на длъжностите в администрацията;

б. Наредбата по чл. 37 от Закона за правната помощ.

2. преобразува Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет в Агенция за международна закрила и приема Устройствения правилник на Агенцията за международна закрила;

3. приема правилника за прилагането на този закон.

(2) Министерският съвет в срок до шест месеца от обнародване в Държавен вестник на този закон утвърждава образците на документите по чл. 148, ал. 1.

(3) За целите на §12, ал. 8 след влизането в сила на този закон и в срока по ал. 1 Министерският съвет, по предложение на председателя на агенцията, актуализира средносрочната бюджетна прогноза за периода 2026-2028 г. по бюджета на Агенцията за международна закрила и извършва необходими промени в бюджета на Агенцията за международна закрила до края на преходния период 31.12.2026 г. в съответствие с този закон.

(4) Председателят на агенцията в сроковете и при условията, произтичащи от Закона за публичните финанси включва в проекта на бюджет на Агенцията за международна закрила за 2027 г. и в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2027-2028 г. и разчетите за средствата, субсидиите, другите текущи трансфери, които се предоставят и отчитат по бюджета на агенцията съгласно този закон.

(5) Агенцията за международна закрила е правопреемник на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет по отношение на цялата собственост, споразумения, правни задължения, трудови, служебни и приравнени на тях правоотношения, финансови ангажименти и задължения, образувани административни и съдебни производства, както и по отношение на всички заварени, образувани и висящи правни и фактически действия, свързани и с прилагането и ползването на електронни системи, оперативни механизми, включително резултатите от такива действия, системи или механизми, доколкото с този закон не е уредено друго. По силата на този закон се гарантира непрекъснатостта на трудовите и служебните правоотношения, възникнали на основание на отменения закон.

§ 14. (1) Запазват действието си следните документи, издадени до влизането в сила на този закон:

1. решенията, с които е предоставена международна закрила, освен когато бъдат установени основания за изключване от или прекратяване на международната закрила по този закон;
2. решенията, с които се разрешава събирането на семейството на територията на Република България;
3. картите на чужденец с хуманитарен статут и удостоверенията за пътуване зад граница на чужденец с хуманитарен статут, като се считат за лична карта на лице с предоставен статут на субсидиарна закрила по чл. 22, ал. 3, т. 2, съответно удостоверение за пътуване на лице с предоставен статут на субсидиарна закрила по чл. 22, ал. 3, т. 4, до създаването на технически условия за издаването им при условията на този закон;
4. картите на бежанец и удостоверенията за пътуване зад граница на бежанец.
5. удостоверенията за пътуване зад граница на чужденец, получил убежище и картите на чужденец, получил убежище;
6. регистрационните карти, издадени на основание чл. 41, ал.1, т. 4 от отменения закон до издаване на документите по чл. 29, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348.
7. регистрационната карта, издадена на основание чл. 41, ал.1, т. 5 от отменения закон до изтичане на срока на временната закрила, с отбелязване на съответното продължение.
8. регистрационната карта, издадена на основание чл. 41, ал.1, т. 1 от отменения закон, като срокът може да бъде продължаван с първоначално определения срок.

(2) Документите по ал. 1, т. 3 и 4 се подновяват в съответствие с този закон.

§ 15. (1) Приетото на основание чл.98, ал.1 от отменения Закон за убежището и бежанците Решение № 247 от 3 април 2024 г., с което Министерският съвет е приел списък на сигурни страни на произход и списък на трети сигурни страни по отношение на търсещите закрила запазва действието си до приемането от Министерския съвет на решение основано на този

закон, доколкото то не противоречи на материалноправните условия за определяне на трети държави като сигурни в съответствие с глава III, раздел V от Регламент (ЕС) 2024/1348.

(2) За целите на чл. 64, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1348, т. 3 от посоченото в ал. 1 решение запазва действието си в смисъл, че председателят на агенцията продължава да бъде упълномощен да уведоми Комисията и Агенцията в областта на убежището за третите държави, които са определени като сигурни трети държави или сигурни държави на произход на национално равнище към 12 юни 2026г.

(3) Запазва действието си, доколкото не противоречи на този закон, приетата на основание чл. 37а, ал. 2 от отменения Закон за убежището и бежанците Наредба за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила, приета с Постановление на Министерския съвет № 144 от 19.07.2017 г. , в сила от 25.07.2017 г. , обн. ДВ. Бр. 60 от 25 юли 2017 г.

(4) В срок от 6 месеца от влизането в сила на този закон органите по чл. 22, ал. 5 приемат подзаконовия нормативен акт за целите на интегрирането по предложение на министъра на образованието и науката.

§ 16. Приетите на основание § 1, т. 14 и чл. 47, ал. 3 от отменения Закон за убежището и бежанците решения на Министерския съвет, с които се определят зони за движение и които касаят функционирането на териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците запазват действието си до приемане от Министерския съвет на решения основани на този закон доколкото не му противоречат

§ 17. Приетите на основание чл. 80 от отменения Закон за убежището и бежанците решения на Министерския съвет относно временния оперативен орган, план за действие при временна закрила и взетите от временния оперативен орган решения запазват действието си до приемане на решения, основани на този закон, доколкото не му противоречат.

§ 18. Навсякъде в законите позоваванията на отменения Закон за убежището и бежанците се считат за позоваване на този закон, доколкото не му противоречат.

§ 19. Издадените на основание отменения закон подзаконовни нормативни актове се прилагат доколкото не противоречат на този закон до приемането на правилника за прилагане на този закон от Министерския съвет.

§ 20. Последваща оценка на въздействието се извършва в срок 5 години след влизане в сила на закона. Оценката на въздействието се извършва със собствени ресурси на Агенцията за международна закрила без възлагане на външни организации.

§21. В Закона за чужденците в Република България (Обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г., бр. 13, 26, 28 и 69 от 2008 г., бр. 12, 32, 36, 74, 82, 93 и 103 от 2009 г., бр. 73 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 21 и 44 от 2012 г., бр. 16, 23, 52, 68, 70 и 108 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 14, 79 и 80 от 2015 г., бр. 15, 33, 97, 101 и 103 от 2016 г., бр. 97 от 2017 г., бр. 14, 24, 56 и 77 от 2018 г., бр. 1, 24, 34, 58 и 101 от 2019 г., бр. 17, 28, 44, 60, 89 и 98 от 2020 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 22 от 2022 г., бр. 8 и 67 от 2023 г., бр. 39 и 79 от 2024 г. и бр. 52 от 2025 г.) в чл. 44 се създава нова алинея 16 със следния текст:

„(16) Решения за връщане се вземат и от органите по Закона за международната закрила при условията и по реда произтичащи от чл. 37 от Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския

парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС.“

§ 22. Председателят на Агенцията за международна закрила дава методически указания за единното прилагане на закона.